

00
VINCIAL
May 21
1900

8

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL

Sala *Reserva*
Número *523*

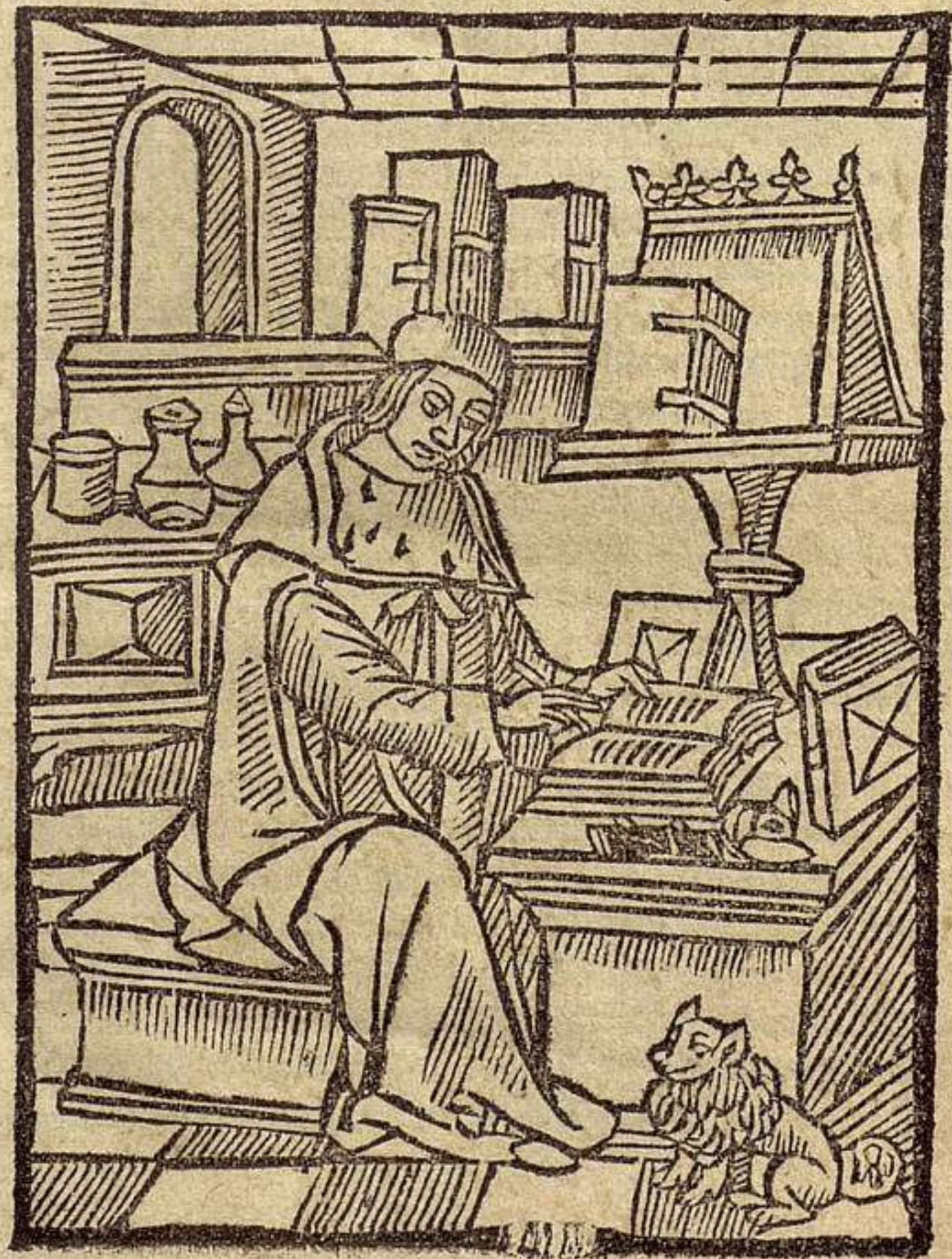
Sala Reservada Est. 1 y 4

T. 147434

C. 1195303

R 375838

Petrus bayrus artiū ac
saluberrime medicine iterpres tutissim⁹ supremusq;
lector in florēte Thaurini vniuersitate/ de preserua
tione pestilētie ⁊ curatione eiusdē. Itē de febribus
acutis siue pestilētialib⁹ presidiū singularissimū/ tu
ꝑo cuiuscūq; stat⁹ fueris q̄ in sanitate viuere cupis
hunc tractatū tā saluberrimū sp̄ tecū habere cura.

Renerendissimo beneme

riti fidei nostre tutori et dño / dño Amadeo ex mar
chionib⁹ Romagnani mōtisregalis pontifici opti
mo: Cancellarioq; toti⁹ ducatus Sabaudie dignis
simo: Petrus de Bayromedicoꝝ minim⁹ se hu
militer Commendat.

Dum maiorum no

strorum exemplaria / ac presertim
eorum exordia pensitate cōspicio
(obseruandissime p̄sul) ubi pleriq;
eorū ad operis complementum in
genij tenuitate simulant non suffi
secturam: Alij arduitate tempta

ti operis pene terreri videntur: nonnulli erroribus
suis veniam datum iri volunt / dubiā scribēdi fortu
nam non iniuria suspicantes. Illud certe arduitati
edendorū librorū ac noua cudendi: ascribi debere
non dubito. Uerū cum ante oculos meos volitare
permitto: illam doctissimorum p̄scoꝝ que ad no
stra vsq; tempora propagata est consuetudinem: vt
quos amore et obseruantia prosequerētur: eos stu
diorū suorum aliquo munere salutarēt: labor oīs
in quietem / et estus in refrigerium conuertūtur. Ac
cedit q̄ cum essem hac estate proxime fluxa: cum eri
mīs doctoribus: Elicecomite illustrissime Marchi
nisse Salutarū phisico: ac Georgio gastaudo Sa
uilienēse medico / ad curādū. m. dñm. P̄uiciuallū de
Solario villenone et c. cōdñm: q̄ tertiana a colera
vitelina extuabat cōtinua: propinassetq; dict⁹ Be

a. ij.

Motum
opis

orgius in eiusdem febris principio / et ante purgationem ac reitersset nobis presentibus (licet dissentientibus) potionem ex bolo armeno et aqua rosacea. Quam gravissimum intulisset nocumētum (credidit enim tunc ei ultimas claudere diem / extremamque ex templo petijt unctionem) adducebant rationes quibus dicta potio in casu minime poterat prodesse: quas cum faciliter non posset capescere (deceptus enim est eo quod dicunt doctores: bolum armenum puenire in febribus pestilentialibus / nullam de ipsis faciens distinctionem) pollicitus sum: hanc questionem scripto determinaturum. In qua causas / ac signa pestis: distinctionemque unius febris pestilentialis ab alia (ne quis cecitate ductus unam pro alia accipiens leuiter caderet in errorem) curam similiter quam breuius potero perstricturum. In quibus quidem si quid forte non tam dignum scitu quam vulgatum silentio preteritum iri contigerit / non deerunt qui subductis supercilijs / rugatis naso et fronte / oculis toruis in superficie palpitantibus / canino dente omnia simul corrodent: malo tamen horum subire calumnias quam quod opusculum tam utile / tamque frugiceca obliuionis caligine deliretur. Neque vlli quam tibi illud: iudicioque tuo non minus acuto quam recto dicendum putavi: qui omnes hoc tempore pene solus foues disciplinas: ac ut tractatulum hic ab humanis corporibus pestilentiaz abstergendam conuenienti docet artificio: ita tu singulari prudentia in tota ducali patria de humanis moribus pestem omnem nempe vicia et ignorantiam studeas abstergere: qui ut in tota patria / ob animi tui prestantiam clarissimis decoratur es honoribus: ita vicissim tu quoque ipsam his exornandam dotibus existimasti: quippe qui

oī doctrīna ac v̄tute mirum imodū p̄ditus es: dī
uinarū humanarūq; rerū plenā tenes cognitionez.
Quātus es aut q̄ profundus in sacris existas l̄ris
neminē ignorare arbitro: vniuersa quoq; philoso
phia tibi familiaris existit. Quid referā de iure ce
sareo ac pōtificio: quorū noticia quidē ornamento
tibi est: vsus aut tuo officio p̄necessari⁹ ac dignita
ti decorus: quippe qui supra oēs prelatos toti⁹ du
catus Sabaudie p̄inatū tenes: a tua quoq; prudē
tia totius patrie merito p̄det gubernatio. Quan
tam p̄terea ⁊ q̄ perēnem curā habeas reforman
di studiū Taurinēsis / neminē latere iudico: cū ad il
lud ex vniuersis l̄ratorū cōsortijs oīm professionum
doctissimos quoq; viros euocare soleas tuo fret⁹
officio ducalis cācellarij sup̄reni. ⁊ Ne quoq; ipsi⁹
taurineñ. collegij allūnū esse voluisti medicine vide
licet theoricā edocturū tuo parit̄ annuali stipēdio
cū residuo tue familie educari. Qd si ad opa pia et
hūana transeundi deī licentia: qd referā de ingenti
cura quā in tuorū bñficiozū tēplis nō solū restaurā
dis: s; ⁊ radicit⁹ cōficiendis h̄re nō desinis: E docet
illa diuī donati tue vrbis mōtis regalīs cathedra ec
clesia quā fonditus euersam a planta ad verticē p̄
p̄ijs sumptib⁹ reedificari iussisti: nec non tēplum ac
monacoz domicilia sctī solutoris extra menia tau
rini: que cū turpitudinē ac ruinā minaren̄: nō sine
magna impensa vt nūc iacent reedificari ac restau
rari fecisti. Nullum quippe tuorum beneficiorū cō
perietur: quod (te possidente) in meli⁹ reductū non
possit iudicari. Faciunt tua sct̄monia iusticia / pie
tas / ac liberalitas: vt in te laudando / viris etiā elo
quentissimis verba desint. Nec mirū si tantis p̄es
8. iij.

ditus es virtutibus: patrem enim habuisti nobilissi-
mum ac clarissimū virum. Magnificum et illustre
dominū Antonium marchionem romagnani Co-
mitem polentie: sancte victorie dominū Lancel-
larium quoq; Sabaudie dignissimū: nec non senator-
em primū illustrissimū ducis insubrium: sapientissi-
mūq; iurisconsultum. Cuius consilio ac prudentia
tota intrepide regebatur italia. Ad si dicti tui ge-
nitoris tuas quoq; actuum laudes diuinerare
voluero / vires deficient / vba non sufficient / nec pl^{us}
id efficere potero q̃ vastum pelagus exigua ac mi-
nuta cōculavno die exhaurire. Orationi igitur finē
imponens has meas lucubratiōes quasi primitias
operum meorum suscipere digneris: quas coram te
tam rigido q̃ perspicacissimo cēsoze deprompsi: vt
eas vbi pro acumine ingenij tui probaueris in pu-
blicū proxire iubeas. Vale presulum decus. Tau-
rini Anno natiuitatis dominice. Millesimo quinq;
gentesimo septimo. Idibus Februarij.

Petri de Bayzo medici

Taurinēsis / theoricē lectoris ordinarij: questio no
ua de peste: cū cura eiusdem per vtrūq; regimē pre
seruatiuum. s. z curatiuum feliciter incipit.

Trum sit conueni

ens exhibere bolum armenuz in
febre pestilentiali: ad partem ne
gatiuā arguitur pluribus medijs
primo sic. Illud qđ facit ad acui
tatē febris pestilentialis nō cōue
nit in eadē: s; bol⁹ armen⁹ est hūc

Secundo principaliter arguitur sic. Cura febris pestilentialis debet esse similis curatiōi ethice: sed in curatiōe ethice non conuenit bolus armenus: igitur non puenit in febre pestilentiali. cōsequētia tenet: quia aliter non esset cura similis. maior probatur per Rasium decio ad al. māsozē / q̄ dicit: q̄ febriētes ex pestilētia regēdi sunt ex oīb⁹ q̄ in. c. de ethica dixit. Adinor vero probatur: quia bolus armenus est multū siccatiuus: ut supra. in

Quice
na in fe
brethe
ca non
est lac
sup la
cte asis
ne.

Confirmat^r p^r m^r f^r su. nam ut dicit^r restat^r
in p^ractione p^ragte g^r r^r de bolo h^r 2^r illi l^r
p^restit^rat qui n^ro funat^r ex hoc s^r bolo n^ro
ideo atigit q^r eoz febris est acuta. et b^r
hi n^ro valet^r cur^r de vino. v^rni^r aut febris

ethica aut non conueniunt excitantia imo humectantia/ vt Auic. prima quarti. c. de cura ethice: igitur et consequentia tenet et antecedens similiter.

Tertio arguit sic: Si questio esset vera/ hoc maxime esset quod bolus armenus sua siccitate/ et obstructione prohibet celerem spirituum dissolutionem/ cum dicat Auicenna: in libello de viribus cordis: tractatu secundo. capitulo secundo. Medicina constrictiua/ medicinam cordis ingreditur vt substantie spiritus soliditatem/ et continuitatem laudabilem tribuat ne velociter dissoluatur quolibet leui motu etc. Sed arguit quod non: quod quantum potest sua siccitate/ et obstructione spirituum dissolutionem prohibere/ tamen potest sua frigiditate corrumpere/ disgregare/ et a se repellere: Igitur non erit conueniens. Consequentia tamen cum in casu oporteat spiritus in corde esse unitos. antequam probabatur: quod obplexio boli armeni omnino contrariatur obplexioni spiritus: bolus enim armenus frigide est/ et sicce obplexionis vt Auicenna secundo canon. c. de luto armeno. Spiritus vero calide et humide/ dicente Galieno septimo de iuuamentis membrorum: Spiritus est corpus vaporosum ex parte subtiliori sanguis generatum: Sanguis autem calide et humide est obplexionis: prima primi. c. de humoribus: igitur etc.

Quarto arguit sic. In febre pestilentiali sunt sitis/ et ariditas lingue/ et eius siccitas: Sed propter nullum istorum puenit: Igitur non puenit: Consequentia tamen: quia medicie que ministrantur in febribus debent esse suorum accidentium remotiue/ alias frustra fecissent Auicenna/ et alij capitula particularia ad accidentia que febribus accidunt. Et maior est Auicenne prima quarti. c. de signis febris pestilentialis. Minor vero probatur: quod bolus armenus prohibet descensum reumatis et catarrhi ad guttur/ sed tale reuma seu talis catarrhus sic descendens prohibet sitim et ariditatem predictas

Quid spiritus?

Nota pro reumate et catarro.

Ergo exhibitio boli armeni prohibet causam remo-
uentē accidētia predicta ⁊ per cōsequēs nō cōuenit
Cōsequentia tenet cū minore: p Auicēnā pma qrti
.c. de signis causonidis: maior⁹ est Auicene secun-
do can. c. de luto armeno.

¶ Quinto arguit sic. Dīs cura fit per cōtraria: sed
bol⁹ armen⁹ non p̄riatur febri pestilentiali: igit non
puenit. Cōsequētia t̄z cū maiore/ ex Galieno pma
affo. p̄mēto. xvj. ⁊ Auicēna qrtā pmi. c. i. Adior pba-
tur: qz bol⁹ ar. est p̄plexiōis sicce: ⁊ febris morb⁹ cali-
d⁹ ē ⁊ sicc⁹/ pma affo. p̄mēto allegato: ḡ iuicē nō p̄ri-
ant ⁊ p p̄ns n̄ pōt p̄ferre ī curatiōe febri pestilētia. siccano
cent fe-

¶ Sexto arguit sic. Sicca nocēt febricitātib⁹: s̄z bo-
lus ar. est sicc⁹: igit nocet. Cōsequētia tenet cū ma-
iore: qz febricitātib⁹ pueniūt hūida vt pma hippo. af-
forisinoz affo. xvj. hūide dicte oībus febricitantib⁹
cōferunt/ igit non cōueniūt sicca. Cōsequētia tenet
qz sicca ⁊ hūida sunt p̄traria/ q̄ nō possunt vni febri
p̄trariari: qz alās seq̄retur q̄ vni plura p̄riarent p̄tra
philosophū: p̄rio celī: ⁊ nono methaphisice q̄ dicit:
q̄ vni vnū contrariat̄ etiā qz p sicca p̄seruat siccitas
īducta a calore febrili: q̄ tñ vt dispositio p̄ter naturā
iudicat de sui remotiōe. Adior vero principalis est Bolus
Auicene: secūdo can. allegato. c. armeni

¶ Septimo arguit sic. Bolus armen⁹ retinet san-
guinē: igit non puenit ī febrib⁹ pestilētia libus. Cōse-
quētia t̄z cū in eis multotiēs oporteat facere flobu-
thomiā: vt Auicēna pma qrti. c. de cura febri pesti-
lētia libis: añs vero est Auicene sc̄do can. allegato. c. quoz

¶ Octauo arguit sic: bol⁹ arm. est pueniēs ad p̄ser-
uandū a peste: igit nō cōuenit ī curatiōe pestis: p̄ia
tenet: qz medicine p̄seruantes ⁊ medicine curantes

siccano
cent fe-
bricitā-
tibus.

Bolus
armeni

c⁹ a pe-
ste p̄ser-
uat san-
guinez

differunt ab inuicē: vt Galien⁹ tertio tegni: qz et pre-
seruatio alia est a curatiōe. añs vero est Auic. scđo
cañ. c. allegato: z Galieni nono simpliciū pharma-
corū. c. x. similiter: valet ī sanitate nō v3 in egritudīe
cū sanitas z egritudo sint cōtraria: vt Aristoteles ī
quit in predicamentis.

¶ Ad oppositum arguitur primo sic. Sūma curationis
februm pestilentialium est exsiccatio: sed bolus ar-
men⁹ est exsiccatiu⁹ / igit^r valet ad curādū febres pe-
stilētiales. pñā t3 cū maiore per Auicēnā pñā qrti
cap. de cura febris pestilētialem ad pñcipiū z subdit
sint cibi eorū desiccatiui / z exsicce^r aer z c. Idē dicit
Rasis. x. ad Almansozē. Admo^r nō est Auicēne se-
cūdo cañ. allegato capitulo.

¶ Secundo arguit^r sic. Bolus armen⁹ preseruat a
putredine: igitur valet in febribus pestilentialibus.
Consequentia tenet cum oīs pestilentialis sit putri-
da: fit enī pestilentialis a putredine aeris corrupē-
tis complexionem spirit⁹ cordis: z humiditates ei⁹
vt Auicēna pñā quarti. c. de causis pestis / z secūda
pñā doc. ij. c. ix. Cū eī putrefit aer putrefacit hūiores
z īcipit humozē putrefacere q̄ a corde circūdatus ē
quoniā ad ipsum propinquius accedit q̄ ad aliū: z
Galienus primo de differentiis febrū. c. quinto ad
pñcipiū. quia vero pestilentiosarum meminimus
februm a putredine omnium fientū z c. Et potest
ratione argui: quia propria actio aeris putridi cum
attingit ad cor. est vt putrefaciat igitur z c. que ergo
preseruant a putredine valent in curatiōe putrede
febris: dicente Galieno qrtō de regi. sanitatis satis
ad pñcipiū precustodia futurorū morboz similis ē

aer pu-
trefa-
ct⁹ hūo-
res pu-
trefacit

correctioni iā generatorum. Et primo de differentiis
febriū. c. iiii. Et que p̄custoditura dicitur sc̄dm quē
modū sanatio. añs vero p̄cipale p̄batur: quia bo-
lus ar. est siccus vt supra. sicca autem p̄seruant a
putredine quarto Aethau. Igitur zc̄.

¶ Tercio arguit sic. Sol⁹ ar. valet ad difficultatē
anhelit⁹: igit⁹ v3 i febre pestilētiāli. p̄nā tenet: q̄ i ea
est difficultas anhelit⁹ vt Auic. p̄ia q̄rti. c. de signis
febris pestilētiālis. añs est Auic. sc̄do cañ. allega. c.

¶ Quarto arguit sic. Sol⁹ ar. p̄seruat a fluxu ven-
tris: igit⁹ est cōueniēs in febre pestilētiāli. p̄nā tenet
q̄ in ea fit multotiēs flux⁹ ventris malus: vt Auic.
p̄ia quarti. c. allegato. añs vero est Auic. sc̄do cañ.
z Galieni capitulis allegatis.

¶ Quinto arguit Auctoritate Galieni: nono sim-
pliciū pharmacorū. c. x. vbi inquit. q̄cumq; biberunt
ex hac medicā (loquēdo de bolo armeno) i hac eri-
mia peste cito sanati sunt: quibus autē nichil cōtu-
lit decesserunt omnes: neq; ab aliquo alio medica-
mine subsecuti sunt iuuamen: ex quo patet q̄ solis i-
curabilibus non opem contulit.

¶ Sexto arguit Auctoritate Auicene sc̄do cañ.
cap. de luto armeno: vbi dicit. Et plures quidem iā
sanati sunt ex pestilentia magna: propter consuetu-
dinem bibentiū ipsum in vino subtili: et si bibitur in
febre pestilentie necessarium est vt vinum perducatur
ipsuz ad cor et miscetur vinū illud cū aqua rosea.

¶ Septimo arguit auctoritate Serapiōis de sim-
plicibus. c. de luto armeno q̄ dicit. Et quando bibit
cū vino mixto p̄fert in febrib⁹ pestilentialib⁹ valde.
Et qui assuescit potū eius in tpe pestilentie p̄ser-
uatur a nocumēto eius. Etiam vidi multos eua-

dere in tpe pestilentie ppter ipm rē.

Octauo & ultimo arguit auctoritate Auenzoar tertio Theysir. c. de epydimia q̄ puenit ex corrupti one aeris: vbi ponens exēpluz de quodā iuvene di cit. Et p[ro]p[ri]aui ex medicinis laudatis in epydimia sicut est bolus armenus / & terra sigillata rē. Et ex his hincinde assumptis fit questio p[er] vtraq[ue] sui pte ambigua.

Cuius decisionē inuocato prius diuino auxilio breui conabor pstringere: in ea ponēdo tres articulos. In p[ri]mo videbit[ur] quid sit pestis / & pestilētia: q̄d epydimia: & q̄d endimia: ac quō adiuicem differant & conueniant. Quidq[ue] febris pestilentialis: & quot modica[rum] causas sūt pestilentie tam supiores q̄ in feriores & signa: alia ve necessaria ad intellectū que stionis p[er] notabilia & distinctiones adducen[ur]. In se cūdo aut articulo ponā cōclusiones respōsiuas ad q̄sitū. In tertio & ultimo respōdebo argumentis. Adductis in pede q̄stionis: limitando etia[rum] aliqua ex argumentis post opposituz. Et post decisionem q̄stionis / addā curā pestis p[er] vtrūq[ue] regimen: tam cu ratiū scz q̄ p[er]seruatiū / auxiliante eo qui ex nihilo cuncta creauit.

Quantū ad p[ri]mū est p[ri]mo notandū q̄ apud me dicos isti repiunt termini. Pestilentia: pestis: epy dimia: & endimia. q̄bus & si aliqñ tanq̄ synonymis vtamur: inter ipsos tñ est differentia. Pestilētia eī sūm halyhabatē. v. theorice: est mutatio aeris a sub stantia & natura p[ro]p[ri]a & qualitate / in putredinē vel pessimā qualitatē vniuersaliter multū pestiferā. Et h[uius]mōi aer sic corrupt[us] & alterat[us] / aliqñ facit febres pestilentiales: aliqñ nō facit febres sed apostemata

et tunc p[er]

lo[rum] p[er]

pestis.

Iducit carbūculosa pestilētia: morbillos: variolas
 althoyn: prunas: carbūculos: z hmoi. Auicena ho
 scda primi inqt. Pestilentia est corruptio vel putre
 factio q̄ accedit aeri siis putrefactioni aque remo
 lientis fetide. Pestis ho fm Isidorū quarto ethy
 mologiarū/est contagiū qđ cū vnū apphēdit/cele
 riter in multos transit. Signitur aut pestis siue pe
 stilentia ex corrupto aere. z lz sepiissime per aereas
 ptates fiat: tñ sine arbitrio oipotentis dei nō fit: vt
 dicit Auēzoar tertio Theysr. Et Seneca in trage
 dia herculis furentis. q̄cquid facinus mortale ge
 nus: q̄cquid patimur venit ab alto. Galien⁹ etiam
 sup illo hbo primi pnosticoz: est z quoddā celeste i
 quo opz ipm medicū preuidere zc. inqt. Inuenim⁹
 philosophos dicentes. multotiens in mudo currit
 regimen eius cū vsu bonitatis q̄ est creator bñdict⁹
 z sublimis: in quo est pūisio. Et illud idē clare exp̄
 sit Auicena. x. sue methaphisice. primo. c. vbi inqt.
 Intende ergo z attende dispositionē istoz oīm: et
 crede qđ dñ de diuinis flagellis q̄ descendunt sup ci
 uitates flagitiosoz/ z sup hoies iuriosos: z p̄sidera
 qualiter defenditur veritas zc. Dicif aut pestis vel
 pestilentia quasi pestulencia/ q̄ veluti incendiū de
 pascit/ z toto descendat corpore. Et dñ contagiū: a
 cōtingendo: q̄ quē tāgit polluit. Qđ si velles mor
 bi pestilentialis: aut etiā febris pestilēialis (subitel:
 lecta tñ pri⁹ gñali febris diffinitioē) nouā diffinitio
 nē audire/hanc apphēnde. Morbus pestilentialis
 est dispositio p̄ternaturalis/cōtagiosa/ex aeris cor
 ruptione in ppria substātia z qualitate causata: va
 rios varimodo apphēdens subito: z apphēnsus
 apta raptim interficere. Dicif primo dispositio pre

Dñia i
 ter pe
 stem et
 epydi
 miam.

Auēzoar
 seneca.

Nota
 nūeran
 da q̄ dñ
 cū ga
 lien⁹ et
 auice
 na.

Diff. no.

Morbus pestilentialis

i Nota ut cōpleta diff. febris
 seu morbi pestilentialis sunt
 Sui boni Declaratione

ternaturalis vt tãgať gen⁹/vlt vt stet loco gñis: z dť
ptagiosa qz sine ptagio nō dicereť pestilētiaľ ex qđ
nois pestis vel pestilētie supi⁹ posite nō obstāte ar
gumēto gētilis d clauso i domo zc. Sola ei pestes
apporimātes inficit priā pbleumatū. pbleumate
vij. Tercio dť ex aeris corruptiōe i ppa substātia z
qlitate causata: vt differat ab alijs cōtagiosis q nō
sunt ptagiose ppter cām pdictā: iō nec dicunt pestilē
tiales: sicut phtisis/lepra z hmoi licet sint contagio
se: vt Aristoteles septima pbleumatū. pbleumate
iiij. z. vij. Et tñ qz eo mediāte apta est plurib⁹ cōica
ri. Quarto dť varios: vt intelligam⁹ q nō oēs infis
ciunt a tali aere sic corrupto z alterato: sz solū apti
z dispositi/talis malicie recipe impssionē. Dicit em
phs: scđo de aia. q act⁹ actiuoz fiūt in patiēte dis
posito: z Galien⁹ scđo de drñijs febriū iqt. Passu
ri corpis dispō ē pñcipalissia pticula gñatiōis egrī
tudinū. z illud idē dicit scđo de accidēti z morbo: z
Euice. priā qrti. Et ppter hoc qsiuit alexāder aphro
dise⁹: ppter qđ ē q i pestilētiali pstitutiōe hij qđ mori
ant: hij nō minie. Et affigť cāz eē pplexiōis ppara
tionē. Quinto dť vario mō/qm aliqbus accidit fe
bris ptiuua pestilētialis: aliqb⁹ tertiana pestilētiaľ:
z sic de reliqis spēb⁹ febriū hūoraliū. aliqb⁹ accidūt
bubōes seu apostemata emūctorioz: alijs althoyn
alijs carbūculi/seu pruna/aut morbilli/vel variole/
aut alie pustule maligne: z aliqb⁹ istoz nulla pfecto
aduenit febris apparēs. hic g morbo vario mō acci
dit: q ab aliqb⁹ vocat morbo pestilētialis pticulari
.i. pticulari z diuissim spsus. Deide dť subito appre
hēdēs: qz si paulatī maligneť humor: etiā pueniēs
ad tātū gđū malicie qđ est i peste/nō tñ pp hoc dť

cere pestis. Ista etiā pticula subito/est p' quā pesti
 lētia z epydemia dñt ab endimia. Epydemia ei q' z
 pestis dñt (lz differenter) subito euenit: endimia ño
 paulatī. Postremo addit: apphensum apta rapti
 inficere. aptitudo ei a possibilitate differt: qm pos
 sibilitas cadit sup duo p'ia eqliter. aptitudo aut nō
 est sup duo p'ia eqliter. oīs ei hō pōt gaudere et tri
 stari: s; eoz aliq sūt aptiores gaudio: aliq ño aptio
 res tristicie: sic eodē mō qlz hō pōt mori ex peste: sed
 eoz aliq's aptior est vt moriaf ex ea: aliq's ño vt vis
 uat in ea. Licet g dicam' q' apphēsus a peste/ apt'
 est subito mori: nō tñ oīs. Cōtingit ei multos ab ea
 apphensos liberari: qd pōt cōtingere: aut rōne re
 missionis gradus malicie: aut ppter cōplexionis di
 uersitatē in resistentē vt supra. Licet ergo aliquñ p'
 lōgef mors: aut aliquñ q's apphensus ab ea liberef:
 nō tñ ppter hoc tollit aptitudo subite iterēptōis: z
 ex his cōcludo cōpletam morbi pestilētialis descri
 ptionē. Epydemia ño que z morb' pestilētialis uni
 uersalis dñt/est qñ ex aeris mutatōe ad corruptionē
 plurib' hoib' fit determinatū genus egritudinis su
 bito irruentis: quēadmodū videm' aliquñ in patria
 nra: q' qñq's talis erit aeris distēperātia: q' fere oēs
 īfirmi patiētur morbillos ptagiosos: aut pleuresin
 siliter cōtagiosam vel ventris fluxū: z hñmōi. taliter
 q' aliquñ morient' sex/aut octo/vel plures in vna do
 mo in modico tpc. Iste aut egritudines pñt dici pe
 stilētiales vel pestis: dicēte Aristotele p'ia pbleu
 matū: pbleumate septio. q' oīs egritudo q' ex aeris
 corruptione est cōtagiosa dñt pestis vel egritudo pe
 stilētialis. Differt tamē hñmōi epydemia a pestilētia
 ppue dicta: qm in epydemia fit determinatū genus

aptitudo
 inficere

Epydi
 mie dif
 finitio. et
 a peste

Arist

egritudinis in oib⁹ / vel q̄si. i. peste aut p̄p̄issime ob
cta / fiunt egritudines diuersorū generū: vt supra di
ctū est. ¶ Endimia aut est q̄n ex aeris mutatiōe q̄

*Endi
mia. et
in ci. a
ste et q̄d.*
fit aut rōne loci h̄itabilis: aut ex diuersitate et malis
cia aquarū aut terre fit i mltis idē gen⁹ egritudinis
paulatim: sicut accidit in plurib⁹ locis n̄re ciuitati
ppinqs vbi reperiunt plurimi h̄ntes bocū gule: et
sicut ianuesib⁹ tusses et catharri et neapolitanis plu
rimis podagra ppter humiditatē t̄re et austeritatē
ip̄ius et in plurimis regionib⁹ mltiplicant colice: ne
freses et h̄mōi: et licet aliq̄ ex egritudinib⁹ p̄dictis vi
deant subito fieri ppter qd nō apparēt distingui a
peste et epydimia: q̄ tñ earū materie a q̄b⁹ fiūt sunt
paulatim p̄geste: ideo nō dicunt subito fieri / s̄ pau
latim. p hanc igi^r pticulā paulatim differt endimia
a peste et epydimia: qm̄ hec. s. endimia paulatim / ille
vero subito. Differunt etiam q̄ epydimia et pestis
videntur ex corruptiōe aeris causari: endimia v̄o
ex loco habitabili: et dispositiōe terre aut aque: sicut
cum bibētis aquas turbidas et grossas incurrūt fa
ciliter hidropisim splenis duritiē aut grossitiē. Fe
bres vel lapidē / aut aliō simile: vt etiā dicit Ilypo
crates in libello de aqua et aere etc. q̄ habitātes ter
ras humectātes et cōcauas icurrūt faciliter reuma
tismos. tales ḡ morbi q̄ a causis p̄dictis et vt plu
rimū maiori parti eueniūt vocant endimici et dicun
tur endimici q̄ itus eueniētes. Et ex his habes qd
sit pestilētia / qd morbus pestilentialis et pestis: qd
epidimia et quid endimia: quomodo etiā conueniē
tiam habeant et differant.

*Nota dñ
2.* Quis ¶ Secundo principaliter est notandū q̄ cause ge
sūt cāe nerales immutationi aeris fm̄ halyhabbatē q̄nto

*mutat. m̄ aeris
lego Not. 2. q̄. et.*

theorice sunt quinque: prima. scilicet anni intemperantia. secunda aeris
ortus et occasus astroz et vicinia vel distantia iporum mutatio
a sole et tertia venti. quarta regiones. quinta vapores. tione.
de quibus aut magis necessariis particulariter infra dicetur.

Tertio notandum est: quod a causis predictis aer potest tri-
pliciter immutari. in qualitatibus: in substantia et natu-
ra propria: et utroque modo simul. In qualitatibus primo: ut
scilicet alteretur ad caliditatem/vel frigiditatem/vel humidita-
tem/vel siccitatem/subtilitatem/vel grossiciem: magis
quam sit sue nature conveniens. et licet grossicies et subti-
litas non sint proprie qualitates: ad eas tamen alteratur sepe
aer/et nocet. cognosces autem aerem subtilem a grosso
hac lege: ille aer est subtilis qui ortu solis cito calefit
et eius occasu cito infrigidatur: aer vero grossius e contra.
Et de hac immutatione intelligit hypo. tertia particu-
la affo. afforismo. viii. et in plurimis alijs afforismis
eiusdem pticule. et halyhabbas quinto theorice. c. iij.
In substantia autem et natura propria immutatur aer per cor-
ruptionem: ut. scilicet eius substantia ad maliciam convertatur: etiam
si non sit temperato humidior/nec calidior/nec frigidior/
nec siccior: saltem notabiliter. et hanc immutationem intel-
lexit Avicenna secunda primi doc. secunda. c. nono. ubi dicit
quod putrefactio que accidit aeri similis est putrefactioni
aque remolientis fetide. In qualitatibus vero et substantia
simul dicitur aer immutari: quando ultra corruptionem
ipsius in substantia/alterantur similiter ipsius qualitates
manifeste: de qua immutatione locutus est halyhabbas
quinto theorice. c. xi. cum dicit porro aeris intemperan-
tia est/si aer ipse in sua immutatur substantia et qualita-
te in corruptionem et putredinem: facitque in hominibus mor-
bos et accidentia pessima.

Dices forte contra, quia non videtur aerem posse putre-
b

an aer possit putrefieri

tre fieri. est enī corp⁹ simplex: vt Auicena p^{ri}a p^{ri}m^o
 doc. sc^{da}. c. de elemētis. putrefactio autē est passio
 mixti vt Aristoteles quarto methauroz. igit^r 2^c. Re
 spondet^r distiguendo de aere: qm̄ alius simplex: ali⁹
 nō simplex: s^z qd cōpositū ex aere 7 vaporibus ele
 uatis a terra 7 alijs putrefactis: vñ ppter illos va
 pores secū mixtos vocat^r aer putrefactus 7 imutat⁹
 i p^{ri}a substantia et natura. dixit ei Aristoteles q^{ro}to
 methauroz: q^o oīa putrefiūt p^{re}ter ignē: licet quesie
 rit. xxv. pbleumatū. xix. pbleumate. ppter quid ē q^o
 terra 7 aqua putrefiunt: ignis aut 7 aer nō. itellerit
 enī qⁱ ea parte aeris q^ā simplex est: que sc^z est propin
 qua sphere ignis nō aduenit putredo: 7 assignat du
 as rōes: vna qⁱ opus est vt illud qd debet putrefieri
 calefiat: s^z nec ignis neq³ aer sibi vicinus possunt ca
 lefieri: igitur nō possunt putrefieri. minor patet: cuz
 sit calidissim⁹ vterq³. quod enī calidissimū est extru
 dit hūidū: qd est potissima causa putredinis: vt Ari
 stoteles quarto methau. 7 facit illd euanescere. alia
 ratio est: qⁱ illud quod debet putrefieri oportet vt in
 frigidef: sed neq³ ignis neq³ aer sibi vicinus possunt
 infrigidari cum sint semp calidissimi: igit^r nō possunt
 putrefieri. sunt enī tria aeris intersticia fm Aristot
 telem q^{ro}to methauro. Aer. s. inferioris itersticij: q^ā ca
 lide est et humide cōplexionis. Mediij itersticij fri
 gide et humide. Supremi nō calide 7 sicce. qm̄ ergo
 dixit quarto methauroz: oīa putrefieri p^{re}ter ignem
 non intellexit q^o aer supremi itersticij possit putrefie
 ri: sed intellexit aliquam aeris partem posse putrefie
 ri: puta illam infimam que vocatur continēs: que
 pars non est elementum simplex vt expressius dixit
 Auicena sc^{da} p^{ri}m^o doctrina sc^{da}. c. nono / vbi dicit:

oīa pre
 ter ignē
 putre fi
 unt,

Quali
 tates
 aeris
 fm tres
 eius re
 giōes.

nos nāq; cū aerē dicim⁹ nolum⁹ dicē aerē simplicē nudum. ipse enī ⁊ vnūquodq; nudorū simpliciū non putrescūt: sed in sui qualitate aut ī sui substantia cōuertitur in aliud simplex: sicut cum aqua in aerē vel aer in ignem. Cum autē aerem dicimus nolumus dicere nisi corpus in sua substantia commixtum: ex aere certificato ⁊ ex partib⁹ aqueis vaporosis: ptis bus terreis in fumo ⁊ nubibus surgentibus: et partibus igneis ⁊c. Et notādum est hunc aerem posse putrescere sicut ⁊ aquā lacunar ⁊c. Quā aut Aristoteles quesuit pbleumate allegato: quare aqua et terra putrescunt: ignis autē ⁊ aer nō: intellexit de aere simplicissimo et superioris ītersticij ppter causas superius allegatas. Et ex hīs habetur solutio ad argumentum.

¶ Quarto notandum est: q; cause īmutationis aeris ad corruptionē: ⁊ psequēter pestis sunt duplices. superiores. s. et inferiores. superiores sunt forme celestes de qbus dicit Auicena p̄ia quarti. c. de febre pestilentiali: vbi inquit Et p̄cipiū oīz hōrū sunt forme ex formis celi facientes esse necessariū illud cui⁹ esse ignorat. s. vt sic. Et subdit: imo oportet vt scias q; cause p̄ime longinque ad illd sunt figure celestes ⁊ p̄pique dispositiōes terrestres. Figure autē celestes illud significātes ⁊ efficientes sunt sicut quādo Saturnus aut Mars: aut vterq; fuerint dñi orbis magni: aut alicuius anni qui fuerit de significatiōe alicuius coniunctionis magne vel eclipsis precedentis. Dixit enim Albumasar quito de cōiunctionibus magnis: differentia p̄ima: q; tunc fiunt mortalitates in animalibus/hominibus/et pecudibus et diuersa egritudinum genera.

4°
Cause
īmuta
tionis
aeris
ad cor
ruptionē
nē scilz
per vē
tos per
signa ⁊
astra.

b. ij.

Similiter si tpe revolutionis alicuius annu Sa-
turnus sit in ariete/cui⁹ latitudo sit septentrionalis/
aut in Geminis meridionalis:vel in Lacro oriēta-
lis: siue in Leone occidētalis: sigt aeris corruptionē/
et multitudinē pestilētie/mortes validas ac subī-
tas. Idem significat Iupiter existens in piscib⁹ occi-
dentalis: et Mars in Capricorno occidētalis. Si
etiā caput draconis sit in Sagittario: aut cauda in
Lacro: si dicti Albumasaris sentētia est vera/mul-
titudinē significat pestilētie/ et mortes subitaneas.
Illud idē sigt Mars dñs anni: fm ptholomei se-
tentiā scđo quadripartiti. c. viij. eodē mō de Satur-
no/ et inquit: q tunc erūt in aere detrimēta: qualita-
tesq mortifere. inspissabūt nubib⁹ et obscurabūt. et c.
maxime cōtingit/ si ambo vel vnus iporū. s. Satur-
ni et Martis fuerint in aliquo signo humano: tēpo-
re. s. introitus solis ī pñcipio Arietis marie in ascē-
dente quod est dom⁹ vite: aut in introitu quartarū
anni: vt dicit Albumasar vbi supra ppue ī signo hu-
mano: vt in geminis/ vrgine/ libra/ vel aqrio. Sz po-
tissime in geminis libra et aqrio cum sint triplicitas
aerea: vt dicit Alber. scđo de ppetatib⁹ elemētōrū
tractatu scđo. c. pmo de pñctiōe Martis et Iouis
in Geminis. facit ei vētos pestilētiales et aeres cor-
ruptos: q subito necāt mltitudinē hoīz et aialū. Ju-
piter ei cū sit natura calid⁹ et hūidus: hz eleuare vē-
tos et vapores pñpue in signis pñdict⁹ q sunt aerea.
mars aut itēpate calid⁹ et sicc⁹/ vapores eleuatos
ignit/ eticipiūt p aera mltiplicari īficiētes aerē/ vene-
nosis et vstifer⁹ vaporib⁹: vñ iducūt pestilētiā. et iste
sūt cāe supiores siue celestes ex qb⁹ ī hec inferiora im-
mutat aer ad corruptionē et pñter causas pestilētia.

Cause aut inferiores seu terrestres imutationis
 p̄dicte: sunt vapores infecti et corrupti eleuati a terra
 aut ab aq̄ putrefacta / aut corpib⁹ mortuorū cum ca
 rēt sepultura / et ab alijs reb⁹ putridis et corruptis: q̄
 vapores imixti aeri ificiūt et corrūpūt ipm / fm mo
 dū superi⁹ dictū. Et hūc modū intellerit Galienus
 p̄rio de differētis febriū. c. iiii. vbi dixit: q̄ ex ethio
 pia pueniūt q̄dā inq̄namēta putrida apta corrūpe
 re corpa: et febres ḡnare. ex illis em̄ vaporib⁹ depoz
 tatis infect⁹ fuit oīs aer: et Auicena p̄ma q̄rti. c. de
 febre pestilētiāli inq̄t: et q̄nq̄ est illud causa vētorū
 deferētū ad locū bonū fumos malos ex locis feti
 dis: in q̄b⁹ sunt valles p̄funde / et corpa exicata in p̄
 lio: aut occisa nō sepulta neq̄ tumulata: et p̄p̄ hoc
 laudat documētū Auēzoar tertio theysir: q̄ nō est
 habitandū p̄pe cimiteria: neq̄ apud aquas stagno
 rū et lacunarū q̄ sunt sine discursu: in q̄bus generant̄
 multe putredines. Sifr inficit aer a vaporib⁹ eleua
 tis a lacub⁹ et paludib⁹ in q̄b⁹ madesiūt / linū / cana
 pa / aut asphaltus: vt dicit Auice. p̄ia q̄rti. de causis
 putredinis: malū ḡ est p̄pe hec loca suas habere ha
 bitatiōes. vñ dicit Rasīs. xvij. ptinētis. q̄ hitantes
 regiōes barobon incidūt in febres / aut in lassitudi
 nē p̄p̄ fumositates putridas resolutas a locis pa
 ludestrib⁹ exeūtib⁹ iuxta eā. qd̄ ei manet dicit Aris
 stoteles p̄ia p̄bleumatū. liij. p̄bleumate / putrefit /
 quēadmodū aq̄ q̄ nō mouet: putrefacta aut egritu
 dinē facit: qd̄ aut expurgat̄ p̄ri⁹ q̄ corrūpat̄ separa
 tur. s. a putredine. Sunt etiā alie cāe inferiores: q̄n
 videlicet post sterilitatē aduenit fertilitas: corpora
 em̄ tempore sterilitatis fuerūt inanita: et adueniēte
 fertilitate replent se inordinate: virtus vero prius
 b. iij.

debilitata nō p̄t cōueniēter cibū imutare: vñ malis
 replenē humoib⁹ / ⁊ faciliter incurrūt morbos pe-
 stiferos. ⁊ hanc cām tetigit galien⁹ sup tertio affo.
 p̄e particule / vbi inq̄t. Refectio fallit plurima: suc-
 cedēs nimie euacuatiōi: cū virt⁹ euacuati defecerit
 neq; cibū scd⁹ q̄ op⁹ possit imutare ⁊ mēbris assimi-
 lare. Et auice. tertia primi. c. de regimine ei⁹ qđ co-
 medī ⁊ bibī / vbi dicit. Scias qđ nihil est deterius
 saturitate tpe fertilitatis: quā fames sequī tpe ster-
 rilitatis / ⁊ ecōuerso: s; tñ ecōuerso ē deterior / ⁊ sub-
 iungit. vidim⁹ em̄ multos q̄b⁹ in tpe sterilitatis ci-
 bus defecit: postea cū in tpe fertilitatis abundauit
 repletos fuisse ⁊ mortuos: licet vehemēs repletio i-
 parat: qualibet dispōne sit pernecabilis / siue ex comestio-
 ne sit / siue ex potu: quot nāq; hoīes supflue se reple-
 uerūt / ⁊ suffocati iterierūt. ⁊ licet iste vltime nō sint
 precise ⁊ imediate cause euēt⁹ epidimie / sunt tamē
 cause vt corpora eam citi⁹ incurrāt: ⁊ successiue alia
 per contagium inficiant. Sunt ⁊ alie q̄ plures cau-
 se que possunt cōcurrere ad pestes causandā tanq̄
 cause inferiores et terrestres: sicut omīa multum fe-
 tentia / vt latrine / herbe virides mali odoris: q̄ ali-
 quando in domibus dimittūtur putrefieri / aut ani-
 malia quecūq; mortua quando corrūpuntur maxī-
 me venenosa. etiam viuentia / suo anhelitu multum
 p̄nt inficere. vñ dicit Alber. scđo de pprietatibus
 elementor⁹: qđ tpe philippi macedonū regis / fuit
 via inter duos montes armenie q̄ diu a multis fue-
 rat salubriter frequētata / subito tamē effecta est: vt
 oēs volētes trāsire ibidē statim morerent: scrutata
 causa / ⁊ ab alijs philosophis non reperta Socras
 tes iussit fieri turrin altissimaz de voluntate regis:

Uehe-
 mēs re-
 pletio
 mortez
 parat:
 vñ Ga-
 lienus.
 plures
 occidit
 gula q̄
 gladi⁹.

Ad de
 specu-
 lo so-
 crat⁹ tē-
 pore
 philip-
 mace-
 do. re-
 gis.

prope locum illum: fecitq; fieri speculū calibis non
 conueru; nec concauum/ bene mundū vt plani ad
 illud planum speculū ab omni loco muntium fieret
 reflexio: viditq; hoc modo duos dracones magnos
 qui suo anhelitu ⁊ vaporibus venenosis excuntib;
 ab ore eorū inficiebant aerem vicinū/ ⁊ reperto mo
 do eos interficiēdi: per p̄dictū Socratem securus
 omniū vt ante fuit accessus. Eodem modo potest
 causari talis infectio ex apertione alicuius grotte/
 aut puthei: qui lōgo tempore stetissent clausi/ vt di
 cit Auenzoar tertio thesir. he autē sunt cause pestis
 inferiores ⁊ superiores: quas p̄cludit Raby moyses
 esse. aut mutationem aeris: aut aquarū: aut ciborū:
 aut omniū trium. Ex quibus oībus potest colligi
 modus quo aer sic infect⁹ ⁊ corrupt⁹: vt supra. cau
 set in hominibus ⁊ ceteris animātibus pestilentia.
 necesse est cū vt ad nostram conseruationem conti
 nue trahatur aer per anhelitū inspirando ad cor: q̄
 si corruptus sit ⁊ infectus: cū eius actio sit vt corrū
 pat ⁊ inficiat/ occurrens cordi/ corrumpit cōplexio
 nē spūs q̄ est in ipso: ⁊ putrefacit humiditates que
 sunt in ipso corde/ ⁊ accidit caliditas p̄ternaturalis
 que spargit in corde: tunc per causam suam erit fe
 bris pestilētialis: que cōmunicat multitudini hoīm
 qui iterū habēt in seipsis proprietatē preparatiōis
 ad illud: quoniā actus actiuorū fiunt in patiente di
 sposito: vt supra dictū est. ⁊ hic modus est Auicene
 p̄ia quarti. c. de febre pestilentiali: ⁊ sc̄da p̄mi doc.
 sc̄da. c. ix. ⁊ haly habbatis quinto theorice. ⁊ Galie
 ni p̄io de differētis febriū. c. iiii. Nota tñ q̄ actio
 illa qua aer sic corruptus ⁊ factus venenosus cor
 rumpit p̄plexionē spūs cordis: ⁊ humiditates q̄ sūt
 b. iiii.

Mod⁹
 fidei
 aere pest.

in eo/est a forma specifica seu pprietate occulta no
bis ignota/sicut z opatio alioz venenoz: qu a natu
raliter petut cor/ z iterficiut. licz sit aliqd venenu illd
efficiēs a qlitate manifesta: vt corrodes z putrefa
ciēs/ vt dic Auic. sexta qrti. c. vniuersali de venenis.

Febris
pestilē
tialis q
drupl
fuitur.

Quinto

Nota: q febris pestilētialis po
test capi qdrupliciter. s. p muni
ter. p munissime. pprie. z ppriissime. Illa vocat pesti
lētialis cōiter: que est de materia multū acuta, q tñ
non fit a corruptiōe aeris i ppria substātia s; potius
ab eius alteratione in qualitatibus manifestis/ aut
etiā occultis: non tñ pluribus per cōtagiū cōicatur.
quēadmodū febres eueniētes estatis tpe in patria
nra: ad qs vt plurimū sequūtur morbilli aut aliquid
simile vocam⁹ febres pestilēntiales. Cōissime vero
vocat febris pestilēntialis: quelibet febris/ seu oza c
cidentiū/ z hec potest fieri multiplr. primo a proprie
tate occulta in humore repta. possibile enī est vt ali
quis humor ab aliquo pncipio intrinseco vel extrin
seco extraneef secūdū ei⁹ pplexionē: z acqrat malici
am venenosā: absq eo q alteref i qualitatib⁹ mani
festis. s. caliditate vel frigiditate zc. saltem notabili
ter: z tūc ēt cū leui gradu putredinis causabit febrē
seuissimoz accētium/ z hoc ratiōe illius pprietatis
occulte maligne que est in humore predicto/ que tñ
inseqtur naturā illius humoris: z ipso euacuato vt
plurimū remouet. dico aut notāter vt plurimū: qm
sicut possibile est malā cōplexionē impressam a ma
teria peccante in qualitatibus manifestis relinqui
post materiei euacuatione: ita possibile est malā
qualitatē occultā remanere post dicte materiei edu
ctionē cuius naturā insecuta est/ z a qua habuit dea

¶ No. de materia occulte venenosa faciente
febrē pestilēntialem senoz accidētiumz comu
nissime sic dicitur

pendentiā. in humore enī p̄dicto due sunt forme spe-
cifice distincte: vna. s. per quā ipse est illud quod est/
et per quā aptus est operari vt sic: sicut exēpli gratia.
humor colericus h̄z formā specificā per quā operat̄
vt coleric⁹ humor: aliā pōt habere per quā non ope-
rabit̄ vt coleric⁹: sed vt venenosus / et ista forma spe-
cifica est principiū occultū existens in humore et ip-
sum humorem occulte inclinans ad aliquid deteria-
te agere vel pati. non enī incōuenit in vno mixto re-
periri plures formas específicas / s̄m diuersuz modū
accipiēdi formā specificā / accipiēdum. secūda p̄mi.
c. de eo quod comedit̄ et bibit̄. et est q̄stio de ipsa sup-
prima afforismozū p̄mēto. xxiij. vbi q̄ritur: vtrum me-
dicina dicta atrahere a forma specifica sit hūorū q̄s
atrahit p̄ viāz s̄ilitudinis attractiua: vbi plene ponū-
tur modi acceptionis forme specificę: et concluditur
in vno idiuiduo posse esse plures formas específicas
inuičē distinctas. et hec febris q̄ fit ab huiusmodi ma-
licia licet possit dici pestilentialis pro quanto. s. est se-
uorū accidētū / non tamē dicit̄ pestilētiālis nisi cōis-
sime vt supra. Secūdo et eodē modo pōt dici pestilē-
tiālis cōisime dicta illa. s. q̄ seua causat accētia rōe
caliditatis / subtilitatis / vel acuitatis / et mobilitatis
aut ē rōe multitudis et grossitiei in qua accidūt pre-
focatioēs / āgustie spūs et huiusmodi: ac etiā illa q̄ se-
uorū est accidentium rōe loci in quo cōtinetur ma-
teria: q̄. s. in corde vel loco cordi prop̄quo. omnes
enim isti modi dicunt̄ febris pestilētiālis communis-
sime dicte cuiusmodi fuit febris magnifici domini
Hicualis predicti: que fuit cōtinua colere p̄portio-
nata a causis predictis seua iducēs accētia. Febris
autē pestilentialis pp̄rie dicta / est illa: cui (subintelle

proprie

etiam prius diffinitione febris) conveniunt omnia quae supra
 de epidemia diximus: et hec proprius febris epidemica
 lis potest appellari. Propriissime vero pestilentialis
 est illa cui (subintelligendo etiam ut supra diffinitione
 febris predictae) competunt omnia quae supra diximus
 de diffinitione pestis et morbi pestilentialis. Cuius si-
 gna sunt duplicia secundum Avicennam. prima quarti. c. de si-
 gnis fe. pestilentialis. sicut febris ipsa duplex est: una
 .s. que est quieta/lenta/ cum pauca vel nulla putredine:
 alia vero cum multa putredine / et magis manifesta
 habens signa inflammationis. de prima dicit: quod ipsa
 est quieta exteri? / et conturbans interi? / secundum plurimum
 pendens: et quod in ea non precipit eger: nec tangens ipsum pro-
 pinquus: multitudinem caloris / et aliquando non alteratur
 pulsus et vix magna alteratione / et cum hoc ipsa est
 interficiens velociter / et hesitant medici in esse eius: in
 aliquibus vero eorum fetet anhelitus et moriuntur: quoniam pu-
 tredo confirmata est in corde / et sunt cum ea aliquando quidam
 ex signis / quae sunt utriusque communia: sicut nausea. casus
 appetitus / inquietudo / molificatio totius corporis com-
 mutatio rationis: et aliquando in ea pervenitur ad syncopiam: et
 hec est illa quam aliqui vocant ephemeram pestilentialem
 quoniam eius malicia in spiritu subiective existit: licet re-
 vera non possit proprie ephimera dici: cum non sit in ea
 calor extraneus etc. vel saltem non esse sit possibile: quod
 possibile est esse solam maliciam in spiritu cordis impressam
 absque caliditate temperamentum excedente et dicetur
 cum hoc pestis vel fe. pestilentialis etiam quod ephimera ut
 plurimum non pertransit. xxiiii. horas / dicente Avicenna.
 prima quarti: et iste quidem .s. ephimere / sed plurimum
 recedunt in die uno / pestis autem siue febris pestilentialis
 ut plurimum non terminatur in die uno. Et

signe.

signa febris
 pestilentialis.
 duplicia
 ipsa est du-

ephimera
 est. de qua
 terminatur
 de peste. in 5.

git etiā signa alteri⁹ que est cū multa putredine cū **Signa**
 dixit: et aliqñ in eadē sunt signa magis manifesta. s. febris
 ex magnitudine inflāmatōis / sincopi / angustijs dif- **pestilē**
 ficultate anhelitus / vehemētia sitis / siccitate lingue **tialis. m**
 nausea casu appetit⁹: et si nō resistit ei cū comestione **Sup. ubi**
 violenter / interficit subito. similiter inq̄etudine / ma- **Signa**
 gnitudine splenis: aliqñ tussi sicca casu virtutis: qñq̄
 sincopi: et tendit qđ est sub hypocōdrijs: et fiunt cur-
 ea vigilie et cōmirtio rōnis et molificatio corporis:
 pulsus vero fm plurimū parvus et frēqns. et hec fe-
 bus fm plimū fit vehemēs in nocte: et aliqñ accidit
 patientibus: dispositio hydropisi similis: et fluxus
 vētris colericus: et aliqñ melācolicus: et est egestio
 lenis: feda nō naturalis: et aliqñ spumosa: fetida: q̄
 quandoq̄ assimilatur egestioni fluxus liquefactiui
 vna vero aquosa colerica aliquādo melancolica:
 multotiens euomūt melācolicā / et colerā post ipas
 et sudant sudore fetido: hec em̄ sunt signa febris pe-
 stilentialis ppriissime dicte: quorū aliqua sunt magis
 propria p̄rio modo: febris pestilētiālis. s. quiete len-
 te cū pauca putredine vel nulla. alia v̄o magis p̄p̄a
 scđo mō ipius fe. p̄dicte: q̄ est cū multa putredine et
 inflāmatione. quedā aut ex signis p̄dictis sunt illis
 duobus modis cōmunia: vt p̄ intelligenti. et licet
 Auicena nō exp̄sserit duos modos: eos tñ si bene
 perpendas intellexit quos tñ in quattuor sic posses
 diuidere. q̄: quelibet pestilentialis ppriissime di-
 cta: aut incipit cum remissis accidentibus apparen-
 ter: et perseuerat cū eis vsq̄ ad finē: aut incipit cū in-
 tensis et pseuerat cū eis: vt supra. aut incipit cum re-
 missis et in processu intenduntur. vel incipit cum in-
 tensis et in processu remittuntur. et huj sunt modi fe-

laratio
vir.

buis pestilentialis p̄pissime dicte. Ex q̄b⁹ habet solutio ad dubiū q̄ in signis febris pestilentialis Avicenna videt sibi p̄trari⁹: cū dicat febrem lentā quietā deinde dicit esse fortē inflāmatōnē: voluit ei duos modos p̄dictos intelligere.

dubia.

¶ Circa p̄dicta mouent tria dubia. Prīmū qz nō videt modus quo aer in p̄pria natura ⁊ substantia corruptus occurrens cordi possit humores putrefacere talit⁹ q̄ ex eis sequat⁹ multa inflāmatō: qm̄ aer ille sic corrupt⁹ nō ponit⁹ in qualitatib⁹ manifestis alteratus saltem notabiliter.

¶ Secundū dubiū orit⁹ sup̄ verbis Avicene allegatis de signis febris pestilentialis vbi dicit q̄ pulsus nō alterat⁹ magna alteratiōe. cōtra: qz hec febris fit ex putredine humiditātū cordis: igit⁹ op⁹ pulsus alterari ⁊ mutari. cōsequētia tenet: qz stante putredine in hūiditate cordis cū caliditate extranea q̄ putredinē predictā sequit⁹ / est aucta necessitas euentandī ⁊ mūdificandī: igit⁹ d⁹ pulsus qui a corde puenit / ad differētiās nō naturales alterari. Antecedens vero principale positū est supra de mēte Avicene prima q̄rti. c. de fe. pestilētiali: ⁊ secūda primi doc. ij. ca. ix. Item qz hec febris iterficit velociter vt supra. ergo op⁹ in corde fieri magnā imutationē: ⁊ p̄sequēs in pulsu magnā alterationem.

¶ Tertiū dubiū. qz dicit Avic. vbi supra q̄ vrina nō mutat⁹ magna alteratiōe: sicut etiā dicit secūda q̄rti c. de iudicijs vrine. cōtra. Si hec vrina non alterat⁹ a dispositiōe sana / ipsa habebit digestionē: igit⁹ ostēdet velocitatē ⁊ salubritatē Crūis / ⁊ fiduciā sanitatis: vt primo de Crisi. ⁊ secūda quarti. c. de apparitiōe signorū bonorū. videt⁹ ergo nō posse esse vrinam

bona: spū in tātū malignato vt ide mors subito sub
secutura sit/ cū epar nō digerit sine cordis influru.

¶ Ad q̄ sic respōdet. Primo ad primū q̄ modus q̄
aer sic corrupt⁹ multā efficit inflātionē est q̄ oc
currens spūi cordis corrūpit cōplexionē eius vt su
pra dictū est: z spū cordis debilitato nō possunt hu
miditates debite regulari a v̄tute quare arripiunt⁹
a calido extraneo z putrescunt vnde dicta causatur
inflāmatio/ que exinde toti cōicatur corpori.

¶ Ad secundū/ dixit gentilis q̄ non alterat⁹ pulsus
ad caliditatē excedentē/ aut ad magnitudinez/ fres
quentiā/ vel velocitatē zc. Alterat⁹ tñ ad paruitatē
ppter nocumentū qđ est in spiritu/ et humiditatib⁹
cordis. Dinus aut dicit q̄ licz nō alteret⁹ pulsus ali
qñ: nō alteratur q̄ aliqñ nō est in his v̄t⁹ oppressa
nisi a sola malicia: z ppter hoc dubiū dedit Auices
na signū ex anhelitu fetente.

¶ Ad tertiū dicit Dinus/ nō alteratur vrina: q̄ est
supfluitas opationis epatis z venarū/ z in febre pe
stilentiali nocumentū est principalit⁹ circa cor: iō nō
magna alteratiōe alteratur/ z illud videmus aliqñ
in plurib⁹ egritudinib⁹: in quib⁹ (lz mortalib⁹) vr
ina nō mutat⁹: aut par alteratur vt in ethica. ph̄tisi.
asinate. z aliqñ in pleuresi z multis alijs. ppter qđ
dicit Auicena secūda quarti. c. de iudicijs vrine. Et
qñq̄ est vrina in febrib⁹ pestilentialib⁹ bona/ natu
ralis in substantia sua z colore/ ac sedimine: z ille cu
ius est tendit ad mortē. Thade⁹ aut aliter rādet di
cens q̄ febris pestilentialis iterficit ppter nocumē
tū qđ accidit virtuti vitali. Digestio vero fit/ ppter
virtutē naturalē: sed possibile est virtutē naturalez
per aliqđ tēpus facere operationē suā/ v̄tute vitali

Gentilis

Din⁹

Thade⁹

cont.
tendente ad destructionē: vt Auicena prima primi
doc. sexta. c. iiii. vbi inquit. Fortasse plerūq; rema-
nebit opatio virtutis nutritiue ⁊ membrū tendit ad
mortē. Aliā solutionē dat ꝑciliator. differētia. xcvi.
in fine. q̄ licet a gētili dicat rhetorica: michi tñ videt̃
valde bona. Dicit enī q̄ ꝑꝑrius pestilentialiū est vt
ipse vehemēter inhereat cordi: ⁊ nocumentū eaz in
eo suscipit: non aut̃ sic in epate ⁊ in alijs. vñ virtus
naturalis perterrita nō audet attentare pugna cō-
tra morbu: sed vertit se vt corpus gubernet sicut in
sanitate. Et ideo pulsus apparet bonus ⁊ vīna bo-
na: ⁊ infirmus tendit ad mortē ꝑꝑter nocumentū
virtutis vitalis. Et ꝑꝑter hoc vīna q̄ est in morbo
cronico sicut in sanitate ⁊ talis ꝑmanet/ iudicatur
mortalis: q̄ significat q̄ natura nullomō attētat sur-
gere cōtra morbu. Gentilis ꝑo addit aliū modum
rñdendi/ quē vocat gñalen: q̄ cū hō febr̃: cū bono
pulsu ⁊ bona vīna īpossibile est ex illa febre/ vīlitate
dispositiōe illa vt moriā. Si igit̃ moriā: cito post
illū bonū pulsum ⁊ bonā vīnā: non est nisi q̄ muta-
tio facta est in hac febre/ ex bonitate ad maliciā. Et
ponit multos modos ad suadendū quō apparenti-
bus signis bonis possit sequi mors. Ego aut̃ puto
q̄ qñ Auicena dixit/ aliquādo est vīna bona et pul-
sus bonus ⁊c. ⁊ non est caliditas excedens ⁊c. vo-
luerit intelligere q̄ aliquñ in his febribus est tāta ma-
licia complexionis spūs ⁊ humiditatū cordis/ indu-
cta ab aere sic corrupto cū paucitate putredinis/ et
paucitate inflāmationis humorū ⁊ spiritūū: q̄ non
pōt corpus inflāmare/ neq; pulsum augmētare/ ne-
q; velocitare: imo forte nec frequētare/ neq; etiā tin-
gere vīnas. Licet enī ratiōe magne necessitatis ex

pulsionis illius malicie a corde/deberēt fieri pulsus
z anhelitus magnifrequentes z veloces .quia ta-
men non est materia nisi modica expellenda: quia
etiam debilitatu r virtus sine qua magnitudo/velo-
citas z frequentia saluari non possunt in pulsu/z an-
helitu: vt Auicena secunda primi. capitulo de cau-
sis contentiuis pulsus. Etiam quia in casu non est
calor excessiuus in ipso corde: sed solum peccans ve-
nenositate et malicia. Unde dicit Galienus nono
simpliciu pharmacoru: q calor pestilentialiu nō est
multū intensus. ideo non mandatur ad epar ad tin-
gendū vīnam/et alterandū eam a dispositione nas-
turali: neq etiam pulsum ad differentias predictas
licet alteretur ad paruitatem z debilitatem ppter
iam dictas causas . Sed causa propter quam non
appareant accidentia seua: immo appareat febris
lenta z quieta est quam ponit conciliator differen-
tia allegata: quoniam natura adeo est exterrita p-
pter maliciam z venenositatem predictam / q non
audet tentare pugnam contra eam: z cū non sit pug-
na/non fiunt accidentia. quod expresse determina-
tur super capitulo de cognitione horarum vniuersa-
lium egritudinis z proprie status: ab Auicena pri-
ma quarti illo paragrapho: vbi inquit. Et multo-
tiens quidem accidit apud mortem dispositio que
est sicut declinatio: et est quasi eger euaserit. et non
oportet vt tu occuperis in hoc: immo cognoscas dī-
spositionem pulsus: an magnificetur z fortis fiat/an-
(supple tu) terminetur ad fornicantem aut vermis-
cularem. Neq istud videtur difficili⁹ ad credendū/
q q in ephimera febre: cuius caliditas preternatu-
ralis subiectiue est in spiritibus/sint pulsus et vīna

Gal. r. 2.
bolo az

Cōnha

Quir.

boni/ et laudabiles: ut dicit Avicenna. prima quarti. c. de
signis distinguētib⁹ ephimeras ab alijs febribus
cū in ea possit esse longe maior inflammatiō q̄ in alijs
qua certa data pestilētiā iā dicta: que tñ pestilētiā
tialis est citi⁹ et velocius interficiens: q̄ alie febres
etiā acutissime a materiēb⁹ operatib⁹ a qualitātib⁹
manifestis. In q̄b⁹ est caliditas et inflammatiō inten
sissima. Et hoc puenire p̄t ppter cām quā dat Aui
cenna. iiii. can. fen. sexta. q̄ hec malicia. s. pestilētiā
lis febris opatur a forma specifica: et malicia aliarū
febrū iā dictarū a qualitātib⁹ manifestis: qđ autē
venenū opatur a forma specifica deteri⁹ est (ceteris
paribus) eo qđ opat⁹ a qualitate: igit⁹ febres iste (ce
teris parib⁹) sunt deteriores et veloci⁹ interficiētes
q̄ alie p̄dicte. Illud ei qđ dicit Bētilis sup hoc du
bio est nimis manifestū. s. dicere q̄ anteq̄ moriatur
alterat⁹ pulsus et c. S; est intelligēdū q̄ virt⁹ natura
lis pōt per tēpus facere suā opationē: anteq̄. s. cō
munice sibi nocumētū qđ est virtute vitali: et quo
mediāte ip̄a virtus vitalis sit in via ad pditionem.
Ideo bñ dicit Thadeus de mēte Avicenne. Virtute
vitali tendēte ad pditionē: neq; dicit. Virtute p
pinqua pditioni/ neq; post pditionē. Cū aliquo em̄
gradu depditionis virtutis vitalis (saltē respectu tem
perate) pōt stare sanitas virtutis naturalis et cū alijs
quo nō ut satis p̄ intelligēti. Et hoc de febre vere et
ppriissime pestilētiā. Et psequēter de oībus q̄ttuor
modis accipiēdi febrem pestilētiālem. Ut i p̄s
cipio presentis notabilis dictum est.

ha distiñto
fe. pest. 45

¶ Si quis aut vellet alio modo febres pestilētiā
les distinguere/ posset sic dicerere. q̄libet pestilētiā
lis: aut est cōtagiosa/ aut nō. Si cōtagiosa/ aut i ea

fitidem genus egritudinis aut nō. Si priō ipsa est
epidimialis: si scđo ip̄a est ppriissime pestilentialis
intelligendo q̄ earū cōtagiū sit rōne corruptionis
aeris in ppria substātia ⁊ natura: vt supra dictū est
Si aut nō sit ptagiosa: aut est pestilētiālis rōe qua-
litat̄ occulte maligne que est in humore ⁊ ab eo h̄z
omnimodā dependētiā: aut rōe caliditatis vel sub-
tilitatis: ⁊ acuitat̄ humoris: aut rōe multitudinis
ipsius/ aut rōne loci in quo cōtinef̄ humor. Et oēs
isti modi sunt febres pestilētiālis cōiter vel cōmunif̄
sime dicte. s. scđm cōem vel cōmunissimū modū lo-
quendi medicorum. qui febres omnes seuorum ac-
cidentium vocant pestilentiales

¶ Sexto notādū est q̄ esiccatio accipitur duplici-
ter. s. cōmuniter ⁊ pprie. Cōmuniter accipit̄ esicca-
tio p quorūdā canonū vniuersalium ad ministratio-
ne: qualiter accepit esiccationē Auicena priā quar-
ti capitulo de cura putridarum in gñali: vbi inquit.
Lūq; administraueris canones predictos h̄z semē
tam esiccatiōis ⁊ minoratiōis ⁊c. p̄prie aut accē-
pitur esiccatio p inductiōe siccitat̄ ⁊ hec esiccatio
d̄r dupliciter. s. substātifice ⁊ qualitatiue: substantifi-
ca esiccatio d̄r conuersio humidi in vaporem: que ⁊
resolutio dici potest. Qualitatiua vero ē hui⁹ qua-
litatis īductio: que. s. siccitas est qualitas prima di-
stincta a caliditate/ frigiditate ⁊ humiditate. Que
libet autē predictarū d̄r tripliciter. s. formaliter tm̄.
virtualiter tm̄: aut vtroq; modo/ exemplūz primi.
semen lactuce aut papaueris vel huiusmodi pulue-
rizatum/ ⁊ in forma pulueris exhibitum est formalis-
ter tantū esiccatiuum. Exemplū secundi sicut om-
nis res que actu ē liquida/ p̄tute autem esiccatiua

dicatur virtualiter tantum sicca / sicut decoctio pip^{er}
peris: aquavite. ⁊ h^umōi. Exemplū tertij / sicut bol^u
armen⁹ terra sigillata ⁊ huiusmodi: que cū exhiben
tur ī forma puluer^{is} sunt et ⁊t^ualiter ⁊ formāl^{it} sicca.

¶ Septimo notandū est: q^{uod} dupliciter pōt intelligi
exsiccationē facere ad acuitatē febris pestilētiālis.
Primo q^{uod} omnes cause exsiccātes intense / ⁊ qualis
tercūq^{ue} administrate. Scđo q^{uod} siccitas intensa: que
impressa est in aere faciat ad acuitatē predictam.

¶ Octauo notandū est: q^{uod} febricitantes ex pestilen
tia debere regi sicut Ethicos / duplici^{ter} pōt intelligi
Primo q^{uod} tū ad oīa. Secundo quantū ad aliqua.

¶ Nono est notandum: q^{uod} quando querimus vtrū
bolus armenus pueniat in febre pestilentiali. Po
test intelligi de pestilētiāli pprie dicta: vel propriissi
me: aut cōmuniter vel cōmunissime / scđm modum
positum in quinto notabili.

¶ Decimo est notandum: q^{uod} dupliciter possum⁹ in
telligere bolum armenū posse ministrari / ⁊ conueni
re in febrib⁹ pestilētiālib⁹. Primo vt solus exhibea
tur. Secūdo vt cū alijs dirigētibus ipsum ad cor.

¶ Undecimo est notandū: q^{uod} contrariuz accipitur
dupliciter. s. communiter et pprie. Communiter
dicitur contrarium omne illud quod aliquo modo
est contrarium / siue illud sit in genere qualitatis si
ue in alijs: dummodo possit sibi resistēs expellere /
dicitur contrarium communiter. Et de hoc contra
rio locutus est Galienus vndecimo terrapentice /
vbi inquit. si non vis ipsum appellare contrarium /
voca ipm diuersum vel oppositū. Et octauo eiusdē
capitulo primo vbi dicit. omnis immoderatio p cō
trariā immoderationē sanā^{re}, ⁊ commento. xvj. p^{ar}

Contra
riū du
pliciter
capit^ul^u.

me particule affo. Res enim preter naturā per con-
 trarium ad sui naturā ducenda est. Proprie autē
 cōtrariū dicī: sicut in qualitatibus primis p̄trariis
 verā dicim⁹ p̄rietatē: sicut inter caliditatē et frigidit-
 tatē et c. Itē in loco sicut centri ad circūferentiā. Et
 de hoc p̄rio loquit⁹ Auerrois. viij. et x. methaphisice
 dicens. Cū eī in qualitatib⁹ saluet etiam maxia distā-
 tia. Hā vere p̄riorū vnū maximū et p̄fectū / non hñs
 excessum in eodē gñe. aliud nō ab hoc distans per
 oīne. Et ex hoc habes inferre p̄riorū aliā diuisionē
 q̄ aliqua p̄p̄qua remota. Prop̄qua sicut illibera-
 litatis gen⁹ est viciū: liberalitat⁹ nō genus est virt⁹
 Remota nō p̄ria sunt quib⁹ dicim⁹ q̄ oīm p̄trario
 idē est genus: cū genus cadat in species p̄ differen-
 tias oppositas ortas ex gñe. et fm hoc dicimus q̄ li-
 beralitatis et illiberalitatis gen⁹ est vnū. s. habit⁹ et
 dispositio: quare dī methaphisice p̄ietas est diuer-
 sa. i. distātia p̄fecta. Posita enī sub eodem genere/
 maxime distant. vnde secūdo de sanitatis ingenio:
 cōtraria sunt p̄ multū ad se inuicē distantia fm ali-
 quod vnū genus. De quo etiam contrario loquit⁹
 Auicena quarta p̄imi. capitulo p̄imo. ad finē. vbi
 inquit. Amplius scire debes q̄ non omnis repletio
 neq̄ oīs cōplexionis malicia suo medica p̄trario
 .s. pp̄ie sumpto ex euacuatiōe et oppositiōe: immo
 mltotiēs sufficit mltā regiminis bonitas ī repletōe
 et malicia cōplexionis. Et p̄ia quarti capitulo de
 cura putredarū: illo parographo Et scias q̄ cura
 febris putride est diuersa a curatiōe ethice et c. Ubi
 subdit q̄ curatio ethice ē p̄tēta sup̄ p̄rietatē egritu-
 dinis et c. Alia est contrariorum diuisio: quoniam
 aliud per se / aliud vero per accidens. p̄ se sicut calid⁹

Et cōtra-
 riorū /
 alia di-
 uisio.

Cōtra-
 ria con-
 trariis
 curantē

dum: frigidus et huiusmodi. Per accidens vero sicut dicimus reubarbarum vel scamoneam contrariari colere: licet per se non contrariantur. Scamonea enim per se non potest nisi calefacere et esiccare: per accidens autem potest infrigidare euacuans. scilicet materiam colericam que calida est. Sunt et alie contrariorum acceptiones que quinto colliguntur metaphisice. Ceterum que sunt extra propositum eas omitto.

¶ Duodecimo est notandum: quod duobus modis possumus intelligere bolum armenum retinere sanguinem. Primo quod prohibeat ne per flobothomiam exeat. Secundo quod si ministretur habenti fluxum ventris sanguineum aut narium/vel menstruorum vel huiusmodi: quod ipsum retineat vel prohibeat. Intelligatur similiter: quod ad intra vel ad extra potest applicari.

Quid
bolus ar
menicus
et ubi pri
mo inuen
tus fuit

¶ Ultimo est notandum: quod per bolum armenum debemus intelligere quandam speciem terre rubee (Secundum auicennam) tendentis ad cineritatem: que primo fuit experta in armenia. Dicente Galieno non simplicium pharmacorum. c. x. ad principium capituli. fuit autem nobis dedita in hac magis peste quedam etiam alia terra ex armenia coterminata seu vicina cappadocie/siccativissima/citrini coloris etc.

Et propter hanc causam appellatur bolus armenus vel lutum armenum: quia ex armenia primo adductum/licet in partibus nostris reperiatur/non tamen ita perfectum/tum secundum halyhabbatem secundo practice melior bolus ar. est ille qui declinat ad rubedinem: suavis/non arenosus/glutinans linguam/taliter quod si ex eo accipiamus frustum/et applicemus extremitati lingue/proprie ex ea parte in qua est noviter fractus/remanebit appensus et lingue adherens. Et

ille ceteris boli armeni speciebus est laudabilior. hoc
de primo articulo.

Quātum ad secundum articulū ponūtur
conclusiones responsiue ad quesitum.

Prima cōclusio est ista. bolus armenus
cōuenit in febre pēstilētiāli pro-
priissime dicta: hec conclusio patet per argumenta
adducta post oppositum.

Secunda cōclusio. Licet bolus armenus cōue-
niat in febre pestilentiali propriissime dicta: vt prece-
dens tenet cōclusio: non tamē quomodolibet exhi-
bitus. pbat cōclusio: qz bolus armenus est formalis-
ter et virtualiter siccus / difficulter penetrās ad par-
tes cordis. Igitur eget vehiculo deferente ipsū ad
cor: et p cōsequēs nō cōuenit quōlibet exhibeatur.
cōsequēs est manifestum: et cōsequētia est Auice-
ne scđo cañ. c. de luto armeno vbi inquit. et si bibit ī
febre pestilentiali necessarium est vt vinum pducatur
ipsum ad cor / et misceatur vinū ipm cū aqua rosacea.
Antecedens vero q̄tum ad formalem siccitatē ad
sensum patet. q̄tum vero ad virtualē est sententia
Auicene et Galieni allegatis capitulis. s. secundo
cañ. et nono simplicium phar. qui dicunt ipm esse sic-
catissimū vt etiā dictū est in sexto notabili. igitur et c.

Tertia conclusio. In febre pestilētiāli epydimia-
li seu pprie dicta cōfert exhibere bolū armenū. hec
cōclusio patet ex vltimo argumēto post oppositū
Sed dubitatur circa hanc p̄clusionē: vtrū cōueniat ī
pleuresi epydimiali: de qua dictū est supra. de epydi-
mia videtur / primo qz dicit cōferre p cōclusionē prece-
dētē: scđo qz in pleuresi est difficultas anhelitus vt
decima tertij. c. de signis pleuresis. igitur valet bolus

C. iij.

~ In bolus. orz. cōpetit in pleuresi
post epydimia.

armen⁹. q^{ua} tenet ex sc^{do} cañ. z alijs locis post op
positū allegat⁹. tertio q^{ue} Aliic. decia tertij. c. de cur
ra cōi dolorū pectoris inq^{ui}t. z sicca sunt pueniētiora
ei q^{ui} trahit ad flegmatis pprietatē: z mesue ī pleure
si p^{re}cipit lentes excorticatas decoctas ī aceto: z ro
sas/ z balaustias zc. q^{ue} sūt sicca sicut bolus armen⁹.
quarto q^{ue} p^{re}fert ī apostematib⁹ pestilētia lib⁹ bibitū
z linitū p^{ro}hibet ambulatiōez putredinis mēbroz: vt
Aliic. sc^{do} cañ. allegato. c. s^{ed} hec pleuresis (per te)
est apostema pestilētiosuz: igit^{ur} d^{icitur} p^{ro}ferre ī hac pleu
resi/ nō solū rōe febris: s^{ed} ē rōe apostematis. In cō
trariū est Aliice. decia tertij. c. de curatiōe pleures
sis: vbi dicit: q^{uod} in pleuresi nocēt sicca: s^{ed} bol⁹ ar. ē sic
cus: vt supra. igit^{ur} zc. sc^{do}: q^{ue} febris illa pēdet ex apo
stematē vellaminū pectoris: igit^{ur} ei⁹ curatio depen
det ex ip^sius apostemat⁹ curatiōe: q^{uoniam} īpossibile est
vt febris remoueat^{ur} causa ip^sius remanēte. In cura
tiōe aut^{em} apostematū p^{re}dictoz nō p^{ro}petūt sicca: quia
medicīne dictoz apostematū debēt eē mūdificati
ue z remouētes aspitatē/ ac leniētes in gradu p^{ri}o
vt Aliic. loco allegato. q^{uod} cū nō pueniāt rōe aposte
mat⁹/ nō p^{oss}ūt ē cōpetere rōe febris ab eo dependē
tis. p^{ro} decisiōe breui: p^{oss}ūt dici q^{uod} duplici^{ter} p^{oss}ūt intelli
gi bolū ar. p^{ro}ferre in hac febre epidimiali. p^{ri}o rōe fe
bris/ z inquātū ip^a ē pēdēs ex apostematē p^{re}dicto.
sc^{do} inquantū febris hoc est epidimialis z ab aere
corrupto: vt supra causata. Si p^{ri}o: dico q^{uod} nec rōe
apostematis nec rōe febris ab eo depēdētis pueni
re p^{oss}ūt. si sc^{do}: p^{oss}ūt puenire vt p^{re}dicta tenet cōclusio. Et
ad illud q^{uod} dicis de difficultate anhelit⁹ q^{uod} confert
rōe illi⁹/ dico q^{uod} nō p^{ro}fert nisi in ea q^{ui} fit ex descensu ca
tarri. s. ad descensuz illius abscindēdū: sed in ea q^{ui} fit

Bolus
ar. apo
stema
tib⁹ pe
stilētia
lib⁹ vo
mitū p^{ro}
hibet
ābula
tionem
putre
dinis
mēbroz
rum.
Remo
ta fe
bre re
mouet
et eius
causa.

ab apostemate nō cōfert: vt supra. Ad illud vñ qđ
dicit de Auice. qđ cōcedit sicca: sicut dicitur de
intellere de siccis approximatis ad intra/ s; ad ex
tra: etiā in cura tentatiua/ nō aut in cura veri apo
stematis si bñ cōsideres. qñ vero dicit qđ cōfert in
apostematib; pestilentialib;/ dico eē verū de extrinse
cis/ repellit ei a corde venenositatē qđ ab apostema
te p vapores ab eo eleuatos ad ipm mādā r phis
bet spiritū dissolutionē qđ a dictis vaporib; fieret/
marie debite pparat;: vt supra dictū est. S; in apo
stematibus intrinsecis pestilentialib; nō cōuenit: cū
dictos vapores interius existentes retineat.

¶ Quarta conclusio est ista. bolus armenus non
conuenit in febre pestilentiali cōmuniter nec cōmu
nissime dicta causata a mala qualitate occulta aut
forma specifica habente omnimodā dependentiā
ab humore putrefacto/ cuius ipsa est forma specifi
ca. hec conclusio pbat;: qđ illud quod cōuenit i hac
febre debet esse remotiuum/ aut minozatiuum qua
litatis predicte a qua dependet ipsa febris: qđ alias
non remoueretur/ causa ipius manēte: sed bol; ar
menus nō potest predictā malam qualitatez remo
uere/ nec diuinuere. igitur &c. Cōsequētia tenet: r
maior est manifesta: sed pbatur minor: qđ qualitas
predicta nō potest remoueri nec diuinui/ nisi ad re
motionē/ vel diuinationē humoris/ cū ponatur ab
eo habere oīmodā dependētiā: sed bol; ar. nō pōt
aliqd horū facere. igitur &c. Cōsequētia tenet cū ma
iore. minor vero pbat;: qđ bolus armenus non h; so
lutionē neq; lenitionē vt possit humorē predictum
euacuare aut minuere: imo phibet solutionem: vt
supra visum est: r per cōsequēs bol; armen; nō erit

c. iij.

cōueniēs in febre pestilētiāli/ causata a mala qualitate p̄dicta. Tu dices/ vtrū cōueniat ī febre pestilētiāli pueniēte a mala qualitate occulta nō hñte depēdentiā ab humorib⁹ putrefactis: s; subiectiue existēte in spiritib⁹ cordis. rñdē q̄ illa est p̄p̄issime pestilētiālis maxime si sit causata ab aere ī propria substātia corrupto: ⁊ dictū est q̄ ī ea p̄fert. vt supra.

¶ Quinta cōclusio. bolus armenus nō cōuenit in curatione febris pestilētiālis cōiter vel cōissime dicte: q̄ ideo dī pestilētiālis q̄ seua causans accidētia rōne caliditatis/ acuitatis/ vel subtilitatis humoris/ maxime ante purgationē. hec cōclusio probatur p̄io quātū ad primā partē: q̄ intentio in medicādo has febres (dicit Auice. prima quarti. c. de cura putridarū in gñali) aut est ad feb̄e inq̄stum febris est: aut est ad materiā: aut (supple tu) ad aliqd accidēs. Sed p̄pter nullū istorū cōuenit: igitur nō cōuenit. cōsequētia tenet ex sufficiēti partiū enumeratione: minor vero patet: sed minor p̄bat. Primo q̄ nō cōueniat rōne febris inq̄stū febris est: q̄ febris inq̄stū hmōi/ est morbus siccus. prima affo. cōment. to. xvj. q̄ vt dispositio p̄ter naturā indicat de sui remotione p̄ cōtrariū: vt ibidē dī. sed bolus ar. nō cōtrariā febr̄ inq̄stum hmōi p̄trarietate p̄p̄ie dicta q̄ siccus est: nec etiā p̄trarietate cōiter dicta q̄ nō est illius remotiuus: sed poti⁹ cōseruatiuus/ q̄ siccitas est lymp̄a caloris: igit. ⁊c. Itē q̄ Auice. p̄ma quarti. c. allegato dicit: qñ verti⁹ intētio ad feb̄e necessariū est vt infrigidēt ⁊ humectēt: ⁊ hypocrates p̄ia summa afforismoz. affo. xvj. humide diete oib⁹ febricitatib⁹ medici cōferūt. ideo nō cōuenit bol⁹ arme. febr̄ inq̄stū na est. febris: q̄ siccus est: nec illi⁹ remotiuus. Quod autē

Dieta
febrici
tatib⁹
summa
medici
na est.

nō cōueniat rōe materiēi pbat: qz intētio q̄ habet
 ad materiā: s; Auice. loco allegato/ aut est ad ma-
 turādū vel digerēdū/ vel euacuandū: sed nullū istoz
 facit bolus armen: igit̄ intētione habita ad mate-
 riā nō est cōueniēs bolus armenus. cōsequētia te-
 net cū maiore: minor nō pbat. p̄io q̄ non maturet
 materiā: intelligēdo. s. p̄ maturationē p̄parationez
 humoris ad facilē expulsionē: vt facit Auicē. p̄ia
 p̄imi doc. sexta. c. iij. de virtutib⁹ naturalib⁹ mini-
 strātib⁹ qz maturationis humoris p̄dicti fit a frigidis
 et humidis: vt Auice. p̄ima quarti. c. de cura putri-
 darū in gñali. vbi in maturatione iporū laudat aquā
 frigidā: bolus autē armen⁹ est siccus: et siccitas est
 lymp̄a caloris. vt supra: ergo dictā materiā acutā et
 nō maturabit sed poti⁹ in ea caliditatē efficiet acti-
 uiorē: et p̄ p̄ns magis malignabit et in disponet ad
 euacuationē. Itē ea q̄ maturāt cū eo q̄ materiam
 p̄parāt ad expulsionē facilē: disponūt etiā meatus
 et canales p̄ quos debet trāsire materia euacuāda
 vt exp̄sse dicit Galien⁹ sc̄da p̄ticula affo. comento
 nono. bolus aut armen⁹ non facit illud: cū sit stipti-
 cus: ideo et. Itē qz in casu p̄hibent frigida esiccan-
 tia: vt Auice. p̄ia quarti. c. allegato: s; bolus ar. est
 hmōi vt secūdo cañ. igit̄ et. Quod etiā nō digerat
 capiēdo. per digestionē reductionē humoris altera-
 ti vel leniter putrefacti ad benignū: vt accipit Auicē.
 vbi supra: qz humores faciētes febrē pestilētiālē
 p̄dictā sunt putrefacti intenso gradu putredinis:
 et multū inflāmati: qz alias non causarent acciden-
 tia ita seua: igit̄ nō p̄nt ad benignū reduci. p̄sequen-
 tia tenet p̄ Galienū: sc̄da affo. comēto decio septio
 q̄ dicit q̄ solū hūiores q̄ sunt corrupti leui gradu pu-

Aqua
 frigida
 fe. acut
 tarum
 materi
 am pu
 trefacit
 hoc in
 tellige
 de aq̄
 p̄i⁹ bus
 lita si
 ue fers
 ue fctā.

fredinis / possunt ad benignū reduci: et dat exemplū de
vino ad acetositatē parū conuerso. Itē illa que hu-
mores leniter putrefactos aut supercalefactos / ap-
tos ad benignū reuocari reducunt / sunt temperata
aut tēperamēto p̄pinqua / alterantia / leniter appe-
riētia / aut acra: et leniter resoluentia sicut borago
lupulli: fumisterre: bugulosa: agresta: gnata: et hu-
iusmodi: qualis nō est bolus armenus. Etia q̄ nūq̄
reptus est aliquis doctor qui ad maturationē: nec
digestionē humorum acutorum laudauerit bolum
armenū / neq̄ qui dixerit ip̄s in casu cōueniētē. Qd
aut nō euacuet dictū est supra q̄ phibet solutionē:
cludit̄ q̄ nō pueniat rōne materie febris p̄dicte.
¶ Quod vero nō cōueniat rōne alicuius acciden-
tiū p̄batur: q̄ accidentia que fiunt in febribus: aut
sūt rōne febris: aut rōne materie / vel vtriusq̄. Sed
p̄pter nullum predictorū cōuenit vt supra visus est.
igif nec rōne alicuius accidētis immediate ab eis p̄-
uenientis.

*bolus armenus
dicitur in
sincopi etc.* ¶ Tu dices cōtra q̄ cōfert in sincopi / lipotonijs
defectionibus et h̄mōi: q̄ cordatis vniens spiritus
in corde et phibens eius dissolutionē: vt supra. Re-
spōdet: q̄ sincopis que accidit in febribus putridis
predictis maxie in principio paroxysmōū aut exa-
cerbationū puenit p̄pter effusionē humorū acutorū
aut multorū p̄focātū: ad stomachū: vt Auice. xi. ter-
tij. c. d. sincopi. et p̄ma q̄rti. c. de sincopi. q̄ accidit eis
et Galienus primo febriū ad Glauconē. distinctione
iij. c. iij. s. de causis p̄p̄ijs malefactionis et sincopis
que materie sic effuse ad stomachū et ptes cordi p̄-
pinquas sūt causa debilitādi cor et aggregādi sp̄m
totū ad ip̄m / et p̄focān sp̄m in interiorib⁹ ita vt nō in-

neniat spiraculum: et ex his cause destructione maioris partis plurium virtutum: motiue. s. et sensibilis adeo ut non superfluat spiritus super illum qui inuenitur in minera. Cum igitur bolus armenus dictos spiritus et vapores cum eis existentes magis uniat. sequitur quod in hac sincopi non conueniet. Item ea que ministratur in casu isto cum hoc quod sunt frigida stiptica/ sunt etiam abstersiua/ acetosa et nutriua quibus repelluntur vapores et humores acuti a corde/ et restaurant spiritus qui est in eo qualis non est bolus ar. unde Auicenna prima quarti. c. allegato docet exhibere panem de simila infusus in aqua agreste et vino granatorum. s. ante aduentum sincopis/ aut in principio ipsius: aut sirupum/ macianorum antiquum: aut vinum limphatum cum pane in eo infuso. neque docuit exhibere bolum armenum nec alius doctor auctenticus Item quod bolus armenus est formaliter et virtualiter siccus ut supra: ea autem que laudantur in casu sunt solum virtualiter stiptica/ hoc intellige de sincopi recuperabili que trahit ad se curam: in qua etiam oportet facere febricationes et ligaturas membris inferioribus et alia que in curatione sincopis describuntur infra. ¶ Si autem sincopis esset remissa: ita ut possemus elaborare in abscissione cause: certum est scilicet quod bolus armenus non profert quod sua debet: quia curatio huius sincopis dependet ex curatione morbi. xij. terrapentice: et curatio morbi dependit ex curatione materie. ergo curatio sincopis dependet ex remotioe materie quicquid eius est causa cause est causa causati in eodem genere cause: sed materia est causa morbi: et morbus causa sincopis. ergo materia est causa sincopis. Cum igitur bolus armenus non possit remouere materiam ut supra visum est/ sequitur quod non potest remouere simpliciter que est huius febris accidens. Et ex his relinquitur

7.
Septima cōclusio. In febribus pestilentialibus
predictis in quinta et sexta cōclusionibus habētib⁹
exacerbationes seu excreſcētias nō cōuenit exhibe
re bolum armenū in ipsis excreſcentiis: vel exacer
batōib⁹ maxime in ipsarū exacerbationū seu excre
ſcentiarū principio: hec conclusio pbat sic: talis est
ratio exacerbationū: vel excreſcentiarū: seu exacu
tionū. In cōtinuis: qualis paroxysmorum in inters
polatis: sed nec in principio paroxysmorū interpo
latarū nec in paroxismo cōpetit exhibere bolum ar
menum. Igitur nec in exacerbationibus vel ex cre
ſcentiis cōtinuarū maxime in principio / cōuenit ip̄s
exhibere. Cōsequētia tenet cum maiore / ex secūda
cōclusionē vndecim afforūmi prime particule: vbi
Hippo. dicit. et quēcūq; secundū circuitus exacuunt
in exacerbationib⁹ subtrahere oportet. Vbi docto
res concludunt esse eandem rōnem vel similē. Vbi
nor aut patet ex dicti affo. prima cōclusionē. Vbi
inquit in paroxysmis subtrahere oportet et. Et pri
ma quarti. c. de cura putridarum. in generali: et non
mouens in die paroxysmi aliquid q̄tum possibile ē
et. Et subdit infra. Et oīno caueatur a regie gros
so in hora periodi: ita vt non detur in potu aqua zu
charum neq; iulep qm̄ frangit periodum cum con
structione meatuū et. q̄tomagis cauēdū est ab exhi
bitione boli armeni: et aliarum medicinarū maxime
in principio paroxysmorum aut exacerbationū / cui⁹
p̄cipium sit hora deterior ad cibādū et reliqua ex
hibēdū: vt dicit Galienus primo reg. acutorum. cō
mento. xlv. vbi inquit esse deteriore horam qm̄ mem
bra sunt in deteriore dispositione / et concludit illud i patiē
esse in principio. Sane tñ intellige non esse aliquid te

hyp.

52

5. 110. ora illud hyp. in exacerbationib⁹ subtrahere
q̄tum. qm̄ sub in p̄cipio parox⁹ et in hora de
teriori rōnemiat cōm̄ rōre

Gal.

87.

exhiberi. in paroxismo vel exacerbatone vel etiam
in eorum principio: cura. s. regulari: q. si virtus defi-
ceret oporteret aliquid exhibere. s. ad restaura. vt
notatur ab hipocrate prima afforismo nono affo-
risimo: vbi etia Galienus in comento dicit. Accide-
tibus virtutem psterntibus illico dandus est cib?
Intelligedo de pstratione virtutis p viam resolu-
tionis: q. si virt? ess? pstrata rone aggrauationis
a multitudine materie/ no esset coueniens exhibe-
re cibū: imo euacuare/ aut diuertere. Pro quo etia
est Auicena prima quarti. c. de cibatiōe febricitan. i
gnali vbi inquit. et de corporibus sunt corpora cole-
rica: q. requirunt regimen diuersum ab illo quod di-
ximus. et proprie qn sunt assueta comestione plu-
rima. Ipsa em cū no cibant saltem in ipso principio
febris: imo in hora q. est prauior ea. et est hora stat?
non vacue sunt dispositiones eoz a duabus rebus
qm si ipsi sunt debiliū virtutum supuenit eis sinco-
pis et moriuntur in paroxismo: et si sunt fortiū vir-
tutū cadūt in extenuationē et apparent super eos
signa ariditatis &c. Sed circa istud oriunt? duo du-
bia. primū: q. tu dixisti de mēte Galieni primo reg.
acutoz comento. xlv. q. deterio? hora ad cibādū ē
principiū paroxismi/ et nunc dicis de mente Auice-
ne q. deterio? hora est status. Secūdu dubiū: q. au-
toritates quas adduxisti ad pban. q. bolus arme-
nus no couenit in exacerbatonibus et earū princi-
pio solum videntur pbare de cibo et no de bolo ar.
Ad primū responde? q. accidentiū febrū: quedam
sunt q. sunt deteriora in principio: quedam vero q.
sunt deteriora in statu. Illa aut que sunt deteriora
in principio paroxismoz vel exacerbatonū/ sunt si

Dub. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Pro. cōpationez pncipij & stat?
febris in malum.

cut accidentia rigoris: frigoris: horripillatiōis / aut
 fractionis: somni: prefocatiōis et huiusmodi. hec enim
 sunt propter retractionē caloris ad intra / et ipsius a
 materia putredinali et quod debet facere paroxysmus
 submersione et iterius reuocatiōe. Illa autem quod sunt
 deteriora in statu: sunt sicut inflammationes: inquietu-
 tudines: dolor capitis: vigilie: et similia. quando er-
 go Galienus dixit accidentia principis esse deterio-
 ra per cibationem: intellexit de accidentibus prefocatio-
 nis et quod tunc augētur ex cibo assumpto cum natu-
 raliter tunc trahatur calor ad stomachum. Ideo dixit
 deteriorem esse cibationē in principio. Et tamen quod ex
 ea cibatione augentur et prolongantur omnia tempora pa-
 roxismi. Quando autem Avicenna dixit quod hora sta-
 tus est prauior: intellexit quantum ad accidentia inflā-
 mationis ad que sequitur resolutio subita in egritu-
 tudinibus scilicet in quibus dicta inflammationis accide-
 tia sunt deteriora quam prefocatiōis. Unde expressit corpora
 colerica: quod igitur ipsa colerica corpora sunt magis pa-
 ti ab accidentibus inflammationis et resolutiōis: quam
 per prefocatiōis / et ipsa accidentia inflammationis magis au-
 gentur in statu. Et quod regulariter: operando quando acci-
 dentia sunt seuiora natura est minus cibo diuertē-
 da. idem dixit: imo in hora quod est prauior et est hora stat-
 us. scilicet ad cibandum est prauior: ratio propter naturam esse ma-
 gis intentam et occupatam. oportet tamen cibare coacte: quod
 alias virtus deficeret. et ea deficiente non valet cu-
 ratio: et ex hoc habes concordiam illorum duorum textuum
 Ad secundum dubium quando tu dicis: quod auctorita-
 tes videntur solum sonare de cibo. Dico esse idem cibum su-
 de cibo et medicinis vel saltē simile: quare dicit au-
 cenna prima quarti capitulo de cura putridarum in ge-
 nere non dicitur

Hora
 status
 est quā
 febris
 patientē
 maxi-
 me tor-
 quet et
 tunc ni-
 si maxi-
 ma vir-
 geat ne-
 cessitas
 cibū su-
 mere
 non dicitur

nerali. Et proportio istius euacuatiōis ad cessandū
ex malicia materie: est sicut proportio istius cibatio-
nis ad phibēdā virtutē a casu suo. Sicut q̄ cōcludunt
doctores sup auctoritatib⁹ allegatis: q̄ nō solū de
cibo/verū etiā de alijs q̄buscūq̄ potētib⁹ paroxis-
mū imutare: et naturā ab actōe ī materiā diuertere
Octaua cōclusio in febre pestilentiali cōiter vel
cōmunissime dicta que ideo dī pestilētiālis: q̄ seua
causans accidētia rōne loci in quo continetur ma-
teria faciēs ipsam: non conuenit exhibere bolus ar-
menum. hec conclusio probatur quia predicta ma-
teria non causat accidentia seua nisi ratione quan-
titatis vel qualitatis manifeste ipsius: sed notus est
per precedentes cōclusiones q̄ bolus armenus nō
cōuenit nec ratiōe quantitatis: nec rōe qualitatis
materie: igit̄ nec etiā rōe loci. Cōsequētia tenet cuz
minore. **S**ecundo probatur: q̄ materia q̄ nocet rōne p-
p̄iuitatis cordis nocet: q̄ multa respectu loci/ aut
q̄ acuta aut alteri⁹ male qualitatis etiā respectu lo-
ci. notū enī est q̄ aliqua q̄titas: et sicut aliqua qual-
tas existens in materia in loco cordi p̄pinquo seui-
sima causabit accidentia. que si esset in pede vel bra-
chio nulla vel pauca faceret accidentia. igit̄ et c.

et c. et c.
Ex conclusionib⁹ p̄dictis infero aliqua correla-
ria. Primum q̄ in febre pestilētiāli cōmuniter vel cō-
munissime dicta/causata a multitudine et mobilita-
te materie: aut a mala q̄litate occulta: de qua q̄rta
loquit̄ conclusio: dī in p̄ncipio exhiberi medicina for-
tis dicēte Auicē. p̄ma q̄rti. capitulo de cura putris-
darū in generali. Cum autem materia est plurima
mobilis p̄mutabilis de mēbro ad mēbrum et existis-
mas q̄ nō est spaciū in digestionē eius: aut fortasse

*Q. qm rone
at in p̄mi
se p̄mi. et c.
ad fortit
natur.*

accidet ex ea apostema pleureticū: aut aliud. et si oī
mittat faciet cadere in timore ante tēpus ī quo ex
pectat digestio equalis: pculdubio tūc necessaria
est euacuatio ei⁹. timor em̄ in hac. s. euacuatiōe est
minor q̄ tumor in illa. s. expectatione digestiōis. Et
subdit parū infra / et sū si times victoriam humoris /
magis necessaria cautella est euacuatio. et quarta
pr̄mi cap̄lo p̄mo: vbi inquit. et dicem⁹ q̄ in egritudi
nibus in quib⁹ est tumor et nō sumus secuti ex defe
ctu virtutis si q̄d facere debem⁹ tardauerim⁹: a for
ti medicamine incipere debem⁹ / et illd idē intellexit
Hippo. p̄ia afforismoz. affo. xxiij. illa parte vltima
afforismi: vbi dicit. nisi sit furiosa: qz. s. stare materia
furiosa: q̄ multipliciter d̄r furiosa: vt ibidē notatur: **Adate**
debem⁹ a principio / et ante digestionē euacuare cū **ria fu**
medicina forti: inspecta tñ virtute. Et hec euacua **riosa**
tio coacta et nō regularis d̄r: q̄ ideo coacta d̄r: qz eā **medici**
eligim⁹ cū nocumēto notabili. s. cū euacuatiōe iu **na forti**
uatiui simul cū nocituo / licet iuuamētū nocumēto **euacu**
sit maius: quoniā evitatur mort⁹ periculum. **arid⁹.**

¶ Scdm correlariū est: q̄ si post euacuationē ma
teriei in febre pestilētiāli cōiter vel cōmunissime di
cta remaneret mala q̄litas / q̄ esset sufficiens facere
dissolutionē spiritūū: q̄ tunc posset puenire bol⁹ ar.
modo sup̄ius ordinato: qz d̄z spiritūū dissolutionē
phibere / neq̄ ē oppositū indicās. s. materia vt erat
prius. Itē qz frigida et sicca post euacuationē p̄st
mīstrari. vt p̄ma quarti. c. de cura putri. in gñali.

¶ Tertiū correlariū: q̄ adueniēte sincopi vllippo
tomia aut aliquid hmōi in febre predicta et a causis
predictis maxime in principio exacerbationum nō
conuenit exhibere bolū armenum: quia non res

mouet nec phibet causam ipsoꝝ vt supra dictū est.

¶ Quartum correlarium. bolus armenus non cōfert in aliqua pestilentiali cōmuniter vel cōmunissi me dicta: maxime ante euacuationem: sed solum in ea que pprie vel ppriissime pestilentialis est a qua fugiēdum est: debito etiam modo ipsum preparan dum vt supra dictum est.

¶ Quintum & vltimum correlariū est istud. bolus armenus exhibitus magnifico dño Priciuallo pre dicto: nō fuit cōuenienter exhibitus. Primo quia febris quam patiebatur erat cōtinua colere ppor tionalis: satis ppriqua nature causonidis: que ideo poterat dici pestilentialis: quia seua causabat acci dentia ppter multitudinem humorum colericorū: satis grossorum q̄tum ad plurimas eorum ptes: l̄ q̄tum ad alias essent valde acuti & subtiles. exeu n̄tia enim coleram demōstrabant vitellinam a predo minio. Unde febris hec poterat dici pestilentialis cōiter vel cōissime dicta: in qua seua causabātur ac cidentia maxime in principio exacerbatōnū: quia tunc effundebantur humores predicti ad os stoma chi eius: & ad alias partes cordi multū ppinquas: et sua multitudine & etiā grossicie cū etiā aliqua vis cositate flegmatis mixti cū humore predicto: acci dentia causabāt prefocationis: sua vero acuitate si mul cum ea multitudine &c. causabant defectiones animositatis vel lipotomias: aut parua sincopim. manifestū est aut ex cōclusionib⁹ predictis q̄ bolus ar. in casu nō confert nec cōtulisse potuit.

¶ Secūdo q̄ fuit exhibit⁹ in p̄ncipio vniuersali egrit tudis & ī pticulari p̄ncipio. s. ī p̄ncipio exacerbatōis

¶ Tertio q̄ exhibitus fuit ante purgationem.

*conueni
ntat con
verbia
da intē
r autore
lin medi
am oia
ne fūto
at est t?
e parū d
et ad p̄
ale p̄p̄o
ū l̄m t?
nde ergo
3. d̄m
l̄m de
et p̄ctis*

Quarto qz adueniēte sincopi vel lipotomia &c.
Et declaratū est q non cōuenit in eis.

Quinto qz si humores faciētes dictā febrē habe-
bāt aliquā maliciā/ illa erat a qualitate manifesta: *Circa m*
aut saltē hñs ab ipsis humorib⁹ depēdentiā taliter *m q' cura*
q statib⁹ ipis nō poterat pdicta mala qualitas res *fuit Exil*
moueri vt supra dictū est. ex qifero nō esse mirādū si *bona d'z*
statī post pdicti boli armeni assūptionē pdictus pa-
tiēs crediderit expirare. stāte eī mltitudine humorū
colericorū putrefactorū: & eorū effusiōe ad stomachū
& ptes cordi ppinquas: sua mltitudine causabāt cō-
strictionē anhelit⁹ & pfocationē: & sua acuitate mlti-
tū inflāmabant ptes pectorales/stomachales/ & vē-
trales: & nocumētū qd causabāt in corde fuit ppter
vicinitatē quā hz cor cū stomacho & ptibus pdictis
ppter qd cōicabāt cordi nocumētū. Qñ incidebat
in ipsarū exacerbationū pncipio in sincopim quam
vel lipotomiā. & vbi in casu debebāt ministrari con-
fortātia/repellētia/abstergētia/frigida/ & stipica: vt
supra: exhibitus fuit bolus armenus qui spm vnit &
cōgregat vt supra. similiter humores ad stomachū
effusos stringit & retinet in eo: vñ diuti⁹ a tali synco-
pi & accidētib⁹ pdictis releuari tardauit. Ille tñ q
exhibuit credidit benefacere solū ppter illud quod
doctores dicunt q conuenit in febribus pestilētiāli-
bus. Sicut credidit benefacere qñ exhibebat multā
q̄titatē aque frigide inchoantibus exacerbatio- *Error in e*
nib⁹ pdictis: qz patiens cōquerebatur de siti/ & ins- *bēdo aqz*
flāmatione &c. Neq̄ resperit ad illud qd dicit Auic-
cena prima quarti scilicet q nō sint danda tūc aqua
sugarū neq̄ uilep. vbi etiam in eodem dicit. Et cū
non licet vt bibat aquam frigidam: & sit audax sup

eam: timeatur q̄ non faciat accedere constrictionē
 porro: quare fit causa febris alterius cū euentu
 opillationis alteri? : et fortasse erit vehemētior: priā
 et cū obuiat membro debili corrūpit opationē eius
 et facit deglutionē / et anhelitū difficiles. Et quarta
 primi capitulo sc̄do dicit q̄ ppter digestionē humo
 rum acutorum debemus cauere a superfluitate ex
 tinctionis caloris quoniam fortis extincto caloris
 deijcit virtutem / licet aliquo directionis modo ma
 teriā rectificet: q̄ est cū post ipsam alie perueniunt
 egritudines: aut ex malicia cōplexionis simplicis:
 aut ex materijs frigidis cōplexioni contrarijs: quam
 rectificauit: q̄ p maiori parte acciderunt viro predi
 cto. Postq̄ em̄ fuit ab illa cōtinua pportionali re
 leuatus / illinc ad paululum incidit in febrem flegma
 ticā: materia cuius cōtrariat cōplexioni: quā rectifi
 cavit. s. colerice p exhibitionē aque frigide multe: et
 induxit cōplexionē frigidam et humidā aque ppor
 tionalē: a qua genitū est flegma: quod multiplicatū
 calore debilitato non potuit regulari a virtute. vnde
 de putruit: et flegmaticā fecit febrem. et licet medicus
 predictus difficulter assētiret nullū tñ habuit argu
 mentū nisi a pulsu: cui respōsum est q̄ in eo erat pul
 sus magnus ppter caliditatē cordis ipsius patiētis
 et dedit pnoſticū ipso Georgio pñte et dicēte nō eē
 febrem flegmaticā. imo non eē febrem: q̄ ab ea nō rele
 uaretur ante terminum durationis flegmatice: qui
 est. lxxij. dierū cū viderē materiā multū grossam et
 viscosā / et virtutē satis ibecillē ad ipam in modico
 tēpore regulandā: et dixi q̄ si regeret p nō febriēte
 aut nō bene canonice regularetur / periculū erat ne
 in ea deficeret: aut ea finita transiret in laticā: neq̄

Tēp?
 fle g
 matice
 febris

*In introat de Senſio. an longitudo morbi ma-
gis attineat frigiditati q̃ caliditati*

potuit aliquātulū conualere niſi poſt terminū predi-
ctū: & vtiā meū pnoſticum fuiſſet vanū / & ipſe ſtati
fuiſſet liberatus. Ipſe tñ ſtetit poſt p multa tpa ma-
le diſpoſitus: poſt quod tēpus flegmatice predi-
ſcripti medico predicto: q̃ ſi ex alijs nō potuerit eſſe
tiā egritudinis cognoscere ſaltem ex duratione p-
penderet. & mirabatur quare longitudinē egritudi-
nis magis frigiditati q̃ caliditati atteltari ſcripſerī
licet ex alijs cauſis poſſit longitudo egritudinis p-
uenire: vt prima quarti. c. de cognitiōe horarū vni-
uerſaliū &c. & adduxit exēplū de tertiana notha que
longa eſt: nō perpendēs q̃ groſſicies colere nothe
a qua. ſ. fit tertiana notha / non puenit niſi a flegma-
te quod ei⁹ gñationē ingreſſum eſt: & illud eſt cā p-
longandi eam: dicente Auicena prima quarti. c. de
ſermone febris colerice: q̃ tertiana nō pura fit a pu-
tredine groſſe colere: ppter p̃mirtionē colere cum
flegmate cōmirtione aliqua p̃plexionali vnita. et
p̃parādo eā ad emittit̃eū dicit. & hanc faciat mate-
ria vna que in ſeipſa eſt cōmirta: cū cuius calore p-
miſceſ aliquātulū frigoris: qđ. ſ. frigus grauāt ſuas
putredinē et ſuā reſolutionē & ſuam digeſtionē: ma-
nifeſtū ē ergo q̃ prolongatio in ea fit p̃cipaliter a
frigido cū groſſicie. Et hoc nō ſcripſi niſi q̃ nobis
exiſtentibus in cōferentia: ipſe expoſuit affo. duode-
cimū p̃ie pticule. ſ. paroxiſmos & cōſiſtētias decla-
rant egritudines. dixit ſic debere exponi paroxiſmi
& cōſiſtētie declarāt egritudines: ea ppter ſcripſi vt
ſaltē ex cōſiſtētia et duratione morbi cognosceret.
¶ Dicet forte ad illud quod dixi: q̃ exhibitio aque
frigide fuit cauſa generādi illā febrem flegmaticam
propterea quia infrigidatio ducit colerā ad flegma

*De hoc
tibi in
one de
gand
bris.*

q̃.

Justat

D. iij.

de acu' vt dicit Galien' scdo regiminis acutoz: q' melius
ta i cro e colera ad flegina mutari/ z sic febre acuta ad cro
nica fe' nicam permutari q' dimittere patientez mori: vt di
bren cit Auerrois: septio colliget. c. de cura caufonidis:
egrū re sed i casu erat febris colerica. igitur zc. dicitur q' ar
ducere gumentū est bonū q̄tum ad maiorem: sed vbi dī in
opti' minore: sed in casu erat febris colerica opz addere:
mū est. z nisi fuisset exhibita mltā aqua frigida maxime in
principio exacerbatōnū/ mortuus fuisset: z hoc est
falsum: cū colera illa fuerit multa et satis grossa: et
essent in iparum exacerbatōnū principio accidens
tia prefocatiōis valde intensa: que p dictam aque
exhibitionē augebantur z tardius separabantur.

¶ Dicit scdo sup eo qd dixi de plongatiōe morbi
q' ipsa magis frigiditati q' caliditati attestatur: q'
ego nō benevidi litteras suas: in quibus ad me scri
psit: q' nō valet hec cōsequētia. hic morbus est lon
gus: ergo frigidus. est eīn (per ipsum) antecedēs ve
rum z cōsequens falsum. pūo quia datur febris co
lerica durans spacio sex mensium/ z aliquādo plus.

Tēpus vt Auice. pūma quarti. c. de febre colerica. itē ethi
coleri' ca febulis/ hidropisis a causa calida: dolor stomas
ce febr' chiz vomitus facti ppter effusionē colere ab epate
ad stomachū: iste eīn egritudines sunt cronice z lō
ge: z tamen non sunt frigide. Similiter aliqua cole
ra grossa ingrossata p actionem calidi in ipsam res
soluentis partes subtiles cū remanētia grossarum
ex permixtione flegmatis subtilis reddetur virtuti
expulsiue obediētio: q' si tale flegma non esset secū
mixtum: sed ex tali mixtione infrigidatur. igitur illa
frigiditas nō est causa prolongandi imo abbrevian
di/ z per cōsequens longitudo morbi non frigiditas

*z pot' an her valent cōsequi
hic morb' est lōg' ergo frigid'*

ti: immo caliditati attestatur. et probauit conclusionē
hāc exēplo p̄mixtionis aq̄ cū luto dicēdo illā frigidi-
tate et hūiditate aquei flegmatis remittere calidi-
tate et siccitate dicte colere/ et ei⁹ grossiciē: unde sic
infrigidata et humectata et liq̄facta a flegmate. pre-
dicto efficiē facili⁹ expulsiōis: et egritudo ab ea
causata p̄nter breui⁹ terminatiōis. Item arguit
q̄ multe febres a colera nō pura sunt eā cite termina-
tiōis sicut aliquę pure. Ad que p̄t faciliter respō-
deri: licet videātur sibi argumēta insolubilia/ et licet
multa possint adduci/ breuitati tñ indulgens breui⁹
ter respondebo. p̄mo qñ dī egritudo est longa er-
go frigida/ dico hoc nō esse idem cū mea p̄positiōe
licet p̄ueniēter possit sustineri: vt infra dicef. mea ei
fuit conclusio: q̄ lōgitudō egritudinis magis attestat
frigiditati q̄ caliditati: quod facile p̄t suaderi/ si ad
causas lōgitudinis egritudinis recurram⁹. nā Aui-
ce. p̄ia quarti. c. de cognitiōe horaz vniuersaliū etc.
dicit. q̄ egritudo qñq̄ plōgaf: aut p̄pter multitu-
dinē materiei: aut p̄pter ei⁹ grossiciē: aut p̄pter frig⁹
eius. et subdit: et qñq̄ adiūuāt ad illud tps frigidum
regio frigida/ et etas frigida/ et debilitas caloris in-
nati: et soliditas corporis. Et p̄ia quarti capitulo
de putredine addit quietē materie: debilitatē sens⁹
et errorem regiminis. Et scōa quarti de signis plō-
gatiōis ponit grossiciē in viscerib⁹: si tu ergo discus-
ras ad singula p̄missa reperiēs ipsius cōclusionis
veritatē. p̄mo de multitudine materie: dico q̄
mltitudo materie frigide (ceter⁹ parib⁹) ē mag⁹ cā
plōgadi egritudinē q̄ mltitudo materie calide (lo-
quēdo saltē de egritudine salubri) q̄ forte si eēt mor-
talis posset p̄tingere oppositū/ ex q̄ lapsus ad frig⁹

D. iij

Refp.

cāc p̄l
nom⁹ m
boz
D.

adū(ceter? parib?) a multis ponit deterior & deterior
lapsus sub equali gradu citius causet sensibile lesio
nem / & consequenter mortem : vt potest videri super
affo. quito pñe pticule afforissimor. Grossicies sñr
hūoris magis attestat frigiditati q̃ caliditati / imo
humor calid? ē subtilis. vt. xvij. cōtinēt. & pñā q̃rti
c. de cura putridarū in generali : vbi Auicena op
ponit p̃tra īkasin & dicit. & humor calidus cū sit sub
tilis est sufficiēter digestus : & nō opponit nisi q̃ illā
particulā / digest? : q̃ nō valet pñā. est subtilis : ergo
sufficiēter digestus : nec opponit q̃ aliam. s. est calid
us : q̃ subtilis nō pōt : ergo humor calidus eē gros
sus nisi aut ex humoris grossi mixtōe / aut ex ei? par
tiū subtiliū resolutiōe : & notū est q̃ pñā grossicies
non est p̃pt se / s; p̃pter aliū humorē : & secūda gros
sicies nō est cū caliditate q̃ resolutis partib? subtili
bus humoris q̃tūcūq̃ calidi / grosse partes que re
manēt sunt frigide : vt p̃t videri pñā pñi. c. de mo
do generatiōis humorū & in plurib? alijs locis. Eo
dē modo de alijs superius enarratis nō est dubium
si bene p̃pēdas : quin magis frigiditati q̃ caliditati
p̃portionentur. Ad illud aut quod scripsit de febre
colerica q̃ durat p̃ sex menses responsum est. De fe
bre vero ethica : dico q̃ ip̃a est immaterialis : & p̃po
sitio intelligit de morbis materialib? : qd̃ expressit
Auicena pñā quarti allegato capitulo : cū dixit p̃
longari morbū / aut a mltitudine materiei / aut a fri
gore eius : aut ab ipsi? grossicie / & dicūt doctores su
per illo : q̃ iste cause p̃longatiōis intelligunt in pu
tridis / nō aut in ephemeris & ethicis. Ad illud autē
de hidropisi : dico duplicē esse causam . efficientē. s.
& materialē. & q̃ non intelligit dictū illud de causa

efficiente: sed de materiali/que frigida est/quantumque
causa efficiens sit vel esse possit calida: vt potes cla-
re videre decima quarta tertij capitulo de hidropisi.
¶ De vomitu autem et dolore stomachi causatis ab ef-
fusione colere ab epate ad stomachum: dico quod illa cau-
sa coniuncta que est in stomacho est breuioris terminatio-
nis quam si esset frigida/et illa diuturnitas/non puenit
nisi per continuam transmissionem predictam ab epate: non tamen
inconuenit malam complexionem epatis calidam colere ge-
neratiuam perseuerare longo tempore: sed propter hoc non
tollitur quin morbi longitudo magis atteste frigidita-
tem quam caliditatem. Ad illud vero quod sibi visum est sub-
tilius. scilicet de permixtione flegmatis aquosi vel aquei
cum colera ingrossata per actionem caloris agentis in ea:
et resoluentis partes subtiles cum remanentia grossa-
rum: dico quod illa colera sic ingrossata/frigida est: et
vocatur melancholia non naturalis/genita per viam adu-
stionis/vt manifeste exprimit Auicenna. prima primi ca-
pitulo de humoribus/et capitulo de modo generationis
humorum. Et quod ex tali mixtione flegmatis aquei quantum
cumque subtilis: licet aliquo modo videatur effici facilius
expulsionis: quia tale flegma sua aquositate remittit
siccitatem colere predictam sic. vt supra ingrossate: dico
tamen quia eius augeatur frigiditas ex tali mixtione: etiam
quia augeatur quantitas humoris expellendi. similiter quia diffi-
cilius est virtuti duo obiecta (ceteris paribus) quam unum
tamen expellere: quod colera predicta erit longe difficilio-
ris expulsionis quam si flegma predictum non esset secus
mixtum. plus enim impedit expulsionem aucta frigidi-
tas: similiter et aucta quantitas: quam possit adiuuare illa
liquefactio et humectatio. et ex hoc concludo quod illa
mixtio flegmatis quantumcumque aquosi cum tali colera

Causa
lōgitu-
dinis
morbi
iter ali-
as ē fri-
giditas

Sal^o

sic terrestificata per actionē caloris in eam resoluē-
tis partes subtiles potius est causa plangendi egri-
tudinē q̄ abbreviādi. Ad vltimū vero quādo dicit
aliquā febrem de colera nō pura eē eque brevis ter-
minatiōis / sicut aliqua de colera pura: dico hoc nō
esse verum (ceteris parib⁹) non posita aut paritate
hoc non inconuenit: vtsatis notū est. Cōcludo igit̄
cuz Auicena locis allegatis / ⁊ Galieno duodecimo
cōmento p̄ie particule: q̄ longitudo morbi magis
frigiditati q̄ caliditati p̄portionatur. Quod si tibi
non placēt ratiōes allegate cum suis textualib⁹ ro-
borationib⁹: imo forte velles auctoritates exp̄ssas
q̄ longitudo egritudinis nō solū magis frigiditati
q̄ caliditati attestatur sed etiā ip̄a lōgitudo morbi
frigidū significat: vide Galienū sc̄da affo. cōmēto
xix. qui dicit: diuturni vero morbi de grossis sunt hu-
moribus ⁊ viscosis atq; frigidis. ⁊ notū est q̄ grossi
humores: vt supra: sunt frigidi ⁊ viscosi similiter cuz
in solo flegmate reperiatur viscositas. vt dicit Aui-
cena prima tertij. c. de q̄litate accidēte sode ex ma-
terijs. si tamen vis verba magis expressa: vide cō-
mentum Galieni secūda affo. cōmēto. xxxix. vbi in-
quit morbi eī diuturni semp sunt frigidi: vnde pōt
dici q̄ valet cōsequētia quā tu posuisti in principio
quaz tu negas dicēdo: est morbus longus: ergo fri-
gidus sc̄d⁹ modum premissum: licet vt dixi illa non
fuerit mea propositio.

igit adū
vii erro-
res.

¶ Durante autem termino flegmatice predictae:
cum prefatus medicus frequentaret in casu exhibi-
tionem casie ⁊ reubarbari / scripsi hec non esse con-
uenientia: quoniam colerā purgabant: ⁊ in casu opor-
tebat flegma euacuari ⁊ q̄ portio illa colere quam.

ista duo educebāt/ erat causa plonḡadi egritudinē
qm̄ saltē per accidēs adiuuabat illius flegmatis di
gestionē: p respōsiōe nullū aliud rescripsit arguinē
tū nisi q̄ cōtulit talis exhibitio: non tñ apparuit ali
qua allenatio nisi post cōplementū duratōis fleg
matice p̄dicte. Neq̄ mirum est si has particulares
habeat opiniōes/ cū in predice principalis egritus
dinis p̄ncipio (dicēte ip̄o eē febrem pestilentialem)
vicecomes medicus p̄dict⁹ laudasset in casu citran
gulos seu arācios: q̄ sūt poma a nobis dicta vulga
riter citroni: z lōgobardi dicunt poma arācia. dixit
Beoz. p̄dictus q̄ nullo mō cōueniēter poterāt mi
nistrari qm̄ erāt ex causis putredis z adduxit textū
Avice. p̄ia quarti. c. de sermōe vniuersali febrium
putridarū: vbi Avice. ponēs causaz putredinis: q̄
fit a cibo aquoso mali nutrimentū zc. Circa p̄ncipiū
capituli exēplificat de citrulo cucumere z piris: cre
dens q̄ citrullus sit citrāgulus seu: vt s̄. illud quod
dicim⁹ vulgariter locitrone/ neq̄ vnq̄ in hoc q̄ sunt
distinctionē: sed dixit se nunq̄ audiuisse/ nec vidisse
scriptū de citrāgulo aliqd: cui r̄sum est: q̄ licet aliq̄
dicāt se non vidisse scriptū de eo nisi in descriptione
sirupi de alhedra ab Avice. quinto cañ. q̄ tamen de
eo scribit p̄ima quarti. c. de curatiōe morbillorū et
variolarū: z ī alijs plib⁹ locis. Itē rasis. xvij. p̄tinē
tis facit vnguentum cum succo corticum citrangulo
rum ad remouēda vestigia variolarum. Et dama
scenus in Antidotario facit descriptionem olei de
citrangulo/ z olei de seminibus citrangulorum. Et
Alicena secunda p̄imi de significationibus color
is vrine loquitur de colore citrangulari: et docto
res exponunt omnes de colore arancij quem nos

Insuper
erros n
ens disti
re ritur
a citra q
ritur p̄
vulgo lo
o spene d
lou. citra
p̄nutri
das fes
bres
causan
tia.
Itē fuit
mō Iam
in dictione
trigut tr
vbi loq̄
citrangulo
Subscrip
xit de ltr
ne. in ltr.
sed ego. v
hbn addux
alia loca. et

citrionum vulgo dicimus: et gentilis super eo quod
 scripsit in sua practica de cibatione febucitantiū in
 generali in. xviii. cibo: docet super perdices ponere
 succū citranguli: et in multis alijs locis. Et licet de
 hac diuersitate possint dari multe rationes: quā-
 men stultum credo demonstrationes querere et seq̃
 in his que solo sensu possunt comprehendī: cum nō
 solum medici: sed et famuli apothecariorum hanc
 sciāt distinctionē. s. q̃ citrullus nō est illud qđ dicim⁹
 vulgariter citrionū: non querā p̃tra illud vltiores
 rationes. Ego sepe miratus sum de tanto viro ita
 famoso: qui bonas habet partes theorice: vt in his
 suis particularibus opinionibus tandiu p̃sistat: ita
 vt quando verbū exiit ab ore eius velit (etiā si nō
 bene dictū et substātabile) calide defensare: cū non
 dubitem ipsum aliter q̃ dixerit et scripserit sentire.
 quis enim tam pusilli iudicij est qui presumat talem
 virum credere: non esse in cerebro virtutem reserua-
 tiuā preter memoriaz: cū oēs et medici et philosophi
 loquētes de virtutibus interioribus cerebri ponāt
 imaginationē seu fantasiam sitam in parte postero-
 re anterioris ventriculi cerebri: ac ordinatam ad re-
 seruandas species obiectoꝝ apprehēsas p̃ sensus
 exteriores. Neq̃ credendū est vt nesciat modū infū-
 dendi reubarbarū: licet in casu predicto ordinauerit
 ipm sine vino et spica: forte nō recordatus verbū
 Mesue et aliorum: et nō pretermittatur quin cadat
 in societate sua spica: est enim p̃prij iuuamenti cum
 ipso: neq̃ pretereas additionē modici vini albi odo-
 riferi et clari. Et licet multa alia possent adduci cir-
 ca que nostra versabatur disceptatio/ breuitati ta-
 men adherens scđo articulo finē imponam.

mod⁹
 sumēdi
 reubar-
 barum

Vantū ad tertium

articulū in quo dixim⁹ esse respōdendū ad argumenta in pede q̄stionis adducta / et esse limitanda aliqua ex his q̄ sūt post oppositū

¶ Ad primū igit̄ rñdeo negando minore, ad p̄bationē / dico q̄

nec Auicena neq̄ Hippocrates intellexerūt de omī siccitate: sed solū de siccitate imp̄ssa in aere q̄ est sufficiens / resolvere calorē naturalē / et humorū efficere acuitatē cuiusmodi nō est bolus armenus . igit̄ et c.

¶ Ad secundū dñ negando maiore, ad p̄bationē dico q̄ Rasī nō intellexit debere esse curam silem q̄stū ad oīa: sed solū q̄stū ad aliqua: vt dictū est in octauo notabili: et exp̄ssit ip̄e loco allegato. excepit enī balneū / lac recens / aquā calidā et c. Sicut q̄ vtrobiq̄ est cura silis in q̄stū vtracq̄ dispositio est febris Itē q̄ Rasī fuit breuiloqu⁹. Et si quis dicat. contra: imo bolus ar. confert ethicis negando. s. minore assumptā in argumento: q̄ Auic. scđo cañ. c. de luto armeno. dicit q̄ cōfert ethicis et c. Rñdeť q̄ cōfert ethicis phthisis habentib⁹ . s. vlcus pulmonis: et curat stricturā anhelit⁹ ex catarris: sed non confert ethicis in q̄stū ethicis: q̄ eorū regimē dñ esse ad frigidū et humidū: vt dicunt omnes doctores.

Nō p
vlcerib⁹
pul
monis.

¶ Ad tertiū rñdeť concedendo q̄ bolus ar. p̄pter causam dictā cōueniat. sed nō solū p̄ illā: imo cōuenit etiā p̄pter occultam p̄prietatē qua resistit pesti et causis ei⁹. Ad illd̄ aut̄ qđ dicis negādo: q̄. s. q̄stū pōt sua siccitate celerē spiritūū dissolutionē p̄hibere: tñ pōt sua frigiditate a corde repellē et spūs dis

gregare et per se nocere. Rñdē illud negādo: et tota cā est / qz bolus ar. nō est excessiue frigidus: imo solū in primo gradu. Et tñ qz misceat cū vino qd calidū est et ipm ad cor dirigens. pcepit enī Auice. vñdecima tertij. c. de curationib⁹ vniuersalib⁹ egritudinū cordis: q nō deberemus exhibere pure infrigidātia. Nō est gñ in eo tanta frigiditas vt possit caliditatez cordis corrūpere / et spūs cordis disgregare et a se repellere. et est tanta siccitas vt cū pprietate predicta possit eos vnire et disgregationē phibere / et per cōsequēs cōferre: vt supra debite pparat⁹. Ad cōfirmationē dicif q spūs vitalis cōparatione mediij gñis calidus est et humidus: l3 ad alia pparat⁹ / alias recipiat fm sui cōplexionē denoiationes. et l3 quo ad hanc complexionē bolus ar. per se sit cōtrari⁹ contrarictate pprie dicta: p accidens tñ et per eius pprietatem occultam cōuenit vt supra dictū est. et conuenienter exhibitus non contrariatur cōplexioni spiritus in effectū.

¶ Ad quartū concedo p̄suppositū. s. q in febre pestilentiali sint illa accidentia: sed cū forma argumētum / ppter nullū horū accidentiū cōuenit: igitur nō cōuenit. negatur cōsequentia. est enī antecedēs verū / et cōsequens falsum: qz si non cōueniat rōne predictorū accidentiū / cōuenit ppter alia: vt supra visum est. cōtrarijs enī morbis inuicē p̄plicatis oportet attendere magis suspecto: contrario non neglecto: vt dicit Galien⁹. viij. terrapentice. Et Auice. quarta primi. c. j. vbi inquit. ipse quoqz. s. medic⁹ / sp sit sollicitus de eo qd magis suspectū est et c. Eodē mō contrarijs accidentib⁹ de quib⁹ iudicantib⁹ curationib⁹ opz attendere magis suspecto: postmodū

sublato grauiore ⁊ morbo principali: si aliqđ hmōi remaneat accidētū facilius corrigi pōt. Et ex hoc habes solutionem ad probationes.

¶ Ad quintū diciť: qđ oīs cura fit p contrarium cōi ter dictum: capiēdo illud p oī eo qđ est alterius re motiūū vt plene dictū est in .xj. notabili. Et olus igit ar. licet nō cōtrarieť febrī inq̃stū febris est cōtra rietate pprie dicta: contrariať tamen illi inq̃stū est pestilentialis / cōtrarietate. s. cōiter dicta.

¶ Ad sextū negať maior ⁊ patet p resposiōnē ad q̃ntū argumentū. ad p̃bationē dico qđ febricitanti bus inq̃stū febricitantibus cōueniunt humida: sed īp̃s febricitātibus febre pestilentiali nō incōuenit vt etiā cōueniāt sicca: sed quādo dicis cōueniūt hu mida. igit nō cōueniunt sicca. negať cōsequētia vt supra. nō enī incōuenit respectu diuersorū ī vna egrī tudine puenire sicca ⁊ humida. sed quando dicis qđ seq̃reť qđ vni plura cōtrariarent cōtra philosophū ⁊c. dico qđ philosophus loco allegato dixit. Qui vnum cōtrariari eque primo: sed hoc non est cōtra philosophum: qđ humida contrariātur primo febrī inq̃stū febris est. Et sicca cōtrariāť illi inq̃stū pe stilentialis nō igit eque p̃io cōtrariātur febrī.

¶ Ad septimū patet r̃sio ex duodecimo notabili. Certum est em̃ qđ bolus ar. exhibitus p os non res tinet sanguinē quin per flobothomiam exeat.

¶ Ad vltimū negať cōsequētia. p̃e custodia em̃ futuroꝝ morboꝝ similis est correctioni iā gñatorū inq̃t Galien⁹. iij. de regimine sanitatis satis ad p̃n cipiū. ⁊ p̃io de differētis febrū. c. iij. ad p̃bationē diciť qđ medicine preseruantes ⁊ curantes non diffe runt nisi s̃m magis ⁊ minus vt supra.

Quid
sanitas:
qd egri-
tudo.

Ad cōfirmationē hō qñ tu dicis. si valet in sanis-
tate: ergo nō valet in egritudine. negat cōsequētia
Ad p̄bationē qñ tu dicis. sanitas et egritudo sunt
p̄ria rē. Dico q̄ sanitas et egritudo p̄nt dici p̄ria me-
diata vel imediata s̄m diuersum modū describendī
sanitatē et egritudinē. Si enī dicat sanitas est equa-
litas: et egritudo est inequalitas / certū est q̄ sunt cō-
traria imediata. inter equalitatē enī et inequalitatē
nō cadit mediū. et hoc modo itellerit philosophus
in predicamentis. Si autē describat sanitas in hūc
modū. sanitas est dispositio bona p̄ quā operatōes
fiūt incolumes. Et egritudo sic describatur. Egrit-
tudo est dispositio p̄ter naturā p̄ quā operationes
sensibiliter ledūtur: manifestū est q̄ iter ipsas cadit
mediū. inter perfectionem cū operationū et earum
sensibilē lesionē / cadit insensibilis lesio. Et s̄m hūc
modū itellerit Galienus primo tegni: sup quo est
q̄stio disputata de isto. et etiā prima primi. Non enī
incōuenit q̄ idē cōferat habenti duos morbos con-
trarios / aut duas alias dispositiōes p̄trarias respe-
ctu diuersorū loqueñ. s. de cōtrario mediato vt visus
est in vndecimo notabili. et dicit Galien⁹ p̄ma affo.
cōmento. xvj. qñ igit dicis sunt cōtraria: igit nō cō-
fert. negat cōsequētia vt p̄tz ex p̄missis. igit rē.

Et qz dictū est q̄ nō solū responderem⁹ ad argu-
menta ante oppositū: sed etiā limitarem⁹ aliqua ex
his q̄ sunt post oppositū: dicit igit ad primū q̄ ver-
ba Auicene nō debent ita simpliciter intelligi vt so-
nant in argumēto: qz addidit Auicena hec v̄ba: et
hoc per fobothomā et solutionē v̄tris. Appella-
uit enī canones quosdā ḡnales q̄ ministrātur ante
materiei p̄prie digestionē exsiccationē: vt dictū ē in

notabilib⁹ ⁊ hec exsiccatio est cōiter dicta: vt s̃. ⁊ sic accipit in pposito: de qua etiā loquit^r de cura vario larū: cū dicit. ⁊ flobothome^r quātitate q̄ exsiccet ⁊c. Et nō intellerit de exsiccatōe proprie dicta.

¶ Ad illud aut qđ dī de cibis desiccatiuis ⁊ alio regimine desiccāte: dico qđ illud pprie cōuenit corporib⁹ lapsis ad humidū ⁊ non equaliter oib⁹ corporib⁹ vt Galien⁹ p̄io de differētij⁹ febriū. c. iiii. vt infra dice^r. ⁊ Ralīs. xvij. cōtinētis. Similiter qđ dicit de cibis desiccatiuis frigidis ⁊ acetosis qualis nō ē bolus armenus. Et tīa quia ipse non est cibus/ s; medicina. Et sic nō valeret cōsequētia. s. cōueniūt cibi desiccatiui frigidi ⁊ acetosi: ergo conuenit bolus armenus: quia deficit debitum medium: quia oportet ret dicere/ ⁊ bolus armenus est cibus desiccatiuis frigidus et acetosus. Et hoc est falsus: quia neq; est cibus/ neq; acetosus.

¶ Secundū etiā argumentū intelligat^r: qđ bolus armenus valet in aliquib⁹ putridis. s. saltem in pestilētia lib⁹ ppriissime dictis: que sunt quandoq; putride: non autem in alijs quibuscūq; vt in questione dictum est. Ad galienū autem dicitur: qđ nō intellerit vt omnia que preseruant/ curent. Dixit tamen esse similia: remissiora tñ debēt eē q̄ persenerāt q̄ illa q̄ curant: ideo expressit in de differētij⁹ febriū. Et qđ precustoditiua dicit^r scđm quēdam modū sanatio. non incōuenit tñ vnā medicinā preseruare ⁊ valere in curatiōe: verum non omnis que preseruat curat. Et si vis formalius respondere/ negabis probationē consequentie: cum dicitur. Consequentia tenet: cū omnis pestilētia sit putrida: qđ aliqua pestilētia etiā ppriissime dicta est absq; putre line

e

¶ Utri
da fe-
bris nō
aere pu-
tredo s; ab hūo-
rib; pu-
tridis
causat.

humorali: vt in questione visum est. Nō em̄ dicim⁹
putridam febrem que fit a putredine aeris: sed que
fit ab humoribus putridis.

¶ Ad tertiu⁹ dicif q; licet bolus ar. valeat ī difficul-
tate anhelitus: non tñ in oī: vt in q̄stione visum est.
q; solū valet in ea q̄ fit ex descensu catarrhi: non igit
valet cōsequētia illata in dicto argumento. magni-
tudo em̄ anhelitus que est in pestilentialibus: est p-
pter intensum calorem ⁊ multitudinē vaporum ad
cor eleuatorū: valet tñ ī casu pp alia ī qōne narrata

¶ Eodem mō pōt dici ad quartū: q; licet bolus ar-
menus valeat in fluxu ventris: ⁊ habentes febrem
pestilentialem faciliter incurrant fluxum vētris: nō
tñ ppter hoc exhibet ⁊ cōuenit q; non in oībus ad-
uenit vel aptus est aduenire fluxus ventris: tñ in
oībus vere ⁊ p̄p̄issime pestilentialibus potest exhi-
beri bolus armenus / modo tñ in q̄stione descripto
Alia aut argumenta pro parte affirmatiua qōnis
clara sunt neq; alia egent limitatione.

¶ De cura pestilentie.

Dra pestilētie in

duplex par titur regimen: preser-
uatiuū. s. ⁊ curatiuū. Illud quod
preseruatiuum dicif / in duo sub-
diuiditur regimina. Prīmū doc-
cet sex rerū nō naturalū debitas
cōminutionē. Secundū qdam ponit medicina-
lia a peste preseruantia. Regimen aut sex rerū non
naturalium in sex partes diuisionem patiet. s. in re-
gimen aeris / cibi ⁊ potus / sōni et vigilie / motus et
quietis / manitionis ⁊ repletiōis / ⁊ accidentiū aīe.

Quoniam autem ad hec particularia deueniamus / quodam genera-
 lia permittenda putavi: quod in preservatione a peste mihi
 visa sunt necessaria. Primum dignum esse duco ad omnes
 recurrendum conditorem. Sanat enim solus languores
 deus (inquit Auesue) et quod futurum est de languoribus prohibet: sine cuius nutu (inquit Auenzoar) nihil horum fieri
 contingit. Secundum observandum puto quod vulgares
 non ignorant: immo regulam vocant generale: cito /
 longe / tarde. Cito fugere a loco infecto: longe ab eo
 dem: tarde ad eum reuerti. Neque hoc ridiculose capiendum
 est: cum animalia irrationabilia habitantia in cauer-
 nis tempore predicto fugiant ab eis / propria relinquendo
 domicilia. Neque expectandus est pestis aduen-
 tus: immo signis apparentibus future fieri colligendis
 prima quarti. ca. proprio. cito fugiendum suadeo
 Tertium observandum est ut quis caueat a conversatione
 cum infectis. Et tamen ne quis mutet se ab aere sano
 ad infectum: neque tangerentur panni: maxime linei vel lana
 nei / qui portati fuerint a loco infecto. Quartum per-
 mittendum ut ille qui preservari cupit nullos visitet
 infirmos / et multorum fugiat congregationes. Quod si modus
 fugiendi non fuerit: ad res non naturales redeo. His
 ergo si quis quemadmodum oportet utatur: et iuxta quod est
 ad ea necessitas in singulis corporibus in quantitate
 et qualitate: res conservant naturales in sua habitu-
 dine: et generales illis sunt: roboratoremque corporis sanitas
 usque ad horam naturalis corruptionis. Si autem aliter quam
 oportet quod illis utatur: corpus a naturali egreditur habi-
 tudine: suntque diversarum specierum egritudines. Usus
 autem horum sex iuxta unumquodque corpus erit adhibendus:
 ut si corpus temperatum est / regimen illi eligatur
 temperatum in omnibus predictis. Si vero distemperatum
 est. ij.

Nota
 hic optima de
 preservatione a
 peste.
 Cito.
 Longe
 Tarde

ratum sit corpus in oibus regimen eligatur ad op-
positum tantum a tēperamēto distās q̄stum corp⁹
a tēperamēto distare cognoscitur: nisi forte eādē
et eiusdē gradus velles distēperatā conseruare ha-
bitudinē: quoniā lapsi corporis naturaliter a tēpe-
ramento per similia fit p̄seruatio: vt tertio tegni do-
cet Galienus. Ipsius aut ad temperamentum re-
ductio per cōtraria fieri non ambigimus. Qm̄ aut
aer quocūq; alio nos aptior est immutare: de ipso
loqui incipiam. Eligatur igitur aer secundū diuersi-
tate complexionū p̄portionatus: ita vt si corpus
sit tēperato humidius/ tātum declinet aer ad siccū
a tēperamento q̄stum ipm corpus est tempera-
to humidius. quod similiter in alijs seruetur distē-
perantijs excepta sicca que in casu venit cōseruan-
da. quod intellexit Galienus p̄mo de differentijs
februm capitulo tertio vbi iquit. quecūq; igitur cor-
pora humida videbam⁹: mox oimodo siccare cona-
bamur: que vero sicciora naturam antiquam in his
custodiebamus. Generaliter igitur eligatur aer ad
siccum ⁊ frigidum declinans / maxime in estate: qui
(si nō possit naturaliter talis reperiri) artificialiter
p̄paretur ⁊ rectificetur spargendo in camera ⁊ to-
ta mansione odorifera frigida et sicca: sicut sunt sã-
dali rose cum aqua rosata canfora ⁊ aceto. Item
poma odorifera ⁊ pira: ⁊ facere suffunugium ex cor-
ticibus ipsorum depilatorum. item spargere folia vi-
tis et salicis aut facere suffunugia ex laudano/thu-
re/ligno aloes crudo/ambra/musco/custo dulci/sto-
racre/sandaraca/gariofilis: ⁊ hmōi. Item sparge-
re violas/flores/neumifaris: ⁊ hmōi. Et fiant fla-
bellationes ⁊ euentationes: neq; teneatur aer tota

u-
ze.

Opti-
mi aeris
electio

die reclusus: sed stante claritate aeris / aperiantur
fenestre q̄ eligant̄ ad septētrionē pprie stāte domo
in loco alto eleuato ⁊ montuoso / maxime stāte ven *vēt⁹ scy*
to septētrionali: qm̄ vētus ille aptus est resistere pu
trefactioni: frigidus enī est ⁊ siccus rectificans aerē
corruptū ⁊ pestilētiālē: vt sc̄da primi doc. sc̄da capi
tulo de naturis ventorū. ⁊ Auenzoar tertio thesir
tractatu tertio. c. j. Et eligant̄ domus spaciosa aeris
liberi: ⁊ si possent haberi riuuli aquarū p̄ eam decur
rētes esset vtile: ⁊ teneant̄ bene mūda ab oībus infe
ctionibus: sicut sunt herbe q̄ dimittunt̄ putrefieri ī
domibus ⁊ similia fetētia: ⁊ p̄mittant̄ intrare radij
solares: maxie mane p̄ horā vel duas post solis ortū
(stante tñ aere claro nō turbido) nō solū in estate s; *vēt⁹*
etiā hyeme. Et si nō possunt haberi fenestre versus
septētrionē eligant̄ ad orientē: aut ad occidentē. qm̄
meridionales sunt deteriores vēti: vt secūda primi
doc. sc̄da capitulo octauo: ⁊ Auenzoar capitulo
allegato: ⁊ portetur pomū odoriferū in manibus.
si vero sit pestis tempore hyems rectificetur aer fa
ciendo ignem in cameris ⁊ alijs partibus domus
cum lignis iuniperi / vitis / salicis / lauri / ⁊ arboris
rosarū: ⁊ h̄mōi. ignis enī oēm aerē pestiferū rectifi
cat: ppter quod Hippocrates docuit atheniēses in
pestilentia ingentissima succendi ignes magnos p̄
vicos ī ciuitate ⁊ circa eā: quapropter ab ea liberi
euaferūt. vñ eidē statuā aureā erexerūt: ⁊ ab eis p̄
deo cult⁹ est. portet̄ etiā pomū odoriferū ex calidis
odoriferis vt ifra diceb̄. medijs h̄o t̄pib⁹: medio vtē
dū est regimine. Lauere similiter opz a balneis et
stuphis: que regimē aeris ingredi manifestū est: lz ī
teruacuationes naturales possit etiā cōputari.

e. iij.

Nō qñ
qñ gñā
lia i po
tu et ci
bo.

¶ De cibo et potu.

**¶ Potus
conue
niens.**

¶ circa cibū et potū quinq; gñalia consi
derant. s. qñtitas/qualitas/hora/ordo/
et modus pparatiōis vñ artificij. Quā
titas duplex est. s. continua et discreta.
Cōtinua qñtitas cibi et pot⁹ est q̄ i vna
exhibet vice: et illa cōueniēs est: cū ex ipsa non pue
nit magnitudo in pulsu: et paruitas in anhelitu: que
penes multa hz attendi. p̄o penes quietationem
naturalis appetit⁹. s. cum cibus assumpt⁹ remouet
appetitum. sc̄o penes naturalē stomachi sensatio
nē. Libatio ei pueniēs est: q̄ stomachi excludit gra
uitatē et tensionē. sicut potus cōueniēs est qui i sto
macho non natat nec fluctuat. Libi em̄ mēsuratio
est s̄i vsum et virtutē cū ipm recipit: q̄ ei grauamen
nō affert: et hippocūdria nō tendāt: neq; inflet et ru
gitū faciat neq; natet: et nō accidat ex eo nausea: ne
q; caninū desiderū: neq; casus appetitus: neq; in
genij pigricia/neq; somnietas/ne ipsius sapor in ru
ctibus post tps reperiatur: qm̄ cū post longū tps sa
por cibi assumpti in ore repert⁹ fuerit erit deterius.
non em̄ est cibus ita bon⁹: q̄ ppter eius nimia qñti
tatē non possit effici malus: ppter quod dixit Aui
cena tertia p̄mi. c. de regimine eius quod comedi
tur et bibi. Ex cibo nullus ita replendus est: vt nō
sit ibi locus supflu⁹ sed ab eo remouēdus reliquus
desiderij adhuc in anima remanentib⁹: he em̄ reli
quie famis post horam destruunt. Qui s̄i potus
qñtatē cum voraci effusione recipit sue sanitati in
micus effici. cōtra: qz Avice. p̄ma quarti. c. de cu
ra febris pestilētialis dicit. q̄ viriliter agūt sup illud
et comedunt violēter absoluntur et viuūt: et necesse

est eos restaurare sup cibum. q̄ q̄titas cibi aucta ē
utilis. R̄s̄detur q̄ illud intelligit̄ in regimine cura-
tuo pestis in quo egent frequētiore exhibitioe cibi
z minoris q̄tītatis: quia virt̄ debilitata ē: z debēt
cogi ad comedendū: q̄ cor appetit̄ est p̄tractus:
et hoc regimē simile est cure venenoz: z sic respōde
ad argumentū/ negādo p̄nam. non enī precipit̄ vt
augeatur q̄titas supra illud quo indigent.

¶ Quantitas aut̄ discreta est vt bis in die comeda-
mus (s̄z̄ Auicena) aut de duob̄ dieb̄ ter. s. vna die
semel z altera bis. s. mane z vespere. vsus tamen et
cōsuetudo in hoc obseruari debent.

Libor
q̄titas
z coar
q̄litas.

¶ Qualitas v̄o cibi duplex est: p̄ia. s. z sc̄da. p̄ia
.s. vt nō sint cibi multū calidi: neq̄ excessiue humidi
s̄z̄ poti⁹ tēperati parū ad frigidū z siccū declinātes.

¶ Qualitas vero sc̄da est vt nō sint cibi nimis gros-
si: neq̄ multū subtiles: nec faciliter inflam̄nabiles z
putrescibiles: s̄z̄ sint boni nutriment̄i paucarum sup-
fluitatem facilis digestiois: q̄bus naturalis calor
facile possit dīari. Cauendū similiter a nimia cibo-
rū diuersitate in vna mensa: quoniam ipsa a duab̄
impedit partib̄. vna est p̄pter diuersitatē eorū in-
digerēdo: alia quia plus ex vno cibarioz̄ comedit̄
q̄ ex alio: vt dicit Auicena tertia p̄mā capitulo
de regimine eius quod comedit̄ z bibitur. vbi simi-
liter inquit. z nihil quidem deterius est q̄ diuersa ci-
baria simul adiūgere. preterea in comedendo tem-
pus prolongare. cum enim postremū aduenit nutri-
ens: p̄mū iam incipit digeri: z sic partes in dige-
rendo non simulantur. Sunt tamen cibi diuersi-
ficandi secundum temporum diuersitatem: ita vt
hyeme sint cibi multi nutriment̄i/fortis soliditatis!

diu sit

De ci-
boru va-
riatiōe

estate vero ecōtrario. Variare etiā oportet cibos
fm cōplexionū diuersitatez: ita vt melancholicis dē-
tur cibi multum humectantes et parum calefacien-
tes. colericis frigidi et humidi. illis vero in quibus
sanguis generatur flegmaticis/ dentur cibi pauci
nutrimēti in qbus sit caliditas ⁊ subtilitas. Ille au-
tē in quo generat sanguis bonus ⁊ calidus nutriē-
tib⁹ indiget frigidis ⁊ pauci nutrimentū: vt inq̃t hali-
habbas quinto theorice. hoc tñ intellige: qñ dictas
complexiones ab vltiore lapsu p̃seruare volue-
ris: aut versus temperamentum reducere.

De ho-
ra cōe-
dendi.

¶ Hora aut cibi cōueniēs est: vt qui in naturalib⁹
nō est impedit⁹ opationib⁹ nō comedat nisi postq̃
aduenerit naturalis appetit⁹: dicēte Auice. tertia
primi. c. de regimine ei⁹ qd̃ comeditur ⁊ bibitur. opz
preterea ne aliq̃s comedat nisi post desiderū: neq̃
in hoc tardeſ cum ebullierit: nisi fuerit mēdosum: vt
ebriozū desiderū ⁊ habētū fastidium: quoniam tolle-
rare famē/ stomachū putridis replet humorib⁹. et
subdit parū post. ⁊ oēs qui volūt sanitatē custodire
non comedāt aliquid nisi desiderium fuerit certum
et stomachus ⁊ superiora itestina a primo nutriēte
fuerint euacuata. quod ei in corpore est deteri⁹/ est
nutriens sup nutriēs quod non est digestū mittere.

De or-
dine in
cibozū
sūptiōe

¶ Ordo etiam in cibarijs debet obseruari: ita. s. vt
ea que subtiliora sunt: ⁊ ad digerendū faciliores pre-
ponantur/ contra cōmunem obseruantia: vbi com-
muniter premittūtur assata ⁊ huiusmodi: neq̃ post
cibum labilem debet comedi cibus valde grossus.
quoniā ex lubrico trahentur partes cibi grossi ante
digestionē: sed post labilem oportet accipere medi-
um in facilitate digestionis ⁊ ei⁹ difficultate: nisi for-

*Contra cōmūz assa prepo-
nentes alijs cibarijs. Sed
hoc parui momēti est si ut.*

te quis esset multum famelicus aut stomachum haberet naturaliter calidū: aut vbi eēt stomachi lassitas: q̄ tūcliceret aliquātulū solidiora preponere/ et ad digerendum parum difficiliora.

Malicia autē artificij: est sicut quādo lac permiscetur cū sinapi aut cum rebus acetosis: vel pisces cum lacte: aut comedere cibaria in q̄b⁹ ingreditur sanguis aialium/ post rizum cū lacte. Similiter ponere in ferculis oleū quod stetit in vase eneo: et comedere carnes assatas sup̄ prunas ligni resine: aut comedere assaturas que post assationē tentē fuerit cooperte: de q̄b⁹ dicit Auice. sexta tertij. c. de assaturis et carne cooperta: q̄ acq̄runt ex tali coopertu ravenenositatē seu efficiētē accidētia. Mala etiā masticatio ad hāc maliciā preparatiōis reducitur.

Digerendum aut ciborū et potuū consideratio est: vt euitētur oīa cibaria sup̄flue humida cū caliditate debili/ ad digerendū difficilia/ grosse substātie/ op̄ pillatiua dulcia mltū/ facile putrescibilia et h̄mōi. De quorū numero sunt panis de milio/ panico/ melica/ et de frumēto corrupto vel tineato/ aut collecto in locis pestilētialib⁹ vbi aer fuit ifect⁹ q̄ panis nō est bñ coctus nec bñ fermētat⁹: oīa cibaria de pasta azina/ rizum/ oīa gñā leguminū q̄busdā exceptis de q̄b⁹ infra. Carnes bouine/ vacine/ ceruine/ hircine/ arietine/ aialiu oīm decrepitorū/ auiū aquaticarū/ porcorū/ et colūborū/ nisi in q̄titate modica. Pisces paludestres pprie magnorū corporū squāmis carētes/ marie q̄ sint putridi aut putrefactioni ppinq̄/ et oīa cibaria mltē vinctuositatē et pinguedinis. Et herbata ipinguata: sicut sunt tur

De malicia aliorum ciborum.

Qui cibis tpe pestis sunt eligendi.

te/artetelle et similia. Sapoꝛes eũt dulces q̃ cũ cibis comedunt: vt sappavini. s. multũ coctũ et c. Et sapoꝛes acuti sicut sinapis/pipperata/cruca et hĩmĩ. Si militer p̃fectiones calide et humide: vt pineatũ/dia satĩrion/iriegĩ/ et hĩmĩ. Pastilli etiã nũ laudantur siue in testula p̃eparent: siue in ollis coopertis fiat. Et de numero p̃dictoꝝ sunt fructũ humidi: sicut cerasa/maura/ficus/pfica/vuerecẽtes hũide peppones et hĩmĩ nisi in q̃titate modica. Similiter omnia gĩa tuberũ et fũgoꝝ/castanee/nuces raicide et antiquate/ et gĩaliter oĩa habentia superfluũ humiditẽ cum caliditate debili. vt s. siue sint naturaliter talia siue ex artificio. Anteriora etiã aĩaliũ gĩstorum excepto epate laudabiliũ aĩaliũ de quibus supra.

¶ Panis vero eligatur ex optima farina frumẽti tpe/ et in loco sano collecta ab oĩbũ imũdicijs bñ depurata. nũ oĩno a partibũ fursureis spoliata optie pinsatus et fermẽtatũ ac pauco sale cõditũ bñ coctũ vna permanẽs nocte/ et non comedatũ calidus sicut a furno extrahĩtũ: cũ quo licet plura medicinalia vtilia possint permisceri: quia tñ cõissima est materia/ sine qua vix vivere licet/ eum absqũ vlla alterius rei mixtione duri consiciendum.

¶ Carnes laudabiles sunt capones/galine/pulĩ et carnes pule/fasiani/pdices/ cuniculi/lepoꝛes/ capreoli/caplauda/preti/mutones iuuenes et hĩmĩ. Aues etiã parue ibiles, nemoribũ deegẽtes sicut sunt griue/turdi/meruli et hĩmĩ. exceptis passeribũ. Agnoꝝ etiã paruoz carnes conuenire pñt. Obseruetũ tñ circa earum comestioneĩ vt calide sint: qm̃ quãdo comedunt refrigĩdate acquirunt maliciã/ cuius cõtrariũ accidit in carnibus edi. sunt etiã comedende post earum effusã

tionē ⁊ euaporationē. Eligātur igitur carnes p̄dicte
ex aīalib⁹ sanis: q̄ v̄sa fuerit nutrimentō laudabili: ⁊
eligantur potius nigra q̄ alterius coloris. eorū etiā
pars dextra leuior est (sinistra tñ melior) et masculina
q̄ feminina: ⁊ illa q̄ adheret ossibus est digestibili
lor: ⁊ caro mānullarū est boni nutrimentī: testiculo
rum vero caro melior est alijs: ⁊ pedes aīaliū qua
drupedūz domesticorū/meliores sunt alijs partib⁹
eorū. Oportet etiā vt in his cōsideretur etas dicto
rū animalīū: vt. s. nō sint decrepita/ neq; etiā gene
rationi nimis propinqua. Similiter cōsiderent lo
ca pascuorū: q; si nutrimentū eorū fuit laudabile sunt
cōueniētiora. Considerent similiter eorū exercitia:
quia animalia que multum exercentur sunt lauda
biliora (ceteris parib⁹) ex pulis autem galinarum
abijciātur colla ⁊ capita/ quoniā deducūt ad cecita
tem: vt inquit Auenzoar p̄mo Theysir. c. de debi
litate visus. Cerebrum autē predictorū animalīū nō
multum laudatur: nocet em̄ stomacho ⁊ efficit nau
seam: ⁊ delet appetitū. Et si comedatur super cibū
facit vomitum/ minus tamen malum cerebrum est
illud quod ex volatilibus accipitur proprie montan
orum. Possent autem carnes p̄dicte decoqui in
aqua: ⁊ in earūz brodio fieri fercula conueniētia ex
infra scriptis. Aut assari ⁊ farciri cū modico pingue
dinis vituli aut porci iuuenis non rancide.

Que
Fercula autē que in predictarū carnū brodio fieri brodia
possunt sunt sicut semula/ amigdalata/ farrū ordeū ī p̄dictis
excoctatum/ amidum (maxime in his q̄ ventrē ha carni
bent lubricū) taglierinide pasta fermentata: q̄ apud
aliquos vocātur menueti: ⁊ apud cathalanos vocāri des
cant macharon auenata/ colatura furfuris: q̄ sit sicut bent.

*Max
Mag
Stu
pull
mūb
et l
7. r.*

cet capiēdo duos aut tres pugillos furfuris frumē
ti: z infundere in debita q̄titate aque calefacte. Et
facta residētia abiiciat aqua cū eo qđ natat ex fur
fure: z coquat residētia cū brodio carniū: aut cū la
cte amigdalarū: aut aqua et oleo cōi: aut collare di
ctā residentiā cum pecia bene mūda: z coquat cola
tura vt supra. Licera etiā z brodiū ipsorum pprie. z
cicercule apud aliquos possunt cōuenire. Ex her
bis laudant borrago/buglosa/acetosa iter ceteras
que nobis vulgo dicitur exiuola: ab vlttramōtanis
autē vocat aygreta vel salicta/calendula/melissa/
endiuiā/attriplices/portulaca/lactuca/blites/spi
nachia/cressones seu senationes/mēta/petrosillū/
feniculus: z hniōi. Cucurbite etiam si debite prepa
rent bulēdo. s. prius eas cū cidonijs: z eiecta prima
aqua bulitionis coquēdo eas in brodio pingui ad
dito modico organi agreste z seminis feniculi pos
sunt ministrari. Possunt etiā fieri fercula ex vitellis
ouorū recentū cū agresta z brodio: z apud nos vo
cat brodiū granatū/magis tñ laudant oua p se q̄
cū alio cibo: est tñ multū aduertendū ne sint per de
coctionē indurata. Posset similiter fieri ferculū ex
pane infuso in aqua calida p diē vel noctem: postea
remota aqua natante exprimatur z coquat in bro
dio: et iste vocatur panis mutatus.

¶ De caseo aut z lacte apud eos qui consueti sunt
De la eo vti: nō multū vituperatur. ex sano tñ animali re
cte z ca ceptus: maxime qui medius existit inter nouū z an
feo. tiquū: licet aliquibus in casu magis placeat nouus
exhibere: nisi forte essent aliquae alie dispositiones p
pter quas cōcedi nō posset: similiter vti possumus
seracio nō supflue salito: sūr lacte acetoso extracto

butiro et aqua lactis etiā tempore estatis. Hora tñ
conuenientior ad comedendū caseum/ est circa finē
cibi ⁊ in fine eius.

¶ Pisces aut quibus cū minore trepidatione vti
possumus: sunt maritimi de medio sale dū nō non
sine corrupti vel corruptioni p̄p̄inqui: tonina bene
a salsedine spoliata: q̄ pinguis sit nō rācida. pisces
similiter aquarū fluuialiū sicut sunt trute/ lucij/ tene-
ri/ fricie: ⁊ h̄mōi. Pisces etiā parui petrosi aquarū
fluuialiū sunt cōueniētes. ⁊ p̄nt p̄parari coquēdo. s.
super graticula ⁊ aspgendo sup eos oleū oliuarij.
et in fine post p̄fectā coctionē apponere modicum
cinamomi ⁊ succū citrāguli vel agrestā vel acetum:
aut aliqd h̄mōi. Aut coquātur in vna pte vini ⁊ al-
tera aque: aut in vino puro albo. ⁊ qñ buliūtur p̄nt
cum eis misceri aliqua ex herbis sup̄ascriptis: addi-
to modico croco ⁊ cinamomo: ac gariofilis. Lauē-
dū tñ est ne sup forte exercitiū comedantur. **¶** Sa-
pores aut qui cum predictis comedunt carnib⁹ di-
uersificant scdm tēporū diuersitatē. Estate em̄ fiūt
cum agresta/ aceto/ citrangulis/ limonibus / vino
granatorū vel citoniorū: aut berberorū suco acetose
predicte: aut suco capariolorū vitis: ⁊ cū eis aliqn̄
ponit zeucharū ⁊ cinamomū/ ad eorū frigiditatem
et acuitatem reprimendā. Et aliqn̄ cū predictis p̄-
stat epar caponis vel galline et fit salsamentū bo-
nū. Hyeme vero et autūno addantur sucis predictis
cardamomū/ galangha/ coriandri preparati: ⁊ simi-
lia. Multa alia possent fieri salsamēta. Sed nostris
tpibus nodos gule et totius epiglottalis: ac meri
apud oēs (etiā non anathomistas) sine doctore cla-
re cognoscimus innotescere.

Qui
pisces
sunt eli-
gēdi

preparati

De sa-
porib⁹

**De fru-
ctibus** ¶ Fructus vero quibus cum minore suspitione uti possumus
sunt vinee passule: et etiam alie vinee non recetes humide in prin-
cipio cibi: nuges recetes vino ablute et zucchero asp-
se. Pruna cappare bene a salsedine depurate: ci-
tranguli/granata/citonia sicut in fine cibi: et humidi.
in modica tamen omni quantitate. et si quis ficubus/nuc-
cibus et folijs rutte simul mixtis uteretur capiēdo fi-
cum/nucem/et. xij. folia rutte omni mane/ est bonus be-
zoar contra omne venenum.

**De po-
tu**

¶ Potus autem conveniens est: ut eligatur vinum rubrum
vel album clarum bene maturum: non multum potens neque
multum dulce quod limphetur secundum vini potentiam et biben-
tis consuetudinem ac dispositionem. Evitetur aqua tur-
bida: sicut vinum turbidum et ruptum/ acutum vel amarum
corruptioni paratum quod est in itinere ut ad sanctum An-
thonium prope rippolas perficiatur. mali etiam saporis
vel odoris in quo gustantis animus non delectetur.

**De som-
no et vi-
giliis**

Quantum vero ad somnum et vigiliam pecu-
randa est dormitio nocturna et matu-
tina. Et fugere operis diurnam dormitio-
nem (nisi forte in casu male dormitionis
nocturne.) In quo casu liceret dormire
per mediam horam vel per horam dum non esset longe a pastu as-
sumpto per duas horas ad minimum et capite debite ele-
vato: et reliquis partibus persone debite cooptis. Dor-
mire enim in die malum est et ad malas preparas egritu-
dines: quoniam generat egritudines humectantes reu-
matismos. Corrupt colorē: indurat splenem: laxat
nervos: efficit pigritiam: debilitat appetitum et generat fe-
bres et apostemata frequenter. Ille tamen qui consuetus est
non debet subito interrumpere/ sed paulatim: quoniam non minus picu-
losum et difficile est consuetudinem quam naturam permutare.

Sit⁹ autē ad dormiendū pueniēti⁹ ē vt si q̄s q̄rat fa-
 cilitatē descēsus cibi a stomacho: iaceat p̄io sup la-
 tus dextrū. Si vero diuturniorē morā cibi i stoma-
 cho appetat sicut q̄ debilē h̄z stomachi digestiuam
 dormiat sup sinistrū: vt Auicena. xij. iij. c. de cura-
 tiōe debilitatis digestionis. Situs tñ gñalis est: vt
 quis p̄io sup dextrū iaceat lat⁹: ⁊ cū excitat⁹ sup si-
 nistrū se reuoluat. Resupine nō dormire nocet: qm̄
 materias ad posteriora facit declinare: q̄ retinētur
 et p̄ suos nō incedūt cānales naturales: q̄ sunt ab
 anteriorib⁹: sicut nares / pallatū: ⁊ similia. Sup vē-
 trē nō inchoare dormitiōnē cōuenit ei q̄ h̄z digesti-
 uā debilē. deinde sup sinistrū ⁊ postea dextrū. I⁹ di-
 xerim⁹ de statione sup sinistrū latus. Nō em̄ icōue-
 nit sit⁹ diuersos respectu diuersorū eodē mō opari.
 Dormire autē superuacuitate nocet. Sōnus vero
 tēperatus in hora sua oēs operationes naturales
 vitales ⁊ aīales fortes efficit: vt tertia ⁊ sc̄da p̄mi.
 Bñaliter nimius somnus ⁊ nimia vigilia nocēt: sō-
 nus et vigilia (inquit hipo. Afforismorum secūda)
 vtraq; magis modo facta malum.

DE motu autē ⁊ q̄ete dicēdū. q̄ debēt sc̄dm cō-
 plexionū ⁊ habitudinū corporū q̄ eas sequū-
 tur diuersitatē variari. qui em̄ calide sunt cōplexio-
 nis: si supabundanti exercitio vtant⁹: faciliter eorū
 calor augef / nocetq; illis / vtutes debilitāf / febres
 emergūt / calorē eorū naturalē extraneando: maxie
 q̄ si eorū p̄plexio cum caliditate sit sicca: q̄ si tales
 magis ad q̄etē declinauerint: eorū tēperat⁹ p̄plexio
 naturalis / fūitq; eorū corpora saniora ⁊ fortiora. q̄ nō
 corpora frigide sūt p̄plexiōis: meli⁹ ē vt exercitio pau-
 lo āpliore vtāf. excitat⁹ ei calor eorū ⁊ augef: sitq; in

Demo-
tu ⁊ q̄e-
te

numero naturalium facientium sanitatem ac tempera-
tus efficitur: maximeque si cum frigidityte complexio-
nis dominante iungatur humiditas. sicque observandum est in
omnibus alijs non naturalibus rebus. Aduertendum
tamen est de dicta complexionem flegmatica: quod si esset abun-
dantia flegmatis in venis aut in alio membro cui non
est periculum. Si multiplice exercitium / supfluitates
liquificare facit congregatas et coagulatas: et decurren-
tes redit ad aliquod membrorum nobilium: et illud debilitat
totum quoque corpus si infrigidatur et humectatur. ideo dictum
est ut paulo ampliore exercitio utantur / et non multum
ampliore. et ista est sententia haly abbatis quinto theo-
rice. c. de diversitatibus exercitij. ubi subdit necessita-
tem exercitij esse propter tria. primum ut naturalis calor exp-
geat et augeatur: quod confortat / cibos fortius trahat / ve-
lociusque digerat: illos quoque membra suscipiant.

¶ Secundum est ut porositates aperiantur / supflui-
tatesque corporis dissoluantur.

¶ Tertium ut propter ipsum membra indurescerent et por-
tarentur in suis actionibus: fierentque impassibilia ab alte-
rantibus causis. De qua etiam dicit fulgentius. Exercitium
est humane vite conservatio caloris naturalis lymphe et
excitatio / virtutum roboratio / supfluitatum presumptio /
temporis lucrum / ocio inimicum / iuventutis debitum / et senectutis
gaudium. Et subdit. Ille igitur solus ab exercitio absti-
neat qui sanat: gaudium vult carere. Averrois vero
septimo colliget inquit. Exercitium temperatum conser-
vandi sanitatem mirabilis causa existit. Et Avicenna
tertia primi doctrina secunda. c. primo. inquit. Plurimum
regiminis conservationis sanitatis est ut nos ex-
ercitemur. quod ei ad exercitium convertuntur equales et in ho-
ra sua: non egent medicamentis quod necessaria sunt in

Quid
exerci-
tium.

egritudinib⁹ materialibus ⁊ q̄ eas sequunt^r. ppter
qd̄ inq̄t Rasius. xvij. cōtinētis: q̄ in quadā peste fere
oēs fuerūt mortui p̄ter venatores: q̄ pueniētivtebā
tur exercitio. Et quarto ad admāsozē inq̄t. sanita
tē cōservari bonitate mēsuratiōis mot⁹ et quietis.
Galien⁹ p̄o scd̄ a affo. sup. xlvij. afforismo inq̄t. ex
ercitiū vtile est: cōmouet enī naturalē calorē ⁊ vali
das facit q̄ in corpe sunt vtutes naturales vitales
⁊ aiales. Adeo ḡvtile existimat^r exercitiū vt sine eo
sanitas p̄servari nō possit: nisi forte q̄s frequēti me
dicinarū vsu potiret^r: aut fricationib⁹ locū exercitiij oēm sa
tenētibus dicēte Auice. tertia p̄mi doc. scd̄ a. c. j. nitates
nullū esse nutrientiū in potētia: qd̄ scd̄z ei⁹ totalita valet.
tē in substantiā nutriti possit p̄verti: imo a quocūq;
aliqd̄ resecat^r supflui: qd̄ natura p̄ se non p̄t euacua
re: ⁊ nisi euacuet^r cū medicinis venenosīs: quas p̄
culdubio nature ferre est molestū: aut resoluat^r p̄ ex
ercitiū: aut fricatiōes locū cius tenētes: p̄gregabū
tur supfluitates ille: aut currēt ad aliqd̄ mēbroum
p̄ncipaliū ⁊ hōrēdas causabūt egritudines. In
tellige tñ sane de exercitio. s. tēperato: q̄ exercitiū
mediocritatē excedēs inflāmat: ⁊ si multū supfluat
resolviendo p̄o certo infrigidat.

Quiet⁹ p̄o inq̄unt Auice. scd̄ a p̄mi doc. scd̄ a. c.
xij. ⁊ halyhabbas q̄nto theo. c. xij. sp̄ est infrigidās
ppter priuationē viuificatiōis caloris: ⁊ ppter con
strictionē q̄ est suffocās ⁊ humectās: ⁊ ppter defe
ctum resolutiōis supfluitatē. subdit tñ halyhabbas
vbi supra. q̄ aliquñ quiet⁹ calefacit: qñ. s. in corpe dñā
tur mala p̄plexio calida intātū vt q̄ ob eo dissoluū
tur vapores acuti ⁊ fumosi sint: si motus ei fiat tem
peratus/ dissoluitur superfluitas illa calida cum fa

f

cilitate. si autē requie vtaſ & ocio cōtinuo vapor ille concludit̄ acutus qui dissoluebatur a corpore: cōgregat̄ & genera parit egritudinū: maximeq; cum aer frigid⁹. Species hō exercitij: & si plures sint vnus quisq; tñ pōt exerceri sū exercitiū sibi magis cōsuetū. Laudātur deambulationes & in iuuenib⁹ lucta & ludus parue sphere & siliā. Qd si contingat vt nō possit esse exercitia corporalia / sint saltes mentalia: sicut cantare: legere hystorias morales seu theologicales: & hmoi. Tales eī delectationes animales sunt causa vt virtutes ministrantes vegetatiue potentie fortiores reddant̄ ad resistendū egritudinib⁹ & earū materiebus. Exercitij vero q̄titas laudabilis est vsq; ad sudorem exclusiue: & plus & minus sū corporū diuersitatem: vt supra dictū est.

In casu tñ est corpus prius mundificādum (si sit repletū) deinde temperate exercendū & hora cōuenienti: que est quando stomachus suam perfecit digestionem. similiter epar / et vne: & vt alterius cibi hora iam aduenerit: et vt corpus sit mundificatum a superfluitatibus vrine et egestionis: et corpus vt supra non sit repletum malis humoribus: quos exercitiū in corpus diffunderet. melius tamen est corpore pleno q̄ inanita et vacuo vti exercitio: similiter calido et humido: q̄ cum infrigidatum et exsiccatum. Diuersificatur etiam exercitium in hora secundum temporis diuersitatem: quia melior hora in vere est iuxta meridiem / et in domo temperata. In estate vero oportet ipsum precedere: ita scilz vt fiat in mane. In hyeme autem tardetur vsq; ad noctem / nisi sit quod phibeat: & prius est locus calefaciendus: deinde ambulandū. Lauendū est aut a la

Exer:
citij q̄
titas q̄
hora et
quo tē
pore fie
ri d3

honorosis exercitijs pprie sumpto cibo immediate:
qm̃ phibēt digestionē: aut sunt causa corruptiōis
cibi ī stomacho. supflūū em̃ exercitiū inflāmat: et si
multū supfluat calorē naturalē debilitat resoluens
do: vnde corpora pesti efficiūtur paratioꝛa: et alijs
egritudinibus. Nec de motu ⁊ quiete sufficiant.

In anitionē similiter ⁊ repletionem nō minus
evitare debem⁹. corpa em̃ q̃ malis plena sunt
humorib⁹: ⁊ quorū supfluitates non cōsumunt⁹: vt
deceat: sed augmentant⁹ p̃ ocii ⁊ quietē: ⁊ illa q̃ assi
duāt coitū ⁊ balneū sunt illa q̃ de facili a peste mu
tant⁹ ⁊ epidemia: inq̃t rasis. xvij. ptinet⁹. vj. c. Pro
curādū est igit⁹ vt naturales euacuatiōes sint scdm̃
q̃ oportet: que sunt egestionēs / vrine / munctiones
que a pallato ⁊ narib⁹ defluūt. fluxus hemoroyda
lis ⁊ menstruorū: cū quib⁹ etiā naturalibus euacua
tionib⁹ balneum ⁊ coitus numerantur. teste haly
habbate quito theorice. c. j. Si em̃ hec oīa fuerint
scdm̃ q̃ oportet ipsa erunt vtilia: si vero a naturali
ordine q̃titate / aut qualitate repressa fuerit: nocēt
et morbos gñant s̃m illius excessus naturā. Nā si
retineat⁹ egestionēs colica fit passio / tenasimō / torsio
et angustie ī vētre: defectus appetit⁹: aie turbatio
⁊ subuersio / colerarū vomit⁹ / ītestinorū ⁊ stomachi
vētositas gñatur. Si aut̃ augeat⁹ egestionū euacu
atio: virtus dissoluit⁹ ⁊ debilitat⁹. si vltērius augeat⁹
virtus casui appropinquat: ⁊ si qd̃ euacuat⁹ coleris
cū est: vlcera exarant⁹ in ītestinis. Urina cū ingredi
phibet⁹ difficultas causat⁹ vrine ⁊ ei⁹ adustio ī vesi
ca: renib⁹ ⁊ meatib⁹ vrine dolores / ⁊ inde vlcera p
creant⁹. si aut̃ āplior mediocri vrine fiat emissio: sitis
clamosa subiūgit⁹: virtus debilitat⁹ et prostermitur

f. ij.

Inani
tio coi
tus et
balnea
tpe pes
stifero
sup oīa
sunt fu
gienda

corpus quoque desiccatur. Sed quod ab ore et naso emittuntur superfluitates si ultra consuetum retineantur: capitis dolores/opillationes/vertigines/stupores alieque egritudines cerebri gignuntur: ampliore autem facta emissionem vigilie succedunt lenitas faciei et siccatio: et oculorum: ac his similia. Laborandum est igitur: ut predictae naturales euacuationes sint secundum naturalem cursum saltem artificialiter: quod intellexit Galienus primo de differentiis febrium. c. iij. dum dixit. quaecumque vero superfluitatibus erant plena: purgationibus sanabamus: opillationes autem aperiebamus et expurgabamus etc. Et quoniam spermatis emissio quedam exinanitio est quod in custodia sanitatis necessaria est: quod fecit natura ad fouendam animalem speciem cum non potuerit in individuo conservari: dignum duxerunt auctores inter naturales euacuationes coitum computare. Quorum multi non ad sanitatem: neque ad sibi simile precreandum: qui sunt eius fines naturales et intellectuales: eo utuntur: sed solum ad sensuale libidinem et delectationem omisso penitus intellectuali iudicio: quos bestialesque appellare cum iudicium estimatiue virtutis: quod nobis et beluis commune est iudicio intellectus quod soli homini convenit preponere non vereatur: de quibus intellexit plato loquens de secunda animarum in corruptione. homo enim (inquit ipse) per rapinam efficitur leo: per concupiscentiam porcus: et sic de reliquis. neque arbitrandum est tam vile fuisse dicti platonis considerationem ut sibi imponitur ita. scilicet ut crederet animas exeuntes a corporibus humanis intrare corpora bestiarum. Dicendum est igitur quod coitu ad fines predictos utendum est moderate. Dimissio enim in assuetis aliquando ad graues perducit egritudines: ut halyabbas quinto theouice. c. xxxvj. et Galienus

lienus sexto interior: penultimo et etiā finali capi-
tulis: et Auicena scda tertij. c. xj. Ex coitu etiā sup-
fluo nō minora, imo maiora / grauiora et ad corrigē-
dū difficiliora causant accidentia: locis colligenda
allegatis. Temperatus aut coitus qui fit tpe quo
alie expurgant superfluitates: alleuiat corpus et p-
parat ipm ad augmētū: et qñq; p ipm expelluntur
cogitationes dominātes et acquirūt audacia: et do-
mat ira superflua: et acquirūt in moribus grauitas
et confert melācolie: et pluribus aliis egritudinib?
Alia quoq; facit iuuamēta vigesima tertij. xij. col-
ligenda. ca. nocet tñ sup repletionē similiter sup in-
anitiōe: licet inanitiō sit deterior in frigidato simili-
ter corpe magis q̃ calefacto. Hora pueniēs est: q̃
scz vt supra cōsueuerūt alie superfluitates expelli:
et cōpleta digestionē stomachi epatis et p parte ve-
narū: neq; pōt precise hora limitari: imo diuersa est
secundū hominū naturam diuersam: neq; coeūduz
est nisi natura incitāte ppter spermatis multitudi-
nem: non ppter sensuales cogitatiōes que ad hoc
inordinate moueant. eapropter dixit Galienus in
teriorū sexto finali capitulo: volens abstinere a ve-
nere cesset cogitare circa actū venereū: qm frequēs
veneris cogitatio stimulat ad venerem. Quemad-
modum enim de egestionibus vrinis munctionib?
et emissionē seminis dictū est: ita de hemoroidarū
ac mēstruorū fluxu et balneis / alijsq; euacuationi-
bus naturalibus itelligere oportet. Assuefaciēdū
est igit corpus emissioni supfluitatū naturalium que
sunt in eo: et si plus mediocri fiant reprimant. defe-
ctus enim et super abundantia ad easdem ducunt
differentias: inquit Galienus tertio. tegni.

f. iij.

Gal?

8
Hic ac
cidētia
corpus
īmutāt

Nūme vero acidētia sūm eorū diuersita
tem corpus nūm diuersimode habent
īmutare. qđā em̄ sunt qbus calor re
pente interior cōcentrat: quedā qb
cum hoc circa cor ebullit: qđā ppter q

subito ad exteriora mandat: aliqua vero q in pūci
pio rei calorē cōcentrant: deinde in circūferētia to
tum corpus inflāmant q oīa dīnumerāda putauī z
sunt hec. ira/gaudiū/cura/tristitia/stupor/timor et
verecūdia. Ira sūm Auicēnā in libello de virib⁹ cor
dis. est motus ad expellendū leticiā z q vere dele
ctationi cōueniētia sunt. z dixit halyhabbas qnto
theorice. c. vlti. ira est sanguinis cordis ebullitio/na
turalisq mot⁹ caloris z ad exteriora exit⁹ semel subī
toq ad vlciscēda q nocēt. qñ em̄ supabūdat calefa
cit et exsiccat corpus: colerā multiplicat rubeā: ita
vt aliqñ ex ea. s. ira febris genere ephimera. et si in
corpore sint humores ad putrescēdū parati febres
generant putredinis sūm naturā illorū. z si multum
supfluat ira: calor naturalis debilitat tremor qñq
accidit/ z si vltērius augeat defect⁹ sequitur z inde
mors causat. Est aut ira accidēs pueniens hoībus
frigidarū cōplerionū/ dūmodo nō fiat vltra modū
calorē nāq naturalē cōmouet ad exteriora: cū quo
etiam sanguinē mittit arterialē forti motu z veloci
z naturalē efficit totius habitudinis colorē: z caro
īmutata prius augeat: qz sanguis a venis egredit⁹
z in mēbris residet. Gaudiū autē sūm Auicē. c. alle
gato. est delectatio quedam. omnis autem delecta
tio est apprehēsiō aduent⁹ pprīe pfectionis ab aliq
virtute apprehēsiua: sicut in sensibus apprehensio
dulcis et sapidi gustus: et apprehensio victorie ira

Quid
ira.

Quid
gaudiū

scitiue virtutis. Et apprehensio alicuius vtalis p[er]tin[ent]
 gentis extimatiue et opinatiue vtutis. o[mn]is aut[em] p[er]fec-
 tio seu etiā delectatio est naturalis alicui vtuti: et
 ecōuerso: o[mn]is nāq[ue] perfectio alicui vtuti est delecta-
 tio eius. Scōm vero halyhabbatē vbi supra. Gaudium
 est naturalis exitus caloris ad corp[or]is exteriora
 eiusq[ue] diffusio paulatim facta. hui[us] est aīam p[er]forta-
 re/ et calorem naturalem in oī corp[or]e et humores tempe-
 rare: et augere sanguinē p[ro]pter tēperatiā naturalis
 caloris: et corp[or]i facere corpulentia[m]: ideoq[ue] oībus
 conuenit corp[or]ib[us] temperatis: nisi q[uod] q[ua]n[do] semel subitū
 fit aliq[ua]n[do] interficit p[ro]pter dispersionē et dissolutio-
 nem naturalis caloris. Legit[ur] q[uod] h[er]cules ī nimietate
 gaudij/ subitū ei sup[er]uenit perijt. Idem de plurimis
 mulierib[us] greco[rum] q[ue] cū crederēt viros suos ī troiano
 bello defecisse/ cū eos īprouise et inopinate vidissent
 statim/ p[re] nimio gaudio spiritib[us] a corde diffusis in-
 terierūt. Tit[us] ē[st] Alcspesiani fili[us] cū patrē suū creatū
 impatorē intellexisset grauissimā incidit in egritudi-
 nē: q[uod] p[ro]uidēs Hippocrates veniēs ex athenis do-
 mū suā sapiētissim[us]: p[re]misit nunciū q[uod] ip[s]e Hippocra-
 tē cecū nūciauit: vt eo dolore domesticorū suorū sup-
 flua mitigaret[ur] leticia. Tristitia v[er]o ē naturalis ca-
 loris īgressus ad corp[or]is interiora paulatim intātū: vt
 q[ua]n[do]q[ue] febrem afferat ephimerā: et si multū pduret oīa
 calefacit mēbra: et quādoq[ue] perducit ad ethicam: et
 si corpus sit frigide cōplexionis/ extinguit calor/ cō-
 uersione ipsius in interiora. Tristitia ei omnib[us] est
 nocēs corp[or]ib[us] et illa subuertēs maximeq[ue] frigida
 et sicca. stupefacit etiā et naturā corrūpit hūitis: ethi-
 corū tertio. exterminat quoq[ue] et imminuat corpora
 a naturali consistentia: vt tertio tegni. Spirit[us] etiā
 f. iij.

anim[us]
 gaudēs
 etatem
 florida[m]
 facit.

Quid
 tristitia

Quan-
 ta ma-
 la facit
 tristi-
 cia.

Spūs tristis (inquit Salomō in puerbijs) exsiccat ossa: let⁹
tristis vero floridā vitā ducit. Timor vero est ingressus ca-
loris naturalis ad interiora ppter fugā aīe ab ali-
quo nocēte ⁊ exasperāte: cū naturale sit aīam a no-
centib⁹ ⁊ subitātib⁹ q̄ non cōsuevit timere ⁊ fugere
uer. 17 Verecūdia aut et stupor flūt ingressu naturalis ca-
loris ad interiora/ regressuq; simul subito ad exteriora.
calor em̄ a verecūdia mouet̄ primū totus simul
subito/ quēadmodū accidit tēpore pauoris fugiēs
ab eo quod verecūda debilitatis causa: deinde ro-
borat illū cogitatio ⁊ ad exteriora reducit simul/ vñ
⁊ color tempore verecūdie rubescit. ⁊ licet aliqui di-
cant qd verecūdia corpori minime cōueniat: in aliq̄
bus tñ egritudinib⁹ conferre potest: ppter qd dixit
Auiцена quarta primi. c. j. qñq; etiā cōfert sedere
cū eo a quo verecūda: ⁊ quē erubescit: qm̄ egrū p-
hibet a reb⁹ que ei nocent.

¶ Cura aut est ingressus caloris ad corporis interiora
aliquñ: aliquñ autē egressus. intrat aut cū desperat
de qb⁹ ei cura est: exit vero cū adipscici sperauerit.
oportet aut eū qui cōtinuo ⁊ diuturno vtitur gau-
dio/ cogitationē quoq; immiscere reb⁹: ne forte vt
supra naturalis calor pre nimio gaudio dissoluatur
ratur. Mirabiles em̄ videm⁹ effectus ex anime passionib⁹
fieri: aliquñ em̄ ad mortē deducūt subitā: ⁊ aliquñ
a grauib⁹ egritudinib⁹ repēte ad salutē: quēadmo-
dū accidit tito p̄dicto quē perit⁹ medicus fecit mul-
tum ad irā puocare que vt supra expellit leticiam ⁊
ea que vere delectatiōi sunt pueniētia: taliter qd suo
fortificato calore statim liber effect⁹ est. Simile nar-
rat Valerius maxim⁹ libro primo titulo de miracu-
lis: de quodā athleta milite: qd dum esset mutus/ et

victorie premiū ab eo eripere: vehementi ira cōmo-
tus/ liber vocalis euasit. Quod etiam timor effice-
re potest: videmus enī plures in paroxismo quar-
tane timore propulsi/ liberos a quartana transire.

¶ Dicendū tñ est de ipsis aīe accidētib⁹ sicut de ce-
teris non naturalibus rebus: q̄ inter extrema vicio-
sa mediū laudabile sit (ceteris tñ paribus) cōueniē-
tius est ad gaudiū ⁊ leticiam: q̄ ad alias passiones
animales declinare.

¶ Inter quas timor de peste et fortis imaginatio
sup eā sunt in casu ceteris aīe passionib⁹ deteriores
sola enī imaginatio fortis ⁊ timor de peste faciline
deducūt ad pestē. Dicente auicena quarta sextina
naturalū particula. c. iiii. q̄ fortis imaginatio nō solū
propriū corpus imaginātis: verū etiā alienū pōt im-
mutare realiter. De imutatione ppria dixit sub his
verbis: nos aut dicim⁹ ad summā q̄ ex aīa solet cō-
tingere in materia corporali pmutatio cōplexionis
q̄ acquirit sine actione ⁊ passiōe corporali: ita vt ca-
lor accadat nō a calido: ⁊ frigiditas nō a frigido: p-
pter quod Aristoteles in libro de causa mot⁹ aīali
um dixit. Alterant ei fantasie ⁊ sensus ⁊ meditatio-
nes. sensus enī statim sunt alteratiōes quedā existē-
tes: fantasia aut ⁊ intelligētia hñt rerū virtutez. ali-
quomō enī species intellecta calidi aut frigidi dele-
ctabilis aut tristabilis talis existit: qualis quidem ⁊
rerū vna queq̄. Quare subdit Auicena loco alle-
gato: q̄ forma q̄ est in anima principiū est eius qđ
cōtingit in materia: sicut forma sanitatis q̄ est ī mē-
te medici: q̄ est principiū sanitatis q̄ accidit infirmo
vnde subdit attende dispositionē infirmi cuz credit
se cōualescere/ aut sani cum credit se egrotare: mul-

Quid
immutat
fortis
imagis
natio.

spionez
Vicina
V
Vz Repbe
in parte

totiens ptingit ex hoc vt cū corroborat forma i aia
ei? patiat ex ea ipius materia: z pueniat ex hoc sa-
nitas aut infirmitas. Et hec ē actio efficacior / z q̄
id qd agit medicus cū oib? suis istrumēt? z medijs
z ponit exēplū q̄ ppter hoc qd p̄t ambulare super
trabē q̄ est in media via: sed si sit sup aquā pfundā
loco pontis nō ambulabit sup eā: eo qd imaginat
in aia eius forma cadēdi vehemēter ipressa. cui obe-
dit natura ei? z virt? mēbroz ei? / z obediūt eius cō-
trario. s. ad exigendū z ambulādū: q̄ cū esse formaz
impressum fuerit in aia: z pstituit aie q̄ hz esse cōtin-
get sepe materiā pati ab eis z vt habeāt esse. Et p̄t
p isto adduci experimētū de quo Auicena dicit se-
cūdo doc. scda. xiiij. c. s. de motib? z q̄etib? aialib?.
z Aristo. vij. pbleumatū. ppleumate. viij. scz de eo
q̄ intuef comedētē acris in cui? ore a credo p̄cipif z
Lernē stupēt dētes. Et sicut i famelico aspiciēte comedēs
rubea tē a quo fuit salua. Et itueri res rubeas nocetha
sanguis bēti fluxū sanguinis. Et in hūte citrinā ictericā iu-
fluxum uat intueri res citrinas. Et videns mingentē cupit
patiētē mingere. neq̄ ab alio fieri hec cogscim? nisi ab ima-
bus no ginatōe p̄dicta: p̄la alia possent adduci ad suadēdū
cet. imaginationē fortē posse corp? imaginātis realiter
Lernē imutare: sz hec tibi sufficiāt. q̄ aut fort? unaginatō
citrina possit alienū corpus a corpore imaginātis imutare
icteric? realiter exp̄ssa ē sentētia Auicene q̄rta pticula sexti
cos iu naturaliū allegato. c. vbi inq̄t. Multotiēs aut aia
uat. opat in corpe alieno sicut in pprio: quēadmodū est
opus oculi fascinātis z existinatiōis opantis zc. Et
subdit. Tūc nō ē mirū si aia nobilis z fortissima trā-
scendat opationē suā in corpe pprio vt cū nō fuerit
demersa in affectū illi? corpis vehemēter z ppter hoc

*Is. et nō
czigēd.*

fuerit nature preualētis cōstātis in habitu suo. Sa-
net infirmos / debilitet prauos: et ptingit priuati na-
turas et pmutari sibi elemēta. Ita vt qđ nō ē ignis
fiat ei ignis: et quod nō est terra fiat ei terra. et p vo-
luntate eius cōtingāt pluuie et fertilitas et c. Et sub-
iungit q materia multo pl⁹ obedit aie qđ prius agē-
tib⁹. Pro quo etiā p̄t adduci experimentū de quo
dicit Auice. scđa primi doc. ij. allegato. c. f. de coeū-
tib⁹ fortiter imaginātib⁹ sup aliqua specie: qđ si tunc
fiat cōceptio illud qđ tunc generat h³ vestigia et im-
pressiones illius forme tpe coit⁹ imagnate. Eapro-
pter dicūt aliqui: qđ qñ filij alicuius mulieris assimi-
lantur marito suo seu patri putatiuo: qñqz sunt ex
adulterio concepti / fortis em̄ timor aduentus viri p-
prij cum mulier coit cū alio / causa est qñqz vt silitu-
do mariti sic in coitu imagnata imprimatur i filio
tpe talis imagnatōis pcepto. Alia pnt poni expe-
rimēta sicut illd de galina oua cubāte. Si coram ea
ponat^r serpēs i carcerat⁹ i amphora: et tādū moref
donec adueniat tps q puli egredi debēt: in hoc casu
nō pulos / imo serpētes ex ouis pceptos inuenies:
qđ non apparet posse ex alia cā puenire nisi a forti
imagnatiōe galine sup serpētē. Sile p̄t suaderi de
pauone oua cubāte lintheo albo circūdata durāte
tpe dicte cubatōis. In quo casu oēs pauones albi
effecti reperiētur. Si gvt supra fortis imagnatio p̄t
alienū corp⁹ imutare: quātomagis fortis imagna-
tio sup pestilētiā cū forti timore mortis: poterit cor-
pus p̄prium imagnātis ad ipam alterare. Nec de
anime accidentibus: et toto regimine sex rerum nō
naturalium sufficiant.

Regimen medicinale preseruatiuum.

Sile. etiā. Si
deu pot. de
v. i. d. q.
v. i. d. q.
l. i. d. q.
ne v. i. d. q.
d. i. d. q.
d. i. d. q.

inquinare non potest
est etiam p. vna ut in f. d. d. t.

Regimē autem medicinale quod a peste
ste preseruat triplici cōpletur intētiōe
Prima corpus a supfluitatibus mun
dificat si mundificatione indigeat. Se
cunda male cōplexionis est alteratio.
Tertia medicinas mīstrat Bezoardicas. Prām
igitur z scđam intentionē tetigit expresse Galien⁹
primo de differentiis febriū. c. iiii. in quo agens de
febre pestilentiali ponit modū ab ea preseruandī z
inquit. Et nos hec preciētes incipiēte constitutiōe
quecūq; quidem humida videbam⁹ corpora mor
oimodo siccare curabam⁹. quecūq; nō sicciora na
turā antiquā custodiebam⁹ in hīs. quecūq; vero
supfluitatibus erāt plena purgatiōibus sanaba
mus: oppillationes aut pororū aperiebamus et ex
purgabam⁹ zc. Et sexto de reg. sanitatis dixit idē
galienus. In quo corpus fuerit mūdum de vtraq;
specie corruptionis sanguinis. s. q̄ti z qualis (nō fa
ciendo distinctionē ipsius ab humorib⁹ alijs) non
poterit cōtra eū epidimia. Pro cuius prime inten
tionis cōplemento consideret si corpus flobotho
mia: vel pharmatia: aut vtroq; idigeat: q; si corp⁹
sit sanguineum: aut in quo retineat aliqua sanguis
euacuatio p̄sueta: sicut p̄ nares aut p̄ hemoroidas
aut mēstrua zc. aut sit corpus hñs nūmā humorū
plenitudinē cū sanguinis dominio: vel multa ipi⁹
cū eis mixtione: aut si oēs inuicē dñarent equalit̄
tunc em̄ puenit ante aeris corruptionē incipiente
scz cōstitutiōe pestifera: vt scđm qđ opz fiat flobor
thomia. est em̄ cōis humorū euacuatio. Nō tñ lau
dat qđ apud aliquos domesticū est z familiare. ita
scz vt quolibet lunari mēse circa pleniluniū fiat flo

Sal⁹

Int. d. d. d.
St. 2. a f. n. a
m. 2. r. m. 2. p.
m. 2. r. m. 2. p.

p vnt' Sympoz minorit. romib' mae' nō cur
natis. at fecit?

bothomari assuetus cū p̄dictis cōfirmare ītētio.
Si nō non dñetur sanguis indicta plenitudine aut
nō sit mixt' cū alijs humoribus vel parū: digerātur
humores dñantes (si digestionē expectare pñt) de
inde euacuent'. Stāte igit' aliquorū hūorū repletioē
aut pluriū pp̄t' q̄s neēia sit euacuatio. Aduerte p̄io
si anteq̄ denē sirupi ad digerendā materiā pp̄iam
sit vtile p̄mittere lenitiuū pp̄t' mltā fecū induratio
nēz retētionē: aut forte eēt op' dare minoratiuum.

p Ubi. s. eēt magna hūorū plenitudo: q̄b' stātib': nisi
lenitiua z forte minoratiua p̄cedāt / sirupoz vt' i eis
supfluitatib' depdere mltū q̄re debili' agerēt: fiat
ḡ p̄mo clistere lenitiuum: si (vt dixi) sint feces retē
te. Deinde si non sit multa repletio deē lenitiuū qd. *lenitio*
educat supfluitates cōes que in stomacho sunt: et
intestinis sicut vncia. j. aut. 3. r. casie nouiter extra
cte i bolo. aut dissoluā cū aq̄ endiuie vel h̄mōi aut
dabis sic. ℞. casie nouiter extracte diaprunis nō so
lutiui añ. 3. v. cum zucharo fiat bolus: z si nō vis in
bolo dissolue cū aq̄ endiuie aut buglose vel h̄mōi:
et detur p̄ horā ante prandiū vel ante cenā: aut fa
cias lenitiuum ex cassia z diacatolicone: vel cū mā
na solo: aut cū p̄dictis. z si vis facere decoctionē
satis cōem facias sic. ℞. prunoz iuuubarū sebesten
añ numero quattuor aut sex liqr. passularū añ vn
ciā. se. capil. veneris. recētiū solū violarū z bugulo
se ordeī añ. m. se. aq̄ ib̄r. j. fiat decoctio vsq̄ ad cōsū
ptionē duarū partiū: postea coleē z in colatura dis
soluā casie nouiter extracte: sirupi violati ante vn
cia. j. z bibat p̄ horā ante cenā vel ante prandium:
aut in ea dissolue. 3. r. vel vncia. j. se. mane granati
Et si oporteat aliquid educere qd nō sit de mate *minoratio*

riibus cōibus: imo de p̄p̄is quas tu intēdis post
 lenitionē per sirupos digerere: sicut in corporibus
 multū repletis in quibus dubitas de aliquo graui
 accidente nisi a principio materiā p̄dictā minores:
 tunc cū rebus predictis potes addere. 3. j. vel. ij. so
 lutiui bene correcti: sicut est dyaprunis solutiuius:
 aut electuariū de succo rosarum vel h̄mōi. si mate
 ria quam intendis euacuare sit colerica: et adde
 ⁊ minue de eo solutiui scdm materiā multitudinē
 et corporis naturam euacuandi aptitudinē: temp⁹
 anni ⁊c. Et si materia sit flegmatica pone agarici.
 3. se. vel. 3. j. ⁊ diasceniconis. 3. j. vel se. aut electuarij
 indi: aut h̄mōi/ cum lenitiuis predictis. ⁊ si sit melā
 colica cū casia ⁊ diacatolicone/ vel cum diacatoli
 cone solo. pone. 3. j. confectionis hamech ⁊ exhibe
 plus ⁊ minus de predictis s̄z exigentiam: vt supra.
 Facta autem lenitione predicta aut etiam minora
 tione (si fuerit necessaria) redi ad digerendum: ⁊ cō
 sidera quis sit humor dominans in tali corpore. ⁊
 superabundans: qm̄ si fuerit colera facies illius di
 gestionē cū sirupo acetoso simplici: vel de endeuia
 violato: de cicorea: vel de granatis de succo aceto
 se: de acetositate citri: de succo endeuie: de agresta ⁊
 h̄mōi: cum aquis cōuenientibus/ sicut est aqua en
 diuie/ cicoree/ portulace/ cucurbite/ solatri/ vermicu
 laris/ violarū/ vmblici/ veneris/ rosarū/ lactuce/ ace
 tose: ⁊ h̄mōi ponendo s̄z vnciā. j. se. siruporum p̄di
 ctorū aut vnius ipsorū: cū vnciā. iij. aquarū dictarū.
 aut alicuius earū. accipe exēplum. ℞. sirupi acetosi
 simp. vnciā. j. sirupi de endeuia. vnciā. se. aquarum
 cicoree/ endiuie/ ⁊ acetose añ. vnciā. j. misce p̄ vna
 dosi capiat in auroa cōtinuādo donec sit materia

digestio

8.
 No. documentum de cōtinuat.
 siruporū digest. ⁊ usq; ad m̄ae
 digestione. qd̄ p̄cipue v̄ritate
 continetur in digest. ad qd̄ subsu
 debet gradatūa Eūntio ⁊c. g. l.

digesta. que ex vīna laudabili in colore / substantia
sedimine: et alijs in ea cōtentis bene dispositis ma
nifestabitur. Neq; obseruetur corruptella q̄ apud
multos modernos nimis vulgata est. Ita scz vt ī
sirupis non excedat numerus finarius. Apparen
tibus aut signis digestionis exhibe medicinā euas
cuatiuam vt infra. ℞. reubarbari boni et electi. 3. ij.
spice scrupulū. j. vel scrupulū se. incidatur minutim
et irroretur cū modico vini maluatici. q̄d ostea infū
datur in sufficienti q̄titate aque endiuie: aut aqua
rū apij et endiuie eas prius buliendo: aut ī aqua lac
tis fm tuam intentionē: et stent in infusione p̄ ho
ras decē aut duodecim. q̄d ostea fortis fiat expres
sio in qua dissoluat manne granati. 3. x. diaprunis
solutiui. 3. j. se. sirupi viol. vncia. j. et fiat potio q̄ acci
piat p̄ horā vel duas ante diem cū regimie debito
et lauatiuo fm oportunitatē facta scz operatione
medicīne. hec est medicina p̄ nobilibus in qua po
tes addere solutiū et minuere fm exigentia: vt su
pra: et ponere loco diaprunis electuariū de succo ro
sarū: aut aliquid hmōi. et si in sero opationis medis
cīne egeat clisteri lauatiuo aut mane sequente fac.
Sicr si fuerit euacuatio copiosa dabis in crastinus
sucharū rosatū cū aqua endiuie ī aurore: aut siru
pū rosatū: vel aliqd hmōi. q̄d pro pauperib; aut fa
cias sic. ℞. diaprunis non solutiui casie nouiter ex
tracte añ. vncia. se. electuarij de succo rosarū diapru
nis solutiui añ. 3. j. vel. 3. j. se. aut duas scd; exigentiā
vt. s. dādo etiā lauatiū post cōplemētū opatiōis.
Si hō materia digerēda sit flegmatica: digeratur
cū sirupo de eupatorio: vl̄ de yfopo: de duab; radi
cib; Belle rosato. Sirupe de bisacijs: vl̄ acetoso

composito. aut oximelle simplici/ vel cōposito: vel
sirupo de prassio. cum aquis yssopi/ betonice/ saluie/
callamenti/ scabiose/ mayorane/ capil. ven. mente.
serpilli/ origani: aut cū aqua mellis s̄m. **¶** Desue: mi-
scēdo vt supra. s. vnciā. i. se. siruporū aut alicui⁹ iporū
cū vncijs. iij. aq̄z p̄dictarū: z pseueret dādo sirupos
donec vt supra materia sit digesta. z si esset materia
mirta cū colera p̄misce sirupos qui digerūt flegma/
cū eis qui digerunt colerā: z aquas cū aquis/ z ha-
bebis itentū. Digesta aut materia flegmatica euac-
uet sic. **℞.** agarici albi leuis z frangibilis. scrupulū
iij. vel. 3. i. se. zinziberis. scrupulū. se. spice salis gem-
me añ. ʒ. iij. incidant minatin z inuoluant in vncia. i.
oximellis. s. postea infundant in sufficienti q̄titate
aque mellis s̄m artē: aut aque lactis caprarū: p ho-
ras decē. postea factā forti exp̄ssione in ea dissoluat
casie nouiter extracte. vncia. i. diafeniconis electu-
arij indi maioris. añ. 3. i. z fiat potio q̄ capiat hora
qua alie capi debent medicine obseruādo etiā regi-
men cōueniens z dando post opationē lauatiū vt
supra dictū est in alijs. z p correctiuo in crastinū me-
dicine detur. 3. i. thiriace. z si vis potes pro solutiūo
loco. s. diafeniconis vel electuarij indi ponere hierā
nicholai: vel benedictā: aut euacuare cū pilulis ag-
gregatiuis. **¶** Desue dādo. s. 3. i. loco medicine/ z pl⁹
z minus vt supra s̄m exigentiā. Et si materia sit mi-
xta ex colera z flegmate/ pone reubarbarū et aga-
ricū simul. In infusione cū suis vigorantib⁹/ z p̄mi-
scere alias medicinas adinuicem: z diuersifica eas
s̄m diuersum modū mirtionis colere cū flegmate.
Si aut materia supabūdans sit melancolica/ dige-
rat cū sirupo de epithīmo: vel de tymo: vel violato

aut de fumo terre: et hinc cum aquis fumittere/ buglose/ boraginis/ tamarisci/ scolopendrie/ florum genestre et hinc. Solutio aut fiat cum diacatholiconne/ diasene/ confectioe hamech: vel hiera Ruffi/ aut pilulis de fumo terre: vel cum pilulis indis/ et hinc quod si velles facere medicinam cum decoctione conueniente facias sic. R. polipodij electi. 3. ij. Corticum mirabolanoz indor/ epithimi sene. añ. 3. j. thimi/ summitatū tamarisci. añ. 3. ij. passularū vncia. se. scolopendrie florum violarum et buglose. añ. m. se. aq. libr. j. fiat decoctio donec consumantur due partes postea coletur et in ea dissoluatur diacatholiconis casie nouiter extracte. añ. vncia. se. confectiois hamech. 3. i. se. sir. violati. vncia. i. et fiat potio que accipiat in matutinis cum regimine et lauatio: vt supra. Et si materia melancolica sit mixta cum flegmate/ aut cum colera pmissceas medicinas digeretes/ aut euacuantes/ coleram aut flegma cum eis que euacuant melancoliam: vt supra de alijs dictum est. Factis aut purgationibus debitis teneatur venter lubricus et bene dispositus vt saltem semel aut bis in die habeat beneficium ventris: quod si non possit fieri naturaliter/ fiat artificialiter cum clisteri leui vt infra. R. pulueris zuchari mellis rosati. añ. vncia. i. se. casie extracte vncia. j. olei communis vel viol. vncia. ij. salis parū cum duobus vitellis ouorum: et brodio carniū: aut decoctione comuni fiat clisterium añ prandium vel ante cenam: reiterando quā expedierit aut liuiatur venter cum vncia. i. vel 3. vi. male granati/ cum brodio carniū aut cum modica casia et brodio predicto aut cum brodio et zucharo de medera secū mixto per mediā horā ante prandium. Et aliquando cum pilulis sequentibus quas satis communes credo. R. pilu

larum Allephanginearū. vncia se. reubarbari electi. 3. se. polipodij electi sene añ. scrupulū. 1. agarici turcis. scrupulū. ij. cū melle rosato fiat massa pilulari: et si sit ī estate pone allephāgineas cū succo endīvie et adde tamarindorū: 3. se. et formentū cum sirupo viol. et accipias vna p vice p horā ante cenā īterpolatis vicibus aduertēdo ne vēter sit multū stipticis et feces indurate: qm̄ tunc possent pilule obesse et ad febres deducere. quare melius est (maxime in estate) cum alijs predictis ventrem lenire.

¶ Secūda aut̄ intētio q̄ est male pplexiōis alteratio ad oppositū pplef cū eis q̄ eidē ī pplexiōe p̄riat̄ vt si sit calida remoueat̄ cū eis. q̄ feruorez sanguis remittunt. sicut sunt granata/citranguli/limones agresta/acetosa: et aque frigide alterātes malā cōplexionē calidā et reliqua similia. Sic eodē modo ī alijs malis cōplexionibus est agēdū: vt scilicet per cōtrariū oīs mala pplexio ad sui naturā reducatur. Intelligendo de mala cōplexione sine materia: qz si esset cū materia ipsa prius deberet euacuari.

¶ Tertia intētio cōplef positione medicinarum quarūdā bezoardicarū q̄ scz oī veneno pestifero de sui pprietate resistunt. Inter quas qdā sunt simplices alie vero cōposite. Simples sunt sicut acetosa/tormētilla/pimpinella/diptamus/tunicū/scabiosa/buglosa/zedoarica/calēdula/melissa/betonica semen citri extorsicatū: et hmōi. Et licet qdā enumerent bolū armenū et terram sigillatā inter simplices medicinas: qz tamē nō cōferūt neqz ministrant sine alijs vt visum est in questione/ melius est inter cōpositas medicinas vtrūqz computare. Composita aut̄ multe ponuntur ab auctoribus: verū qz breuitatem operis ab initio pollicitus sum: solum vti

liores et necessarias summatim colligam.

¶ Prima medicina in qua conueniunt oēs medicis auctores: est descriptio pilularum R. Rufi: de quibus dicit: nunquā vidi aliquem bibentem hanc medicinam qui non liberaretur et preseruaret a pestilentia et nunquā fuit inuenta medicina sibi par: cuius hec est descriptio. R. aloes epatici. 3. ij. mirrhe croci. añ. 3. j. fiat massa pilularum cū vino: et capiatur scrupulū. j. vel. 3. se. p. horā ante exitum a domo scilicet bono mane: et si acciperetur pilula vna ante cenam per horam nō esset malū. bibendo tamē post eius acceptionē siue mane siue vespere accipiatur modicum vini limphati/ tantū scz q̄tum capit os vnica vice. Aliqui moderni volūt vt abluat aloes alij volunt alia addere. ego tamen laudo vt fiant sicut ab antiquis sunt experte: nouimus enim i aliqua determinata dosi cadere formam specificam/ que in nulla alia ab ea poterit comperiri: si tamen quis timeret earum assumptionē ppter aloem qui aperit venarum orificia sicut sunt habentes hemoroidas fluentes/ aut mulieres quibus aliquādo superfluunt menstrua: tunc addatur modicum bdelij subalbidī mollis: et si quis ex eo timeret rasurā i intestinis addatur parū gūmidraganti. et hic modus corrigendi eius maliciam: est auicene secūdo cān. c. v. et hec est medicina quā vocāt in casu cōmune et pōt in ea ampliare dosim vsqz ad scrupulū. ij. vel 3. j. aduerte tñ qz earū scz pilularū nimius vsus pducit ad febres maxie in estate: et stante vētre stiptico

¶ Alia medicina nō min⁹ a doctoribus laudata ē hic puluis. R. seminis citri excorticati/ semis acetose/ coralloz rubeoz finissimoz/ beē al. et rubei añ.

S. ij.

3. j. se. gentiane: radicū diptami/ tormentille/ añ.
3. ij. semi. boli armeni cinamomi electi añ. vnciā. j.
margaritarū electarū fragmētoꝝ rubini saphiri et
iacinti ossis de corde cerui añ. 3. j. sandaloꝝ oīm se
minis oximi añ. 3. j. se. fiat oīm puluis subtilis et cri
bellat⁹: dosis ei⁹ ē scrupulū. j. aut. 3. se. p vice mane
ante exitū a domo p horā: bibeñ. post vel cū eo pa
rum aque rosacee cū tertia pte ipsius de vino albo
odorifero. ⁊ si nō placāret tibi i forma pulueris fa
cias in forma solida. vt infra. ℞. pulueris supra scri
pti. vnciā. j. suchari boni dissoluti in aquis rosarū
et acetose q̃tū sufficit fiat confectio in morsellis de
quib⁹ accipiat vnus p vice āteq̃ quis exeat a do
mo bono mane bibēdo post tantū vini limphati q̃
tū capit os vnica vice: ⁊ capiat alius morsellus p
duas horas ante cenā: vt supra. Alius puluis opti
mus. ℞. radicū tormētille/ doronici/ diptami/ sāda
lorū rubeoꝝ añ. 3. j. boli armeni subtilissime triti. vn
ciā. ij. rasure eboris/ spodij/ corticū/ citri mōdati añ.
3. se. margaritarū splēdidarū. scrupulū. ij. fragmen
toꝝ/ rubini/ granate/ iacinti/ saphiri: ⁊ smeralde añ
scrupulū. j. radicū anthore/ ossis de corde cerui añ.
3. se. fiat oīm puluis subtilis ⁊ cribellatus: ⁊ si quis
adderet rasure vnicornu scrupulū se. eēt pfectissim⁹
pōt ex eo capi fm modū pulueris predicti. ⁊ q̃tū
ad horā ⁊ q̃tū ad dosim: q̃tum etiā ad formā: siue
scz in puluere aut in forma solida. ꝑd otest etiā fieri
electuariū quod est pfectissimū / sic. ℞. doronici/ ze
doarie seminis basiliconis/ macis/ croci/ capil. ven.
añ. 3. j. ossis de corde cerui/ iacinthi/ smeraldi/ saphi
ri añ. scrupulū. j. margaritarū electarū. 3. j. folioꝝ
auri numero. vj. sirupi de pomis ⁊ de corticibus ci

tri añ. vñciā. ij. aquarū / florū / violarū ⁊ acetose añ.
q̃tū sufficit zuchari secūde decoctionis vñciā. iij.
coquant̃ simul zucharū cū sirupis ⁊ aquis predictis
vsq; ad cōueniētē glutinositatē: deū addant̃ spēs
supradicte subtiliter puluerizate ⁊ cribellate addē
do in fine. 3. ij. reubarbari electi subtiliter pulueriza
ti ⁊ infusi in vino maluatico p̃ vnā noctem cū scrup
ulū. j. spice subtilissime puluerizate. in vltimo aut̃
adde musci ambre añ. ḡ. iij. ⁊ fiat electuariū bone
mixtiōis qđ seruet̃ ī vase vitreo: vel vitreato ⁊ do
sis ei⁹ sit. 3. j. se. vel. 3. ij. mane p̃ tres aut q̃ttuor ho
ras ante prādiū / bibeñ. post parū vini mixti cū aq̃
rosata. Alia medicina laudata est bolus armen⁹.
et modus accipiēdi ip̃m est vt dissoluas ex eo. 3. se.
aut scrupulū. ij. cū vñciā. ij. aque rosacee ⁊ vñcia se.
vini ⁊ exhibeas mane: licet possit etiā exhiberi ī me
ridie: ⁊ media nocte. Eodē mō potes exhibere ter
rā sigillatā. Adesue aut̃ multū laudat triferā psicā
in suo anthidotario distinctione tertia: ⁊ pōt ex ea
capi vñcia se. vel capiant̃. 3. vj. cū vñciā. iij. aq̃ subli
mationis acetose calefacte addito modico zucha
ro in auroa vel ante qđ quis exeat a domo et rei
teret̃ ei⁹ acceptio oīb⁹ quinq; diebus semel. Si
potes vti thiriaca bene fermentata: neq; oportet
vt eius dubites caliditatē: qm̃ ipsa est temperata:
refracte em̃ sunt in ea qualitates cōtrarie simpliciū
ingrediētū ⁊ ad vnū mediū reducte ac ad vnā for
mā: ipsa em̃ preseruat eum qui vtitur ea ab occur
su pestilentialiuz: dosis eius est scrupulū. ij. aut. 3. j.
p̃ sex aut septē horas ante cibū bibendo post modi
cū vini limphati cū aquis predictis: scz rosaruz vel
acetose aut cū aliqua ex aquis predictis. Elige igit̃
ḡ. iij.

bol⁹ armen⁹

*terra sigi
trifera ps*

thiriaca

om d
odorada
ex superscriptis medicinis tā simplicibus q̃ cōposi-
tis: q̃s volueris qm̃ sūt oēs multū pbate/ et ab aucto-
ribus medicine laudate: et potes aliquā vna/ et q̃nq̃
aliavti fm̃ imperiū tue voluntatis. Restat ponere
descriptionē pomi odoriferi qd̃ tpe pestis in manu
portat̃ vt aerem corruptū q̃ per anhelitū atrahitur
habeat alterare: et spm̃ viuificare. Cuius hec est per-
mixtio. R. laudani electi. vnciā. j. pu'ueris corticū
citri exsiccatōz in vmbra et seminū ei⁹ añ. 3. j. croci.
canfore añ. 3. se. sandaloz citrinorū/ rosarū rubearū
añ. scrupulū. ij. puluerizatis oībus pficiātur cū suco
ozuni et fiat pomū qui portet̃ in manib⁹ et sepe odo-
retur: aut pulueres predicti ligent̃ in sindone et por-
tentur in manu sepe olfaciēdo. Et si tps sit hyema
le pone cū alijs predictis in pomo: zedoariā imo si
de ea teneas frustū in ore valet multū: item adde
muscū ambriā et alia odorifera calida. Et si vis mul-
tas pomorū odoriferorū descriptiones accipe ex an-
tidotario montagnane. Laudat̃ s̃r ad eādē inten-
tionē si singulo mane anteq̃ q̃s a domo sua creat:
vt lauet manus suas et faciē ex aceto et aqua rosata
et portare in manu spōgiā in ipsis infusā. Alia quo-
q̃ multa possent ordinari ad preseruandum a peste
his tamen paucis sum contentus.

no cord
f. vnt. m.
ca. f. m. p.
quod dicit
Regimen vero curatiū triplici comple-
tur instrumēto: sicut et ceterarū egritu-
dinū cura pficiť: dieta. s. potione: et chir-
urgia: q̃nq̃ em̃ stante causa debili ad
perfecte curādū sola sufficiet dieta (eas
ab alijs quinq̃ nō naturalib⁹ rebus minime distin-
guendo) q̃nq̃ duo sufficiūt: et aliquādo oportet oīa
tria ministrare instrumenta. Primum observare

oportet ea que supra dixim⁹ de aere in regimine p̄
seruatiuo: mutando tamen infirmum de vna came
ra in aliam bene mundificatam ⁊ irrosatā: vt supra
In qua ē p̄nt suspendi spongie infuse in aceto forti
⁊ aqua rosacea. De cibo aut ⁊ potu: dico q̄ oportet
preintelligere illos duos modos febris pestilentia
lis propriissime dicte: vt dictū est supra. Quia aut
febris est quicta exterius / lenta / cum paucitate pu
tredinis / vel forte nulla / ⁊ cū successiua virtutis debili
tate. Aut est cū multa putredine ⁊ inflāmatiōe: vt
supra. quia si primo dico q̄ etiā a principio oportet
exhibere paruas pulas aut paruas aucs / alteratas
tñ cū agresta / vel granatis / vel citrāgulis ⁊ hñōi /
⁊ exhibere modicū vini cū quintuplo eius aque ve
ri frigoris: et de hac puto itellerisse rasim in diuīso
nibus qui eas nominauit febrem quiete caliditatis
et dixit. Liba eos pulis assatis ⁊ vitello ouoꝝ: ⁊ da
eis. In potu vinū albū boni odoris cui admixtū
sit quātum est quintuplum eius aque dulcis: nota
tamē sane vt sit febris hñ modū dictum ⁊ alterētur
cibieorum cū succo granatorum / aut cum limonib⁹ /
aut citrangulis et huiusmodi: vt supra dictum est.
Si autem sit febris pestilentialis cum multa putre
dine et magna ebullitione virtute constante: tunc
cibandi sunt cibus subtilib⁹ frigidis desiccatiuis ace
tosis / facilis digestionis / pauce q̄titatis: sicut sunt
granata mura: acetum agresta: grana berberoz: ri
bes: acetositas citri. limōes citrāguli seu aranci: et
hñōi. qñ em̄ ista acetosa stiptica miscentur cum ci
bis suis de quibus generaliter ⁊ in specie dictū est
in regimine p̄seruatiuo: corrigunt maliciam ipso
rum ciborum ⁊ resistunt putrefactioni / ⁊ p̄seruāt

110. r. m. t.
abū ⁊ pot

ab ea appetitumq; excitat/ac calorem febrilem extinguit
Libentius igitur cum mica panis abluta in aqua veri
frigoris/ et cum semula. farina ordei et hmoi/super quam
fundantur acetosa predicta. Et bibant aquam frigidam mē-
tam et subito/quam si paulatim et pauca prout exhibea-
tur excitat caliditatem et nocet. Si vero virtus debili-
tari incipiat exhibeantur carnes pularum et vinum in
modum predictum. reliqua dicta sunt in regimine preseruativo.

¶ De flobothomia autem que est in instrumentum di-
cunt aliqui quod facere flobothomiam in fe. pestilentiali in
qua non convenit/est error maximus et maior quam suum sile-
re in alijs. Arbitror quod illa in qua non convenit est illa que
est cum paucitate putredinis lenta. et c. de qua supra.
E contra vero illa in qua convenit est illa in qua ma-
gna est ebullitio et multa putrefactio in humoribus
Et tu pro ea fies. vide canones de ea positos in re-
gimine preseruativo superius posito.

¶ Quatuor vero ad tertium instrumentum. scilicet medicina-
rum exhibitionem/que intellecta est per potionem: fuerunt di-
verse positiones. Aliqui enim dicunt quod in principio fe-
bris pestilentialis oportet dare medicinam solutivam
Et fundant se super eo quod dixit Avicenna. c. de cura fe-
bris pestilentialis ubi inquit. Et oportet ut incipiat in ea
ad euacuandum. et adducunt sicut verba ultima Hippo-
cratis in afforismo. xxij. preter particule ubi concludit
quod quando materia est furiosa/debemus euacuare ante di-
gestionem. sed quia materia fe. pestilentialium est furiosa.
Igitur in ea concludunt debere fieri purgationem in prin-
cipio. Alii dicunt quod in principio non debet dari medi-
cine solutive sed solum lenitive: et fundant positiones
suas super illud quod dicit Avicenna. ubi supra in principio
capituli. Summa curationis earum est exsiccatio/et

*¶ lo. an. competat solutivum exhibitio
in fe. pestilentiali et in q. nullo m.*

dicunt q̄ per exsiccationem Auicena intellexit ad
ministrationē quorūdā canonū vniuersaliū: q̄ in p̄i
cipio febrū putridarū ministrant: de q̄bus expresse
dicit Auice. p̄ia quarti. c. de cura putri. In ḡnali:
vbi post flobothomiā/precipit fieri solutionē v̄etris
subtilē p̄prie si fuerit illic siccitas cum eis q̄ sunt: si
cut aqua ordeii et pauco alciracost. i. māna pauco.
Et aqua ordeii cū sirupo acetoso/ neq̄ mireris si p̄
misceat sirupum acetosum cū aqua ordeii. q̄ dixerit
prima quarti. c. de dando in potu aquā ordeii et siru
pum acetosum: et aggregare aquā ordeii et sirupum
acetosum simile est illaudabile q̄m corrūpit aquam
ordeii s̄m plurimū: tu em̄ ex verbis sequētib⁹ ipsius
Auicene potes solutionē coligere quā neq̄ a gen
tili neq̄ ab alio expositore accipies. s. quod si acetet
detur q̄d de ea ē magis subtile: ad suadēdū q̄ aqua
ordeii in qua partes corpulēte ordeii multū ingredi
untur/nō debet cū sirupo predicto misceri: talis em̄
apta est ex tali mixtione corrūpi et acetosari. Dicit
em̄ de ea Galienus quarto simpliciū phar. dist. ter
tia. c. tertio. q̄ ptisana ordeii facillime acescit. S̄z aq̄
ordeii subtilis et levis decoctiōis nō p̄hibet vt supra
permisceri. Deinde subdit Auice. vbi supra et si na
tura nō fuerit lenis adde i eo quod sit sicut siracost.
et sirupus violat⁹: et sit vltimitas lenificatio/nō flux⁹
v̄etris neq̄ solutio laboriosa/ et cōcludit hec positio
q̄ per exsiccationē intellexit Auice. lenificationem
et canonū predictorū vniuersaliū administrationem
non autē euacuationes cū medicina solutiva/ et cir
ca hanc materiā reperies multas opiniones hesitā
tes. Solue tamē eas s̄m modū dictus de flobotho
mia Dicat gentilis quid velit de socijs suis. Dico q̄

cap. 110

apparētibus signis q̄ pestilētiā sit lenta q̄eta cū
nulla vel pauca putredine/cum tamen multa malis
cia subiectiue existente in spū cordis aut etiam i hu
miditatibus eius:tunc ratioe h̄mōi/ ministrare medi
cinas euacuatiuas aut facere flobothomiā ē error
maxim⁹. Sz i ea oportet ministrare medicinas be
zoardicas scriptas in regimine p̄seruatiuo.alteran
tes:reprimētes.mixturas cordiales et epithimata
alterātia ⁊ cōfortātia ⁊c. De q̄b⁹ iſra dī. Dices for
te p̄tra:q̄ in omni pestilētiā oportet facere floboth
thomiā ⁊ solutionē vētris: cū dixerit Auice. de cu
ra fe.pest. q̄ summa curatiōis earū est exsiccatio/ ⁊
subdit: ⁊ hoc p̄ flobothomiā ⁊ solutionē ventris: ve
rum quia ipe Auic.fecit copulatiuam ad cuius ve
ritatē oportet ambas partes veras esse. videſ q̄ in
omni pestilentiali debeat fieri flobothomia ⁊ mini
strarifarmaciam vel solui vēter. R̄ndēſ q̄ Auice.nō
locut⁹ est logice sed medicinaliter/licet ei vtrūq̄ di
xerit:presupponit tñ q̄ stāte putredine cum illa ma
licia/aliquādo oportet facere flobothomiā/aliquā
do dare euacuatiuā medicinam:cū dixit. Oportet
vt incipiat in ea ad euacuādū. Si materia vincens
fuerit sanguis fiat flobothomia. Si autē humores
alij euacuentur: ⁊ licet non expreſſerit intellexit tñ
q̄ si nō vincat sanguis:neq̄ etiam alij humores:sed
sit sola malicia: vt supra:q̄ neutrum iſtoꝝ fiendū erit.
Quis em̄ tam debilis iudicij est qui arbitreſ debe
re fieri euacuationem vbi non sunt materie euacuā
de? Et reuera non est mirum si frequenter in huius
modi pestilentialibus/facta flobothomia aut exhi
bita medicina euacuatiua repente moriantur. Fi
unt enim vbi fieri non debent: vt supra dictum est.

Si vero cum malicia predicta sit multa putredo humorum et inflatio vehemens &c. Tunc laudo modum quem dicit gentilis de sociis suis: de quibus dicit. Et ego vidi socios nostros viros expertos: qui in prava pestilentia dabant prima vel secunda vel tertia die vel quarta. In summa quam citius poterant: pharmaca euacuantia exsolucentia materias: quidam dabant reubarbarum. Alii agaricum. Alii cum turbith. & quandoque dabant medicinas istas vigoratas cum scamonea pauca. &c. Et dicit quod plures euaserunt per manus eorum: quam per manus illorum qui procedebant cum leuibus lenientibus: & fundabant se super verbis Auice. supra alleg. s. & oportet ut incipiatur in ea ad euacuandum. &c. Sane tamen intelligit: ut supra. Ego vero non laudo ut expectetur tertia nec quarta dies quoniam ante illud tempus sepe egritudo hec attingit statim & interficit/obseruetur igitur documentum Hippo. Inchoantibus morbis si quid videtur mouendum moue. In statu vero silentium habere melius est. Statim igitur cum vocatus es a principio exhibe aliquod ex bezoardicis superscriptis in regimine preseruationis aut da. 3. j. troc. de camphora cum rob. de citris aut cum sirupo acetositate citri/ & aqua acetose vel rosarum & hoc per quattuor horas ante pastum. Deinde considera signa predicta & si tu videris se. lentem de qua supra procede secundum modum predictum scilicet cum bezoardicis/ confortantibus/ repressiuis &c. & caue ne flobothomes/ neque farmatiam tribuas: quia videbis malum successum. Si autem appareant signa multe repletionis ac putredinis cum inflammatione &c. tunc si videbis dominum sanguis aut materiam multam mixtam sanguini vel etiam alios humores simul cum sanguine peccare equum vel

*Recapitulat prescriptum in cura principii morbi
Epistola a nob. de cura p. bezoardicis.*

quasi: tunc fac flobothomia copiosam: ipsa enim com-
munis est humorum euacuatio: considerandum prius si
sit veter stipticus: et tunc facies premiti clistere leni-
tium tu observabis in ea illud quod dictum est de ea in re-
gimine preservative / et si non videris indigere. flob-
thomie quod si non sint conditiones predictae: sed sit alio-
rum humorum habundantia etc. Tunc post clistere ex-
hibe minorativum. scilicet ex casia: vel diapruone etc. addita
3. j. solutivi. sicut diaffin. vel electuarij de succo rosa-
rum: vel diaprunis sol. et plus et minus secundum canones
positos in regimine predicto: quos etiam observabis
in ordinandis sirupis post predictum minorativum. *Re-*
cordare tamen semper cum sirupo aut immediate ante ipsum
exhibere aliquid de cordialibus predictis et laudo
scrupulum. ij. troc. de camphora quos potes in forma
trium pilularum conficere cum aqua rosata et exhibere an-
te potationem sirupi. similiter non pretermittas semper
ante cibum exhibere aliquem ex pulveribus cordialibus
predictis: vel saltem cum margaritis corallis et folijs
auri. aut scrupulum. j. dictorum troc. de camphora a quibus
tamen (si sit casus appetitus) potest remoueri campho-
ra. Deinde facias epithima per corde sic. *R.* aquarum
rosarum buglose: acetose et melisse an. vnciam. iij. vini
maluatici vnciam. j. se. aceti vnciam se. sandalorum omnium
coralorum utriusque benal. et ru. rosarum ru. an. 3. se. spo-
dij. cortici citri fragmentorum / rubini / smeraldi / grana-
te et iacinti an. scrupulum. j. ossis de corde cervi / cam-
phore / croci / an. scrupulum se. mulci / ambre an. 3. j.
vel. ij. et potes addere et minuere de predictis secundum exi-
gentiam miscendo predicta et infundendo peciam ex
sindone rubea. aut ex pano scarlate quam expressa appli-
ces regioni cordis. Aut si vis potes facere epithi-

ma ex aquis p̄dictis: aut sola aq̄ rosata ⁊ sandalis
⁊ cāphora vt docet IRasis decimo ad alimāsozē: et
potes hec diuersificare vt ibi videf. Itē facias odo- *o. odorame*
ramētū ex aqua rosata cū modico aceti: ⁊ si non ti-
meas dolorē capitis potes addere modicum vini
maluatici: ⁊ illud sepe olfaciat spargēdo p̄ faciem
et manus: ⁊ trahē. anhelitū ⁊ facias cameram ex
aceto et aqua rosata ⁊ alijs odoriferis scriptis in
regimie p̄seruatiuo irrosare ⁊ spargere p̄ eā. Fla-
bellare similiter ⁊ euētare: vt supradictū est ⁊ vt ol-
faciat etiā pomū odoriferū superius descriptum.
¶ Ordinabis etiā mixturas cordiales vt infra. IR. *mix iure*
conserue rosarū: boraginis ⁊ buglose añ. vnciā. i. *diales et*
manu xp̄i plativnciā. ii. folioz auri nūero. vi. cū siru-
po de acetositate citri vel de succo acetose: aut aliq̄
p̄dictoz cordialū fiat mixtura deaurata de qua p̄t
capere sepe p̄ se vel cū aqua cocta. Aliq̄ ⁊ fere oēs
practicantes ponūt in dictis mixturis fragmenta ⁊
alia q̄ sub dentib⁹ stridēt/ verū q̄ horrēt infirmī cas-
pere in tali forma/ laudo talia poni in pulueribus ⁊
q̄ capiātur in forma pulueris ante cibum super pri-
mo cocleari cū brodio sui ferculi aut inuoluātur in
nebula balneata: vt supra aut in aqua cocta vel ac-
etose: ⁊ si infirm⁹ talia nō abhorret fac electuariū
de p̄seruis multū laudatū in casu cuius descriptio
IR. cōserue buglose / borrag. ⁊ rosarū añ. vnciā. j.
se. doronici ossis de corde cerui/ iacynthi/ smeraldi/
saphiri añ. scrupulū se. sandaloꝝ/ citrinorū/ pul. pen-
taphilonis/ ligni alloes añ. 3. iij. zuchari vncia. j.
vini granatoꝝ sirupi de limonib⁹ añ. 3. vi. foliorum
auri numero. vi. fiat electuariū seu mixtura q̄ vtaf
vt supra lōge tñ a pastu assumpto p̄ duas aut tres

correctio am
entium.

horas. Et in oibus nō p̄termittas vsu puluerum
cordialiū scriptorū i regimine p̄seruatio quos vo
cauim⁹ bezoardicas medicinas vt supra. Itē po
tes ordinare p̄cōfectionib⁹ manurp̄m platū ama
re natā ⁊ similia. Itē iulep. cordiales p̄siti: sicut de
limonibus: de granatis: vel violatū ⁊ alios supra
dictos. Deinde egritudine dāte iducias ordinabis
sirupos digestuos postea euacuabis s̄m modum
supius dictū in regimine p̄seruatio: laborabis tñ q̄
tū poteris i corrigēdis eorū accidētib⁹ iter q̄ magis
verendū est sincopis. qñ ergo videbis eos incurre
re defectionē: aut lipothomiā: aut aliqd h̄mōi q̄ sūt
dispositiōes p̄ue a sincopin succurras cū fricatio
nibus ⁊ ligaturis extremitatū ⁊ dolorosis: ⁊ pprie
mēbrozū inferiorū sicut crurū ⁊ pedū ac corarum
trahentiū ad inferiora. Iube etiā patientē ponere
pedes ⁊ manus i aqua calida: et de frustū panis i
fusū in succo granati et aqua agreste ⁊ olfaciat odo
riferā p̄dicta ex aq̄ rosata ⁊c. aut de modicū siru
pi de citonijs: aut denf. 3. iij. vini atiq̄ cū vncia. j. se.
a q̄ i fuso modico pane: vt supra. Aliud accidēs qd̄
eos valde i festat est cōstrictio anhelit⁹: q̄ a tribus
pōt causis puenire: a siccitate. s. q̄ accidit lacertis
anhelit⁹: q̄re spasmāf: cui subuenit vngēdo pectus
cū humectātib⁹: s̄lr ⁊ musculos ip̄z pect⁹ mouētes
oleo. s. violato ⁊ amigdal. dul. ⁊ de lilio ⁊ h̄mōi. se
cūdo a materia descēdēte ad guttur ⁊ causante p̄
focationē: ⁊ corrigi cū eis q̄ p̄hibēt strāgulationē
sicut absidētia catarrū ⁊ ip̄m icidētia q̄ iā ad pe
ct⁹ descēdit cū gargarismis. corrigi etiā cū diuer
siōib⁹ supius dictis. Tercio pōt fieri ex debilitate
neruozū veniētū ad mēbra anhelit⁹: ⁊ curaf̄ eq̄tiōe

eōpleridīs: ⁊ vñctiōe colli cū frigidis ⁊ hūidis sicut
oleo violato p̄dicto / ⁊ iñfrigidatiōe partiū stomacha
liū cū sandalis: rasura cucurbite ⁊ portulace cū oleo
rosato: ⁊ potes facere sic. **℞.** olei rosati vñciā. j. rasu
re cucurbite ⁊ portulace añ. vñciā se. sandaloꝝ oīm
3. j. misce ⁊ liniatur stomachus ante cibum.

¶ Tristitia ꝛo eoz: q̄ ⁊ anxietas dici potest: corrigi
tur cū eis q̄ supradicta sunt de acre in regimine p̄ser
uatio: qñq; curaf clisterijs iñfrigidatib⁹ sicut ex aqua
citruli cucurbite portulace cū oleo rosato. Vomit⁹
eoz aliquñ vomitu curaf iñtromissiōe. s. digiti i ore: qñ
q; exhibitiōe aque ordeī. s. vñciā. iiii. cū vñciā. j. pub
uer⁹ zuchari ⁊ vñciā. se. melli rosati colati añ cibū p
horā tepide: vñ exhibeaf sirupi acetosi vñciā. j. aq̄ ca
lide vñciā iij. mis. Dein exhibeant frigida stiptica si
cut granata: citonia ⁊ huiusmōi: ⁊ si sit vomit⁹ cole
re nigre q̄ supfluat: applicef stomacho spōgia iñfusa
iñ aceto / prius eā premendo postea vngatur stoma
chus ex oleo rosato ⁊ de absinthio.

¶ Appetit⁹ aut eoz destruct⁹ rectificaf cū p̄dictis
⁊ applicañ. odores bonos ⁊ mīstrañ. sucos stipticos
sicut gñatoꝝ ⁊ similiū: sñr galatinā pisciū vel carniū

¶ Ad inq̄etudinē aut eoz: ⁊ vigiliāz iñtatiā fac eos
odorare oleū de neunifare aut viol. vel de semie cu
curbite: ⁊ ex eis vngantur nares iterius ⁊ applicef
vnguētū populeon tēporibus eozū hora qua debēt
dormire ⁊ eadē hora: si non fuerit phibēs: detur vñ
ciā. se. sirupi de papauer. Et si ex predict⁹ nō potest
q̄escere nec dormire ligētur eoz extremitates fortit⁹
Et multiplicē in eoz maīb⁹ cādele accēse: ⁊ exaltēf
voce s cū fabul⁹ deiñ soluāf ligature ⁊ p̄cipiaf vt dor
miat extict⁹ cādel⁹ ⁊ cessatib⁹ vocib⁹ ⁊ sepe abluatur
facies ex aqua decoctionis papaueris nigri.

Dolor vero capitis eorū remouetur cū fricationib⁹ ⁊ ligaturis mēbrorū īferiorū ⁊ appositione clisteriorū vel suppositoriorū trahētū ad inferiora ⁊ si nō fuerit quod phibeat. s. catarrus aut coriza ⁊ c. Embracef caput cū decoctiōe rosarū. ordeī. violarū. florū salicis. ⁊ similiū: et si hec nō sufficerēt adde flores camomille et capita papaueris albi.

Higredo autē lingue eorū ⁊ asperitas: ac sitis / remouētur: humectādo cū aqua ordeī diu in ore retēta deinde ab rāione īfectionū adherētū lingue cū canule cortice subtili plicato. aut alia re cōueniēte: demū retinēdo aut chryſtallū ī ore: aut pruna sica remolita in aqua frigida pprie eorū ossa aut mucilagīnē seminis citōinoꝝ. vel tamarīdos: cucurbitas cōditas / grana granatoꝝ. Zulep violatum: vel factus cum aqua buglose vel acetose ⁊ huiusmodi.

Sonus vero pfundus si eo infestent patientes remouet cū fricatiōib⁹ ⁊ ligaturis mēbrorum inferiorum ⁊ cū fabulis ⁊ vocibus ⁊ his similibus et ligaturis brachiorū dolorosis que tamen cito soluantur / postea fricētur mēbra predicta: ⁊ stante siccitate nature ponatur suppositorū subtile: aut ex radice blitis albe vincta ⁊ salsa. In hora q̄et⁹: aut fiat ex melle et aliq̄b⁹ speciebus appropriatis / ⁊ si vis habere modū facias sic. ℞. mellis puri. vncias. ii. specieꝝ rū benedicte vel hierēpicre. vncia. se. salis cōmunis 3. ii. coquant donec debite idurent ⁊ fiāt suppositoria lōgitudinis digiti minoris ⁊ īponat vnū p vice ante pradiū vel añ cenā p horā: ⁊ applicētur vētoſe inter ambas spatulas cū scarificatione siue fm exigentiam: similiter inter spondiles. ℞. Reliqua accidētia corrigibilia ex premisſis corriguntur.

Cura bubonis.

Doniaz in febribus

pestilentialib⁹ vt plurimū accidunt bu-
bones. s. apostemata emunctoriorū:
aut althoin vel carbūculi: aut variole
vel morbilli: aut aliqd hui⁹ eorum curā vt promisi
breuiter perstringam.

¶ Apparēte ḡ bubone seu apostemate in inguine
vel post aures aut in loco sub ascellarū: cōsidera/
si solū tunc apparuerit fe. pest. cū eo aut p aliquos
precesserit dies: si statim cū quis est accept⁹ a fe. ap-
pareat bubo: tunc incipe a bezoardicis: vt s. dictus
est de peste. s. pūo exhibere. 3. 1. troc. de cāphora cum
sirupo de acetositate citri ⁊ aqua acetose vel rosarū
ru. ⁊ si appareat p. ij. vel. iij. dies post/ tu hec iam fe-
cisti. considera tñ si virt⁹ sufficiat: ⁊ tunc in precedē-
te/ obseruat⁹ canonib⁹ supra scriptis de fiēdo flobor-
thomia considera locū in quo est bubo: qz si sit post
aurē/ fac fieri floborthomia in cephalica eiusdē late-
ris. s. vena capitis q̄ est supra policē inter ipm ⁊ indi-
dicē: ⁊ si sub gula post floborthomia cephalice predi-
cte floborthoma venas q̄ sunt in radice lingue/ et si
opus sit pone ventosas inter spatulas. Si aut apo-
stema sit sub ascelis floborthoma venā cōmunē bra-
chij illi⁹ partis. ⁊ si sit in inguinib⁹ floborthoma sa-
phenā illius partis q̄ est sub clauicula pedis de par-
te interiore/ ⁊ si sit in parte exteriorē core. s. versus
scia ⁊ anchā: fac floborthomia de vena sciatica: que
reperitur circa clauiculā pedis de parte exteriorē
illius partis. ⁊ sic de reliq⁹ corporis partibus: neq⁹
expectāda est electio hore vel diei: qm̄ hec est neces-

h

flōma

faria in qua fieri opz: tardari non dz et res phibito
ria non attendit: si autē tu videres vtutē iā debilez
multū qz. s. essent duo vel tres vel quattuor dies qz
bus habuisset fe. pestilentia. deinde secutū eēt apo
stema/ tūc caue a flobothomia: qā subito deficiunt.
hoc em̄ expressit Auice. qñ dixit: et cū nō est facta a
principio nō est amplius ei intentio et fortasse iter
ficit ppter aduentū debilitatis virtutis imo in casu
pcedendū est cū pfortantibz reprimētibz cordialibz
in superioribz descriptis/ localibz tñ exceptis/ caue
tñ ne des solutiuas medicinas capiēdo forte fun
damentū sup verbis nimis vulgatis: qz materia est
furiosa zc. Ipsa em̄ pellitur ad extra et medicie so
lutiue traherent venenū ad intra cū earū natura sit
a circumferentia ad centrū trahere imo vtaris pure
lenientibz: z clisterijs: et cassia/ z manna z similibus
cū sirupis cordialibz repressiuis superius dictis/ or
dinando regimine aeris z camere vt de peste dictū
est. faciēdo tñ infirmū vt bezoardicis/ z pulueribus
z mixturis/ et iulep. superius descriptis. Quantuz
aut localia caue ne vtaris repercusiuis sup locum
apostematū sicut oleū rosatū/ acetuz z similia: imo
applicabis attrahētia fortia etiā vētofas cū sacrifi
catōe vel sine fm̄ exigētia. hoc em̄ expresse voluit
Auice. tertia quarti. c. de apostematibz accidētibz
in glādulis. hec em̄ materia transmissa est a mēbris
pūcipalibz et repercussiuā appproximata reuocant
materias pdictas venenosas ad mēbra pūcipalia
pdicta z subito interficiūt. Applicabis ḡ emplastrū
cōiter laudatū. ℞. cepe vñū grossū pforabis illud in
medio z foramen repleat thiriaca deide coquatur
sub cineribz ignitis z pistato/ z applica loco aposte

mplm.

mato: hoc ei optimū est. vel facias sic. ℞. radicū al-
thee maluarū / matrā violarū cū radicib⁹ radicū lilij
albi añ. vncia. j. coquatur ⁊ pistetur cū assūgia por-
ci: et fermēto. aut cū radicib⁹ p̄dictis ponas radi-
ces ferniculi / ⁊ diptami / vel ruttā ⁊ c. sūt semina lini
⁊ fenugreci. vñ facias emplastrū serapiōis. c. de me-
dicinis maturatiuis. ℞. farine frumēti. m. j. olei cō-
munis. vnciā. ij. croci. scrupulū. ij. aque q̄tū sufficit
coquant̄ donec redigant̄ ad formā emplastri ⁊ ap-
plice. Itē q̄ i casu expectabis maturationē p̄fectā
uno añ illud p̄forabis aut aperies cū ruptorio: de-
inde curabis illud curatiōe aliorū apostematū: non
obliuiscar̄ tñ vti medicinis q̄ pestē sup̄⁹ descriptis.

Cura antracis ⁊ carbunculi.

Antracis cura ⁊ carbunculi q̄tum ad flo-
bothomiā sūis est curatiōi bubonis: l̄
in eis secundatio sit cōueniētior q̄ mul-
ta sanguinis extractio in vnica vice ap-
parēte gētracē. ⁊ est illud qd n̄r vulga-
res nomiant malū sc̄tī xp̄ofon: ⁊ Thucena noiat al-
thoin. facta flobothomia: vt supra et exhibito be-
zoardico. s. medicina venenū expellēte ordinatisq̄
mirturis. epictinatis puluerib⁹ ⁊ alijs cordialib⁹
sup̄ascriptis pone sup̄ antracē vel althoin. vitellus
oui cū tanta q̄titate salis triti: sicut est vitellus: res
noua añ. oī hora ⁊ procedendū p̄ diem naturalē tenē-
do infirmū p̄ illa prima die sp̄ euigilatū: alijs vero
dieb⁹ ⁊ noctib⁹ nō p̄mittat̄ pfundari in somno: sed
excitef frequēter ⁊ dormiat in mane a media nocte
versus diez. In alijs obseruef regimē positū supra
de pestilentia. trāsacta p̄ia die emplastrū: vt infra.
℞. cinoglose. j. dentis canini. m. j. conteratur inter
būj.

antroz
malu S. xp̄i
althoin
alij dicunt qd
althoin f
lignit. d. vñ
p̄vici vñ
huc tñ iste
quitar m
dicit qd p
tñ in tēte
do per alth
antroz s
debet pone
m̄i carb. cū
fiat antroz

4. r. de al
ho ho in

duos lapides ⁊ applicet. ipsa em̄ interficit althoin:
vel facias sic. ℞. scabiose / tassi / barbassi / caude equi
ne añ. m. j. coquant ⁊ pistentur ⁊ fiat emplastrū qđ
applicet sup althoin: ⁊ circa locū pone defensiuum
vt infra. ℞. boli armeni. vnciā. se. tre sigillate san
guis dracōis añ. 3. j. se. aceti. vncia. j. olei rosati. vn
cia. iij. misce et vngat circa locū: ⁊ hoc facias vsq; a
pincipio. Lapias et saphirū a pncipio / ⁊ ipsum cir
cunducas antraci: deinde figas super ipsum p mo
dicum tēporis / et potes statim post facere documē
tū Tuice. infundere. s. spongiā in aqua ⁊ aceto aut
in oleo rosato: vel de pomis ⁊ arboze masticis: aut
oleo de mirtho et supponere ligādo hoc ē in pncip
pio. In statu vero precepit vt scalpelletur et currat
quod est in ipso nec dimittatur demigrari quia ad
ditur eius malicia. et si eget ventosis suggestibus
fiat leuiter tamen. et trahatur sanguis venenosus
Nota tñ qđ qñ se. est multū intēsa tardari debēt ifri
gidatā pdicta ne reducatur materia ad intra. imo
fiēda est apertio / cū eis q̄ sunt sicut aqua camomille
⁊ ameti ifudēdo i eis spōgiā ⁊ applicando post expf
sionē. Et laudat qđ sic fieri pōt. ℞. capillorū ven.
at triplicis volubilis añ. m. j. radicū althee. m. se. mell
vnciā. ij. vini librā. j. aq. lib. j. se. coquant vsq; ad 2 sup.
medieta. postea pistent additis glutinis. 3. ij. gūme
pini vel rase pini. vnciā. j. fiat ēplastrū. aut applicē
tur lupini infusi in aceto cū sorde aluerariorū apum
cū radice cucumer? asinini cū glutine albotū scz ter
bentina. aut fac emplastrū cū ficub? nitro ⁊ fermen
to: meō: tñ esto apponere deffēsiuū pdictū circa lo
cum. Et si videres locū malignari pdictis nō obstā
tib?: ⁊ qđ multiplicētur vesice ⁊ pustule maligne cir

ea locū: cauterizabis althoīn cū cauterio actuali v^t
 potēiali z sup escarā pones buthirū vel assungiam
 donec molificet z aminoueat / p^u eam scarificādo
 statim post dictum cauteriū cum rasorio vel flobor
 thomo / z pustulas p^udictas cauterizabis cū vitello
 oui z sale. v^ts. Et sup locū scalpellatū pone culū
 galli deplumatū clauso rostro: aut scinde ipm z cali
 dū applica: vel pulos / aut colūbos: vel canes puos
 iuuenes / renouando oī hora: z facias emplastrū ex
 thiriaca sp renouādo cū exsiccat / aut ex oleo z gra
 nis piperis / z auellanis depellat oīb⁹ sil⁹ pistat⁹ z
 est optimū: aut ex oppoponaco cū passulis z ferme
 to: v^t facias emplastrū sic. R. ficū p^uguū nūero. vi
 rute p^usolide maioris añ. m. se. salis vnciā se. ferme
 vnciā. j. pistent oīa sil⁹ in mortario p^u coqueñ. sic⁹
 p^usolidā / z rutā sil⁹. z fiat emplastrū qd applicet ātra
 ci. Post casū h^o escare: curabis cura alioz v^lcerū.
 ¶ In carbūculo aut obseruato regimine q^u supra i
 pestilētia ex aere zc. Quo ad localia fac p^uo fieri
 scalpellationem / z scarificationem cum rasorio pro
 fundā vt exeat sanguis venenosus. Deinde applica
 emplastrū galieni. xiiij. terrapeñ. R. plātagi. m. j. lē
 tiū. m. se. gallarū. vnciā se. panis plurimi furfur⁹ vnc
 cias. iij. coquant i aq^u z pistent z fiat ēplastrū. Hoc
 em emplastrū habet de exsiccatiuo / infrigidatiuo z
 resolutiūo quodam: qualia oportet esse medica
 mina in curatione carbunculi. Aliud fm. Auicēnā
 quod eradicat carbunculum statim: sumantur gra
 nata acetosa z scindātur: deinde coquant cū aceto
 postea terantur z applicētur more emplastri / z laus
 datur emplastrū ex acacia dragāto corticib⁹ grana
 torū cum modico opij. cū myce recēte / vna passa / z
 h. iij.

*Cura m^u
 q^u forte m^u
 e^u q^u m^u
 deberet pon
 m^utra ut
 est m^utra m^u
 m^u ligatur*

ficubus: coquendo. s. passam cum ficubus et cortici-
bus granatorum pulue. postea miscendo alia simul.
Similiter potest fieri emplastrum ex uua passa et ui-
no: et oleo pappaueris nigri: recordare tamen circa
locum applicare defensiuum ut supra. Caue tamen ne ap-
proximes pure stringentia quoniam addunt eius maliciam
Vlcus autem remanens post escare separationes
curetur curatione aliorum vlcerum. Nec est cura
comis carbunculi quam doctores ponunt. Ille tamen
carbunculus qui pestilentialis est in eo iudicio regem-
dus est quantum ad plura sicut althoyn. scarificetur er-
go locus a principio scarificatione ita profunda ut
possit sanguis venenosus currere: deinde super ipsum
locum scarificatum applicetur ventosa ut melius ad
extra trahatur venenositas: postea super predictum
locum remota ventosa applica hoc emplastrum quod
est mirabile in separando carnem bonam a mala et
hoc in duobus diebus ad plus. ℞. rute recetis. m.
j. fermenti vnciam se. pipperis. 3. j. salis communis. 3. j.
se. ficuum sicarum pinguium numero. iij. pistentur
omnia simul et applicentur in modum emplastri re-
nouendo. bis in die: mane. s. et sero. et videbis mirabi-
lem operationem. separata autem carne mala a bo-
na curabis ut supra. nec pretermittas usum medici-
narum cordialium scilicet puluerum epithimatum
mixturearum: et aliarum rerum: de quibus supra in
regimine preseruatiuo et curatiuo pestis. Appro-
ximando tamen super dictum carbunculum facta
separatione predicta: vnguentum digestiuum. deinde
secundum curam aliorum vlcerum procedes. Incar-
nando demum solidando etc.

¶ De variolis et morbillis.

Variolarū cura cōis / regimē quoq; p̄
seruans a nocumētis earū / ac delēdi
sua vestigia breuiter ponef: cōsidera
bis primo signa futurarū variolarū q̄
sunt: timor in somno. rubedo faciei et
oculorū / fluxus lacrimarū / prurit⁹ in naribus / dolor
vehemens lumborū / et dorsi oritationes / mutatio
de loco ad locū / pōderositas capitis / dolor gutturis
et pectoris / patiēs iacet supin⁹ / mouet sepe pedes:
et tremuit et resiliit. P̄ductio vehemēs in mēbris p̄ci
pitur: anhelit⁹ cōstringit cū vocis rauedine: grossi
tudo sputi / tremor pedis quādo patiēs resupinat:
et cū his oībus febris conclusa. His apparentibus
statim fac fieri flobothomiā copiosā / prius. s. q̄ va
riole ad extra appareāt / licet possit etiā fieri ipsis in
cipiētib⁹ apparere stāte multa repletioe: nō tamen
fiendū est tūc ita copiosa sicut ipsis nōdū apparēt
bus: dicēte Auicena in casu: extrahat sanguis q̄ti
tate que exsiccet. s. minoret. p̄sidera tñ prius si etas
patiat. quāz Auicena quarta primi. c. de flobotho
mia ponit post duodecimū annū. Auenzoar tñ vt
etiā testatur Auerroys septimo colliget. c. iiii. dixit
Ego minui vnū filiū trium annorū et euasit a morte.
quod egomet confisus p̄pter textum predictum ex
periri non dubitauit: feci enim flobothomare filium
cuiusdē agricolae de soropergia qui pleureticus exis
tens fere ex toto prefocabatur (licet solum tertium
egisset annum) et statim conualuit. Et oportet vt in
principio lenifices naturā cū leuib⁹. s. cū leui clisteri
et exhibitione casie vel māne cū tamarindis et iuu
bis et p̄uinis: et huiusmodi. et exhibeat rob. vel siru
pus de ribes: vel de agresta: vel de granatis et siru

floboma

Auenzoar

et ego utiq; in filio meo expert⁹ sum q̄ nec ad unum
etatis annū adplenebat. q̄z bis in bima die flobotomari
ex utroq; brachio p̄p̄z minimāz oculorū inflammationē et do
lores et adiunxit dño citissime curas. nimis de ei⁹ re
ritate nū p̄z chodmāda fere penit⁹ mihi videbat. erat q̄

or. n. ma
me comē
et anē 20
2 ppio r.

potio. Ra
is et a
vi rene
testant
mms. et fit
n modū Si
cepi ab a
potheriis
diti de laura
vel lennuz.

pus alcori descriptus ab Auicena p^{ri}a. iiii. c. de cu
ratioe variolarū z morbillorū: in sūma. in principio
ante apparitionē variolarū nēgan^t regimie exsic
cante z declinante ad frigidum de quo dictū est su
pra in regimine preseruatio a peste: z cibent^r lenti
b⁹ decoctis i aceto: z cucurbitis: z lactucis fact^s tñ
acetosis cū aceto: aut alijs suprascriptis: z bibant
aquam ordeī caueāt a sirupis dulcibus. quidā lau
dant farinā ordeī/amilū: z similia. Cū vero incipiūt
appere variole sicut capita acuū z sicut grana mē
lij: tunc caue ab aere z alio regimine infrigidante.
Imo tene fenestras clausas: z infirmū debite coo
ptū ne aer frigidus ei occurrat et faciat eas ad intra
reuocare: et dabis aliqd qđ eas expellat ad extra.
nō em̄ sola cutis variola^t: imo oīa mēbra simplici
taz occulta q̄ manifesta: lz forte ptes substātiales
mēbrorū principalū pprie cordis pp fortitudinem
expulsūe dictorū mēbrorū et nobilitatem eorū ab
eis euadant aut euadere possint. Potio autem q̄
inter ceteras a doctoribus laudatur pprie a Rasī
Decimo octauo continentis: z ab Auicena p^{ri}a
quarti. c. de cura variolarū et morbillorū: que expel
lit a corde et membris interioribus caliditatē sup
fluan ad extra et variolas ac morbillos: similiter
ad ptes cutis est q̄ sic fit. R. ficū citrinarū piguiū
3. vii. lentiū excorticatarū lace ablute añ. 3. iij. dra
ganti: seminis feniculi añ. 3. ii. aq̄ lib^r. se. coquant^r
donec cōsuminat^r medietas: postea cole^t z bibat^r i
auroza. z si corp⁹ sit puerile: de^t vncia. i. se. i auroza
z alia vncia. i. se. p duas horas añ cenā z p̄t cōtinu
ari sic duob⁹ diebus donec videant^r ad extra: et te
neant^r vt supra debite cooperti et regant^r regimine

sudantiū . nota tñ q si ex coopertura adueniet dis- *Si rope*
positio que est sicut sincopis: q debes rectificare a *nuzi m*
erem camere cū odoriferis superi⁹ dictis: ⁊ odore *gustat.*
aqua rosata cū cāphora ⁊ modico aceti ⁊ modico
maluatici cū sādalis citrinis: ⁊ ex eis aspgaf facies
⁊ sepe odorēt. Et si ppter hec nō cesset dispositio
pdicta: tunc expedit vt leuiter ⁊ paulatim detegā
⁊ successiue euente aer apiēdo fenestras ⁊ dimit-
tere p paululū tps / demū claudere eas / ⁊ sic successi-
ue. Qñ tñ videres variolas exire: ⁊ q nō sequerē
alleniatio. imo demigrat lingua ⁊ seqtur magna i-
flāmatio: tunc caue a regimine calefaciēte. Qñ po- *post eant*
egrediunt variolę cū cōplemēto: ⁊ p transit dies se- *var 10 12*
ptim⁹ ⁊ apparet earū maturitas: aliqui laudāt vt
cū acu aurea rūpanē leuiter. qdā pmittūt eas exsic-
cari. ⁊ possunt rumpi ille q sunt magne hñtes mul-
tā saniam si nimis tarde earū eruptio deinde post
eruptionē exsicce sanies cū cocto carniato. Ali-
rū aut adiue exsiccatio cū aq̄ i scripta. R. aq̄
rosate lib. j. tamarisci rosarū ru. leutium añ. 3. iij.
croci camphore añ. 3. se. sandaloꝝ ru. scrupulū. ij. sa-
lis vncia se. fiat decoctio scđm artē: postea coletur
et ex ea balnerent variolę cū pluma in ea balneata
hec em aq̄ maturat exsiccat / ⁊ facit eas cadere. Et
si quis vellet bonā exsiccationē ⁊ subitā faciat infir-
mū dormire sup culcitra telle rare repleta farinis
rizi fabarū ordeī ⁊ milij. Et si aliquñ acciderēt vlce-
cera ex eis: curent cum vnguēto de cerusa: aut cuz
rasura radicū canne cū aq̄ rosata. si aut remaneāt
vlcera in narib⁹ fiat hoc vnguentū. R. olei rosati.
vncia. j. se. seruse. 3. j. se. clinie auri. 3. j. cere q̄tū suf-
ficit: fiat vnguentū: qd applicet loc⁹ vlcerat⁹: aut ap

*Ad Mor-
billos.*

plíceſ vnguētū de litargirio additſ venis tinctoz.
¶ Morbillus vero dixit Auicena eſt variola cole-
rica: ⁊ eſt minoris q̄tītatis q̄ variola ⁊ nō eleuatſ
ſupra cutem: niſi parū ⁊ minus accidit oculis q̄ va-
riola ſigna vero apparitionis eiꝯ proxima ſunt ſi-
gnis apparitionis variolarū: ſed in morbillo ſunt
vberiores lachryme ⁊ maior anguſtia ⁊ inflāmatiō
⁊ dolor doſi minor: morbillus etiā ſubito egreditſ /
variole vero paulatin. Cura morbilloꝝ ſimilis eſt
curationi violarū excepto q̄ in fine exſiccatiōe nō
indigent morbilli: variole aut ſic. ratio eſt: q̄ mor-
billus cruſtā non facit: ⁊ roſalie ſūt de ſumma mor-
billoꝝ licet remiſſiora habeant accidentia.

Ad ſolue.

*ſtodia mē-
broꝝ. et p̄
muloꝝ.*

¶ Reſtat ponere modū preſeruandi mēbra a no-
cunēto variolarū ⁊ morbilloꝝ. Mēbra aut q̄ opz
cuſtodire ſunt ſicut oculus / guttur / pectus / pulmo /
nares ⁊ inteſtina. oculi cuſtodiūtſ ſi habes ſaphi-
rū et oculo circūducas duabus vel tribus vicibus
vltimo figēdo ip̄m ſup oculū: ⁊ illinc ad paululum
pone in oculo: vt infra. R. pulpe granati. vncia ſe.
piſteſ ⁊ ei addaſ aquarū roſarū ⁊ coriandri añ. vñ-
cia. j. ſe. ſumach contuſi. 3. ij. permittantſ ſimul. In-
fuſa p̄ horā: deīn colenſ p̄ peciā multū ſubtilē poſt
ea adde cāphore ſubtiliſſime puluerizate piſtandū
priꝯ in eodē mortario duas vel tres amigdalas.
3. ſe. croci ſcrupulū ſe. aut grana. viij. ⁊ pone ſepe i
oculis. Auenzaor aut docet infundere ſcrupulum
ij. ſumach in vncias. ij. aque roſate ⁊ ponere in ocu-
lis. Iſta remedia ſunt fienda ante apparitiōē ip̄a-
rū ad extra qñ ſc̄z apparuerūt ſigna futurarū vario-
larū: de quibus ſupra: ⁊ pōt etiā tunc poni aqua ro-
ſata cū cāphora ſola. Lū aut apparent variole po

Quēz

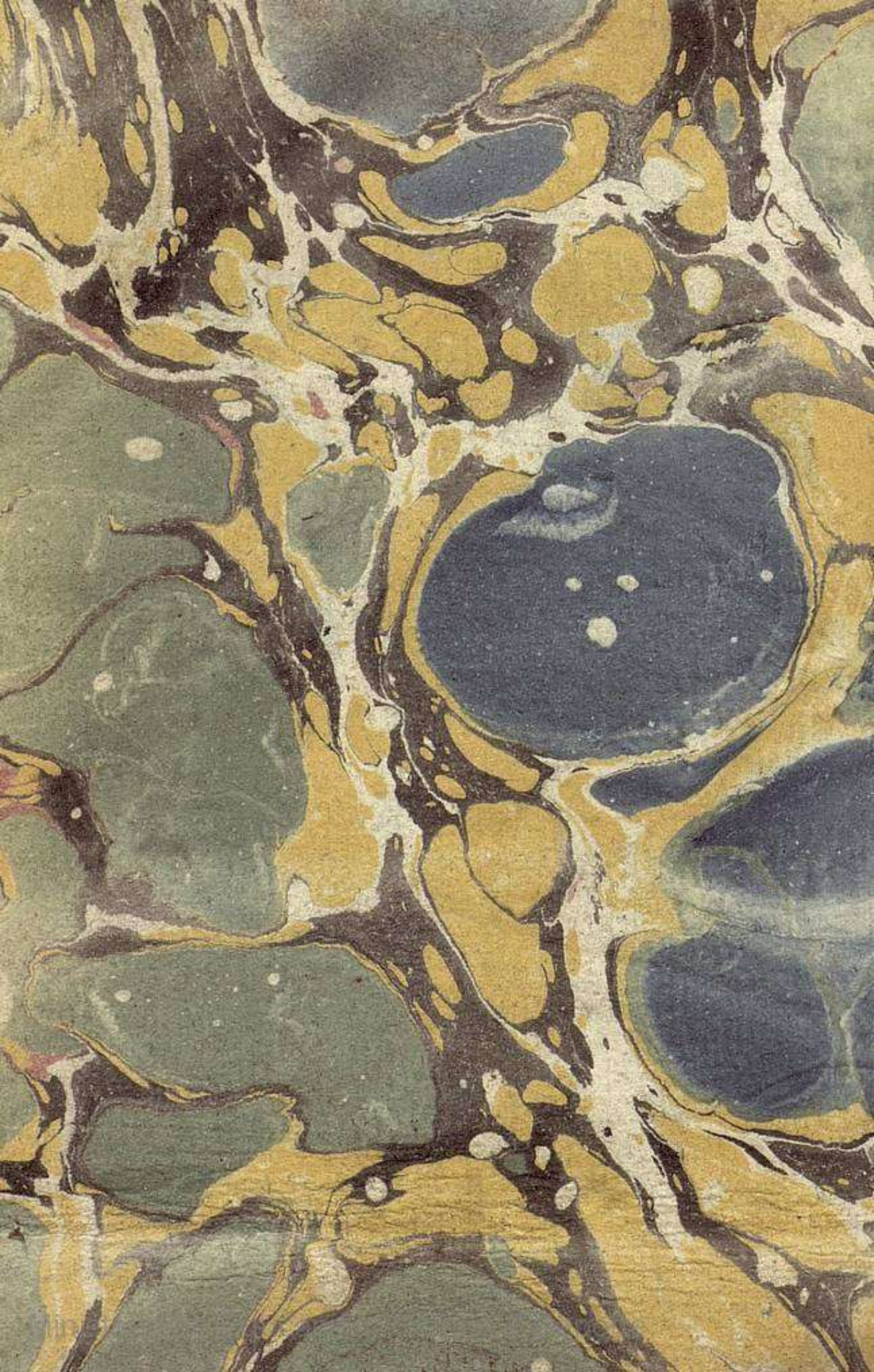
ne in oculis guttā vnā olei de fisticis p vice in quo
libet oculo: aut ponas coliriū albū cōiter laudatū
cuius descriptio hec est. ℞. ceruse ablute. 3. j. sarco
colle grosse. ḡ. xvij. dragāti. ḡ. vj. opij. ḡ. iij. fiant ex
eis pilule lēti similes de quibus dissoluant̃ due vel
tres p vice cum aqua rosacea z stileñ in oculis vt
supra. Os aut z guttur cōseruātur sugiendū succū
gronatorū z gargarizandū diamo:one cū aquis ro
sarū solatri z plātagi frigid. Hares vero custodiū
tur olfaciendū acctū z dissoluendum niemite z san
dalos cū aqua rosata z olfaciendū ipsa: z partes na
riū interiores ex ea mixtione irrozādo. pulmo autē
et pectus preseruant̃ cū lohoc ex lētibus z semine
pappaueris: z aliqñ cōfert deglutire coclear vnus
fir. de pappauere aut etiā iulep violati damasceni
custodiant̃ intestina cū stipticis si scz īcipiat vētris
solutio ī fine vero exhibeant̃ trocisi de spodio. hec
de cura variolarū z morbilliorū sufficiant.

¶ De remouendis vestigijs variolarū.

Remouentur vestigia q̃ remanēt post
variolas cū appositioe medicaminis
descripti a rasi. xvij. cōtinētis. c. de va
riolis z morbillis / qđ est. ℞. amili fru
menti amigd. excorticatarū ab vtroq;
cortice añ. 3. ij. costi dulcis dragāti. añ. 3. se. radicū
cannarū vncia se. seminis mellonis nō excorticati
fabarū excorticatarū sicarum farine ordeī añ. 3. iij.
croci. scrupulū. j. puluerizeñ z cribelleñ in pāno
sirico z incorporeñ cum succo corticum citrāguloꝝ
et aqua rosacea equalibus portionibus: z ex eis
vngat̃ locus vestigiū cū pēna z dimittat̃ sic p noctē
mane aut abluat̃ cū aqua decoctionis camomille /

meliloti ⁊ violarū. Alio. R. teste seu corticū ouorū
ossū vetustorū cōbustorū vsq; ad albedinē pfectaz
añ. 3. i. radicū cannarū sicarū. 3. ij. tegularū nouaz
amili/ lupinorum seminis melonis cum cortice rizi
abluti cicerorū al. añ. 3. i. granorū been. costi. dulcis
aristologie longe añ. 3. se. puluerizentur subtiliter
deinde incorporentur cū aqua decoctionis ordeī et
melonis ⁊ applicentur dimittendo p diē ⁊ noctē. ma
ne ⁊ o abluantur cum aqua decoctionis ordeī et vio
larū. Item pōt fieri linimentū ex semine melonum
excorticato: ⁊ amigdalīs excorticatis: litargirio et
ossibus vetustis cōbustis addita sufficiente q̃tita
te aque ordeī: vel melonis ⁊ ordeī simul. Aliud qđ
ponitur mirabilius ceteris. R. farine ciceroꝝ al. 3.
p. farine lupinoꝝ. 3. iij. costi dulcis litargiriꝝ dealba
ti añ. 3. i. lapidis inuēti in pippere. 3. se. conficiantur
cū aqua ordeī: prius ea bñ puluerizant. ⁊ fiat linimē
tū quo liniatur vestigia predicta. Et licet alie pos
sint medicine ordinari tam simplices q̃ pposite: tā
in pñi cura q̃ etiā in pdictis: his tñ paucis satisfes
cisse videor cum in exordio breuitatem pmisserim.
Qm sit laus cōditori optimo.

¶ Liber de preservatione pestilentie/de febrī
bus acutissime pestilētiālibus/de cura bubo
nis atq; entracis ⁊ carbunculi ⁊ Magistri Pe
tri bayri medicine īterpretis/finis feliciter Im
pressus parisi? arte ⁊ īgenio Nicolai roussel
impressoꝝ/cōmorantis In vico diui Iulij
e regione collegij lombardorum iuxta īterse
gniū diui Iohānis baptiste. Anno domini.
M, ccccxiij. die vero xxi. Nouembꝛis.

TOL
BIBLIOTECAR

Sala.....

Número.....

5

LEDO

A PROVINCIA

Relazione

523

RESA

Res.

523

Missis.

Ministerio